

จารึกไว้ในแผ่นดิน

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ

จารึกไว้ในแผ่นดิน

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ถวายพระพรชัยมงคล
ในพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร
มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ณ พระที่นั่งชัยมิ่งคลาภิเษก มณฑลพิธีท้องสนามหลวง
วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๐

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ถวายน้ำอภิเษกประจำทิศหรีดี (ตะวันตกเฉียงใต้) ณ พระที่นั่งอัฐทิศอุทุมพรราชอาสน์
ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช ๒๕๖๒ วันที่ ๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ศิลปิน : นายจรรูวัตร บุญแวดล้อม

ศิลปิน : นายอานนท์ ไม้ทอง

คำปรารภ

นายกรัฐมนตรี

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ อดีตประธานองคมนตรี รัฐบุรุษ และนายกรัฐมนตรีคนที่ ๑๖ ของประเทศไทย เป็นบุคคลสำคัญที่คนไทยทุกคนควรตระหนักถึงคุณงามความดีและแบบอย่างของความรักชาติ รักแผ่นดินอย่างเปี่ยมล้น กอปรกับมีความเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ซื่อสัตย์ และจงรักภักดีอย่างหาที่สุคติมิได้ ทั้งมีจิตสำนึกแห่งการตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน ทุกลมหายใจ กรณียกิจต่าง ๆ ตลอดจนแบบแผนการดำรงชีวิตเป็นที่ประจักษ์ชัด และได้รับการสรรเสริญโดยทั่วไป การถึงแก่อสัญกรรมของท่าน ถือเป็นการสูญเสียครั้งสำคัญของชาติไทย

ด้วยเกียรติยศชื่อเสียง คุณงามความดีที่สร้างไว้แก่ชาติบ้านเมืองเป็นอเนกประการ รัฐบาลเห็นสมควรเผยแพร่คุณูปการของท่านให้เป็นที่ปรากฏ จึงบันทึกสาระเรื่องราวแห่งชีวิตของท่านไว้เป็นประวัติศาสตร์ของชาติ ด้วยการจัดทำหนังสือที่ระลึก “จารึกไว้ในแผ่นดิน พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี และรัฐบุรุษ” เพื่อเป็นเกียรติประวัติและเผยแพร่เกียรติคุณของท่านให้แพร่หลายกว้างขวาง

ในนามของรัฐบาลแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กระผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้ นอกจากจะเผยแพร่เกียรติคุณของท่านให้เป็นที่ประจักษ์อย่างกว้างขวางแล้ว ยังประสงค์ให้นักบริหาร นักการเมือง ประชาชน ตลอดจนอนุชนนำหลักแนวคิด แนวปฏิบัติของพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ มาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตเพื่อความเจริญรุ่งเรือง ทั้งต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติต่อไป

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)
นายกรัฐมนตรี

สาร

รองนายกรัฐมนตรี

“เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน” เป็นสัจจะวาจาที่พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ รักษาถึงชีวิตและถ่ายทอดสู่บุคคลในวงการต่าง ๆ ตลอดมาอย่างกว้างขวาง ทั้งปาฐกถา และลายลักษณ์อักษร เพื่อให้คนไทยตระหนักในความรักชาติ รักแผ่นดิน จงรักภักดี และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างมั่นคง และพร้อมที่จะตอบแทนบุญคุณต่อแผ่นดินในทุกวิถีทาง การกระทำทุกอย่างของท่านทั้งการบริหารราชการแผ่นดิน การทหาร และกีฬามารยาท ล้วนสะท้อนให้เห็นแบบอย่างที่คุณคนไทยควรนำมาประพฤติปฏิบัติเพื่อความเจริญก้าวหน้าในชีวิต พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นับเป็นบุคคลตัวอย่างที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลในทุกเรื่อง ที่จะสร้างคน สร้างชาติ ด้วยอุดมการณ์ที่ยึดมั่น คือ เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน

กระผมในนามคณะรัฐบาล ตระหนักในคุณงามความดีของท่านที่ได้สรรค์สร้างไว้ในแผ่นดิน ซึ่งสมควรจารึกไว้ เพื่อให้อนุชนได้ศึกษา เรียนรู้ และรำลึกถึงความรัก ความเมตตากรุณาที่มีต่อเด็ก เยาวชน และประชาชนคนไทยทุกหมู่เหล่าอย่างเปี่ยมล้น

หนังสือจารึกไว้ในแผ่นดิน พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ เล่มนี้ จะได้เป็นที่ปรากฏและเผยแพร่สู่สาธารณชนอย่างกว้างขวางเพื่อยังประโยชน์แก่ประเทศชาติ และประชาชนตรงตามวัตถุประสงค์ของรัฐบาลทุกประการ

(นายวิชณุ เครืองาม)

รองนายกรัฐมนตรี

สาร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

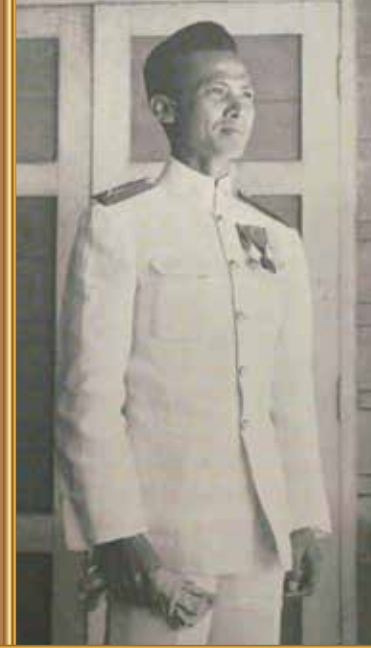
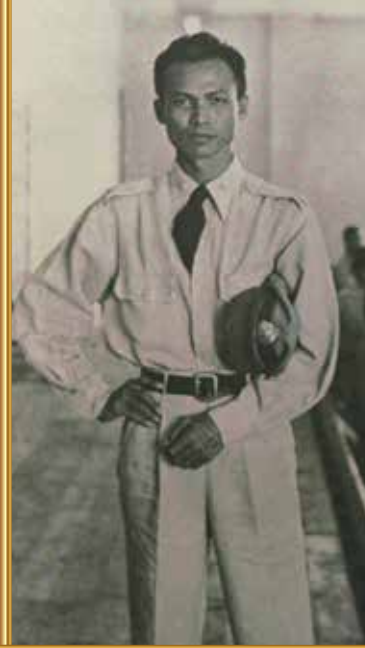
กระทรวงวัฒนธรรมได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้จัดทำหนังสือที่ระลึกพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ อดีตประธานองคมนตรี รัฐบุรุษ และนายกรัฐมนตรี ๓ สมัยของไทย เพื่อเผยแพร่เกียรติประวัติ และสัจดีคุณความดีที่มีคุณูปการต่อประเทศชาติ และประชาชนอย่างอเนกอนันต์

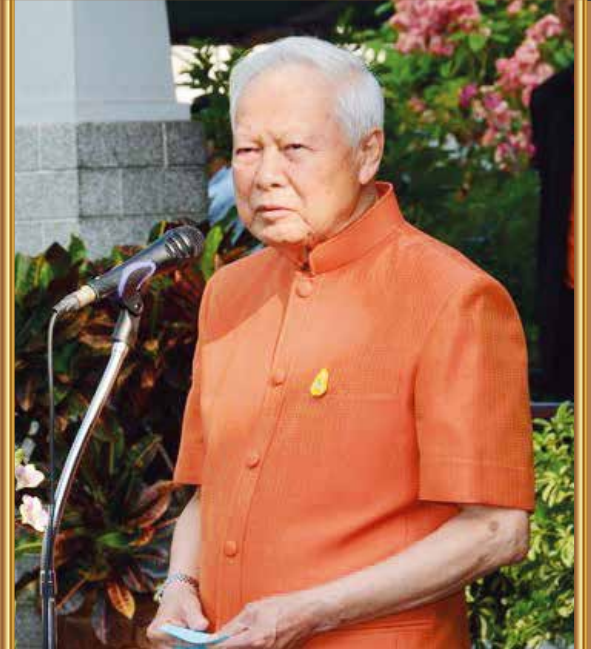
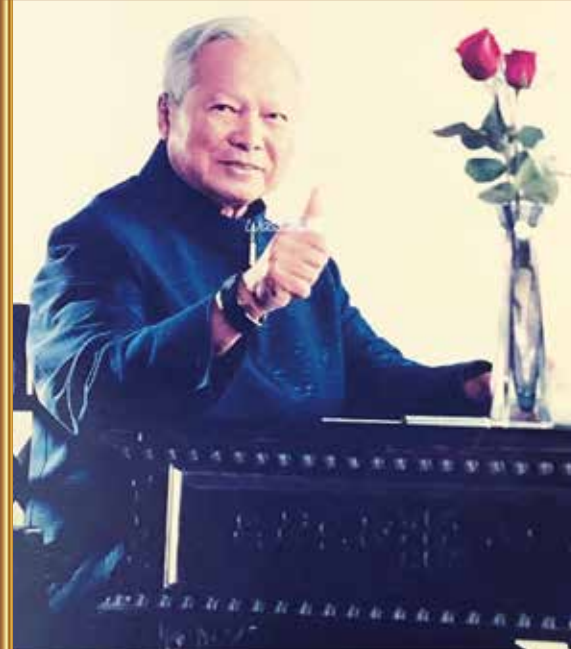
พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ปราชญ์ของแผ่นดินผู้เปี่ยมด้วยความดีงามอันยิ่งใหญ่ได้สร้างชื่อเสียงเกียรติยศนานาประการ ให้เป็นที่ปรากฏทั้งภายในประเทศและบนเวทีโลก จึงได้รับการยอมรับและยกย่องจากบุคคลในทุกวงการทั้งทางการเมือง การบริหาร การเศรษฐกิจ การทหาร ทั้งมีวิสัยทัศน์กว้างไกล เอาใจใส่และจริงจังในทุกด้านเพื่อผลประโยชน์ของชาติบ้านเมืองเป็นสำคัญ ท่านมีหลักดำเนินชีวิตซึ่งเป็นอุดมการณ์ที่ยึดมั่นอย่างแน่วแน่ และปฏิบัติอย่างจริงจังตลอดชีวิต คือเกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน ทั้งยังพยายามเผยแพร่ส่งต่อแนวคิดนี้สู่สังคม ประชาชน และอนุชนทุกระดับ ทุกสาขาอาชีพ ด้วยตระหนักว่าการตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน เป็นวัฒนธรรมไทยที่บรรพชนยึดถือสืบทอดตลอดมา ท่านเป็นแบบอย่างของคุณงามความดีที่ทั้งปวง มีความเสียสละ ทุมเท ตั้งมั่นอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต และความพอเพียง แม้ท่านจะเป็นนายทหารที่มีความเข้มแข็งเด็ดขาด ขณะเดียวกันท่านก็มีความอ่อนโยน เอื้ออาทร และมีความห่วงใยในความทุกข์ยากของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความจงรักภักดี เทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ยิ่งชีวิต จึงได้รับความไว้วางพระราชหฤทัยจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นองคมนตรี รัฐบุรุษ และประธานองคมนตรี โดยลำดับ

หนังสือ “จารึกไว้ในแผ่นดิน พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ” ได้เผยแพร่ประวัติเกียรติคุณ กรณียกิจต่างๆ ที่สรรค์สร้างเพื่อประโยชน์แก่แผ่นดิน รวมถึงรวบรวมสิ่งอนุสรณ์ตามสถานที่ต่างๆ ที่หน่วยงานประชาชน รวมถึงร่วมใจกันสร้างขึ้นเพื่อรำลึกถึงคุณความดีของท่าน ตลอดจนปาฐกถาพิเศษที่ท่านได้บรรยายในโอกาสต่าง ๆ ที่รวบรวมไว้ในหนังสือเล่มนี้ ซึ่งล้วนมีคุณค่าและมีประโยชน์อย่างยิ่งหากได้ศึกษาเรียนรู้และนำไปปรับใช้ ถือเป็นภาพสะท้อนคุณูปการอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นการสร้างแรงบันดาลใจในการส่งต่อความดีงามและสืบสานต่อยอดแนวความคิด “เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน” เพื่อช่วยกันสร้างความผาสุกร่มเย็น และความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ประเทศชาติสืบไป

(นายอิทธิพล คุณปลื้ม)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

สารบัญ

คำปรารภ นายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา)	๗
สาร รอนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม)	๘
สาร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (นายอิทธิพล คุณปลื้ม)	๙
ภูมิหลัง	๑๕
เส้นทางแห่งเกียรติยศ	๓๕
เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน	๖๕
การศึกษา และการเรียนรู้ของเยาวชน	๗๙
- การให้ทุนการศึกษา	๘๑
- การส่งเสริมการศึกษาและการสร้างสรรค์ศิลปะ	๘๕
- การสร้างแหล่งเรียนรู้ทั่วประเทศ	๘๘
- โครงการ “สานใจไทย สู่ใจใต้”	๙๔
ศิลปวัฒนธรรมไทย	๙๙
- นิยมไทย	๑๐๐
- ชุดพระราชทาน	๑๐๔
- ภาษาไทย	๑๐๘
- พุทธมณฑล พุทธานุสรณีสถาน	๑๑๐
- งานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี	๑๑๖
- วันศิลปินแห่งชาติ	๑๑๘
- วันอนุรักษ์มรดกไทย	๑๒๐
การดนตรี	๑๒๕
เศรษฐกิจ	๑๓๑
- การดำเนินนโยบายลดค่าเงินบาทและปรับปรุงระบบอัตราแลกเปลี่ยน	๑๓๒
- โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Seaboard Development Program)	๑๓๔
การต่างประเทศ	๑๓๙

อนุสรณ์แห่งคุณงามความดี	๑๔๕
- สะพานติณสูลานนท์	๑๔๘
- วิทยาลัยประมงติณสูลานนท์	๑๕๒
- สนามกีฬาติณสูลานนท์	๑๕๔
- สวนประวัติศาสตร์ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ สงขลา	๑๕๖
- หอประวัติ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์	๑๕๘
- บ้านศรีทธา	๑๖๒
- พิพิธภัณฑ์พธำมรงค์	๑๖๔
- วัดเปรมศรีทธา	๑๖๖
- หอสมุดติณสูลานนท์	๑๖๘
- หอเปรมดนตรี	๑๗๐
- หอจดหมายเหตุนายกรัฐมนตรี พลเอก เปรม ติณสูลานนท์	๑๗๒
- หอประชุมเปรม ๑๐๐ ปี มหาชิราวุธ	๑๗๔
- ค่ายเปรมติณสูลานนท์ กองพลทหารม้าที่ ๓	๑๗๖
- หอเกียรติยศรัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์	๑๗๘
- โรงเรียนเปรมติณสูลานนท์	๑๘๐
- อนุสาวรีย์รัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์	๑๘๒
รวมปาฐกถาพิเศษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์	๑๘๕
บรรณานุกรม	๑๘๘
คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ	๑๕๐

← ◆ | ภูมิหลัง | ◆ →

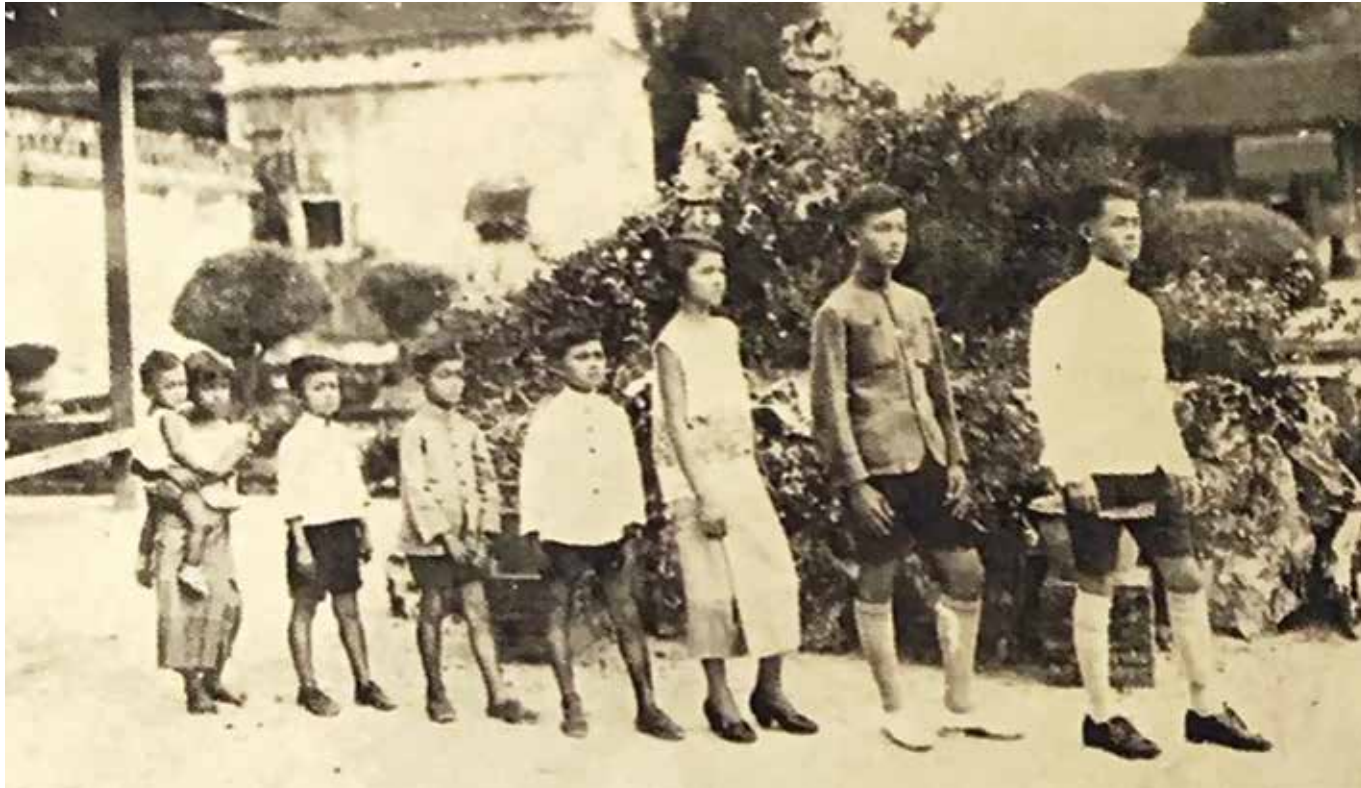

รองอำมาตย์โท หลวงจันทน์จักษุการกรม
(มิ่ง ตันสุลาหนท์)
มิดา

นางจันทน์จักษุการกรม
(ออด ตันสุลาหนท์)
มารดา

เจ็ดพี่น้อง “ดิณสุลานนท์” (ตามลำดับจากขวาไปซ้าย) คือ ชูบ เลข ขยัน สมนึก สมบุญ เปรม
และวีระณรงค์ (พี่เลี้ยงกำลังอุ้ม)

พลเอก เปรม ดิณสุลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ เกิดเมื่อวันพฤหัสบดี ที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๓ ที่ตำบลบ่อทราย อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา เป็นบุตรคนที่ ๖ ของรองอำมาตย์โท หลวงวินิจทัศนทกรรม (บั้ง ดิณสุลานนท์) และนางวินิจทัศนทกรรม (ออก ดิณสุลานนท์) มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน ๘ คน ได้แก่

๑. นายชูบ ดิณสุลานนท์
๒. นายเลข ดิณสุลานนท์
๓. นางขยัน โมนยะกุล
๔. นายสมนึก ดิณสุลานนท์
๕. นายสมบุญ ดิณสุลานนท์
๖. พลเอก เปรม ดิณสุลานนท์
๗. เด็กหญิงปรี ดิณสุลานนท์ (ถึงแก่กรรมแต่้วยเยาว์)
๘. นายวีระณรงค์ ดิณสุลานนท์

ตระกูลติณสุลานนท์

ต้นตระกูลของพลเอก เปรม ติณสุลานนท์ เป็นชาวสวนแห่งบ้านท่าใหญ่ ตำบลท่าดี อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยบิดาท่านรับราชการเป็นเสมียนกองมหาดไทย เมืองนครศรีธรรมราช มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่ราชการเรื่อยมา ทั้งโยกย้ายไปปฏิบัติราชการตามอำเภอและจังหวัดต่าง ๆ ทั่วยุทธมารับราชการในตำแหน่งพะทำมะรง เมืองสงขลา บรรดาศักดิ์ และตำแหน่งครั้งสุดท้าย คือ รองอำมาตย์โท หลวงวินิจฉัยทัศนกรรม พะทำมะรงพิเศษ มีหน้าที่ควบคุมดูแลเรือนจำ จังหวัดสงขลา

บ้านหลังแรก รองอำมาตย์โท หลวงวิจิตรถนอม เป็นผู้ออกแบบเอง

ชื่อ “เปรม” นั้น พระรัตนธัมมิศรีธรรมราช (แบน ฤทธิโชติ) เจ้าอาวาสวัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร จังหวัด นครศรีธรรมราช เป็นผู้ตั้งให้ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้เขียนคำไว้อาลัยในงานศพพระรัตนธัมมิศรีธรรมราช ตอนหนึ่งว่า

“อนึ่งท่านเจ้าคุณและบิดาของกระผมเป็นศิษย์ร่วมอุปัชฌาย์อาจารย์เดียวกัน และบิดาของกระผมเป็นผู้กราบ นมัสการขอให้ท่านเจ้าคุณตั้งชื่อให้กระผม จึงนับได้ว่าท่านเจ้าคุณเป็นผู้มีพระคุณต่อกระผมเป็นส่วนตัวด้วย”

ส่วนนามสกุล “**ติณสูลานนท์**” เป็นนามสกุลพระราชทาน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานแก่นายบั้ง ขณะมีบรรดาศักดิ์ รองอำมาตย์โท ขุนวิจิตรพัฒนกรรม เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๖๒ ตามพระราชบัญญัติขนานนามสกุล พ.ศ. ๒๔๕๖ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้คนไทยมีนามสกุลเป็นหลักในการ สืบเชื้อสายและให้ผู้สืบสกุลตั้งมั่นในคุณงามความดี และรักษาชื่อเสียงเกียรติยศของบรรพบุรุษผู้เป็นต้นตระกูลให้มีความเจริญ รุ่งเรืองมั่นคงสืบไป

ความหมายแห่งนามสกุล ติณสูลานนท์ คือ *“ความพอใจ หรือความยินดีในหญ้าที่มีคม”* หรืออีกความหมายหนึ่ง คือ *“ความเบิกบาน หรือความยินดีในของมีคม อันเป็นเครื่องมือสำหรับพะทำมะรง (พศดี) ในการป้องกันปราบปรามมิให้นักโทษ ก่อความวุ่นวาย”* โดยสรุป คือ ความยินดีในการปฏิบัติหน้าที่พะทำมะรง (พศดี) ที่มีเครื่องหมายเป็นของมีคม เช่น หลาว หอก ดาบ และได้รับพระราชทานนามสกุลขณะที่ยังปฏิบัติหน้าที่พะทำมะรง

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เล่าไว้ในหนังสือ *“เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน ชีวิตและผลงาน ฯพณฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ องคมนตรีและรัฐบุรุษ”* เนื่องในโอกาสอายุ ๗๔ ปี ว่า

“พ่อและแม่ของผมเป็นชาวนครศรีธรรมราช ลูกบางคนเกิดที่นคร แต่ส่วนมากเกิดที่สงขลา เนื่องจากพ่อย้ายไป รับราชการที่สงขลาเป็นเวลานานจนเกษียณอายุเป็นข้าราชการบำนาญ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๗ หลังจากออกจากราชการแล้ว พ่อก็ยังอยู่ที่สงขลาอีกหลายปี จึงเข้ามาอยู่กรุงเทพฯ กับลูก ๆ จนท่านได้ถึงแก่กรรมด้วยโรคมะเร็ง เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๖ รวมอายุได้ ๙๑ ปีเศษ ส่วนแม่ของผมท่านถึงแก่กรรมที่สงขลา ท่านได้เสียชีวิตมานานแล้ว ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๐”

ร.ร. ๒๒๒

ขอให้สมเด็จพระสังฆราช
คณะสงฆ์เถลิงเกียรติคุณ
ตามที่ยกมานั้นว่า "ศิลาสุสานนันท" (เขียนเป็นอักษรโรมัน
ว่า "Tinsulananda") อันเป็นมงคลนาม
ขอให้สักอศศิลาสุสานนันทมีความเจริญรุ่งเรือง
มั่นคงอยู่ในกรุงสยามชั่วกาลนาน
พระที่นั่งอัมพรสถาน
วันที่ ๑๔ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๕๑๖

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

ชีวิตในวัยเยาว์

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ มีชีวิตบนพื้นฐานครอบครัวที่เรียบง่าย ได้รับการปลูกฝัง อบรมบ่มนิสัยให้เป็นคนดี มีเมตตา มีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ประหยัด และผูกพันแน่นแฟ้นในพระบวรพุทธศาสนา

“พ่อกับแม่เป็นผู้เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ท่านตักบาตรทุกวันแล้วก็ชวนลูกไปร่วมตักบาตรด้วย...และในทุกวันพระ ท่านก็จะไปฟังเทศน์ที่วัด ส่วนใหญ่ลูก ๆ ก็ตามไปด้วยไปวิ่งเล่นกันในวัด เมื่อกลับมาถึงบ้าน แม่ก็จะเล่าให้ฟังอีกต่อหนึ่งว่า พระท่านเทศน์อย่างไรบ้าง เป็นการสอนลูกไปในตัว...”

บิดามารดาของท่านได้วางพื้นฐานการศึกษาให้แก่บุตรธิดาทุกคนเป็นอย่างดี แม้จะเป็นข้าราชการในส่วนภูมิภาค และมีฐานะปานกลางก็ตาม เมื่อบิดาเกษียณอายุราชการ ต้องขายทรัพย์สินเพื่อส่งเสียบุตรธิดาให้เล่าเรียนทุกคน

“แม้ว่าพ่อเรียนหนังสือจากวัด แต่พ่อก็ส่งเสริมให้ลูกได้เรียนหนังสือจากโรงเรียนทุกคน...ขณะที่ยังรับราชการอยู่นั้น ครอบครัวเรามีฐานะปานกลาง พ่อจึงมีแรงส่งเสียให้ลูกเรียนหนังสืออย่างสม่ำเสมอ ครั้นถึง พ.ศ. ๒๔๗๗ พ่อออกจากราชการ ประกอบกับความผันแปรของวิถีชีวิตพ่อ ครอบครัวเราเริ่มยากจนลง ลูก ๆ ก็โตเป็นหนุ่มเป็นสาวขึ้น เรียนหนังสือสูงขึ้น รายจ่ายก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้น...พ่อจึงจำเป็นต้องขายทรัพย์สินที่พ่อและแม่อุทิศส่่าห์เก็บหอมรอมริบหาไว้ได้ตั้งแต่ยังหนุ่มสาว พ่อขายทุกอย่างจนหมดสิ้น ไม่เหลือแม่แต่ที่ดินสักตารางวาเดียว แต่สิ่งหนึ่งที่พ่อไม่ขาย คือ การศึกษาเพื่ออนาคตของลูก พ่อไม่เคยปรปักษ์ถึงความลำบากยากเข็ญในการหาเงิน...”

นายชูป

นายเลข

นางขยัน

นายสมนึก

นายวีระณรงค์

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ กับ นายชัย พุทธปาน
ครั้งมาตรวจเยี่ยมห้องบำรุงความรู้ ภายในสวนประวัติศาสตร์ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ สงขลา
วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๙

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เป็นผู้ที่มีน้ำใจกว้างขวาง ใจเย็น สุภาพเรียบร้อย พุดจาติ อุปนิสัยโอบอ้อมอารี มาตั้งแต่วัยเด็ก มีสิ่งยืนยันเรื่องนี้ คือ นายช่วย พุทธปาน อาชีพถีบสามล้อ เพื่อนสมัยเด็กที่เคยวิ่งเล่นมาด้วยกันให้สัมภาษณ์ว่า แม้ว่าท่านจะจากไปเรียนหนังสือที่กรุงเทพฯ มีชีวิตราชการที่ก้าวหน้า มีตำแหน่งใหญ่โตและเป็นถึงผู้บริหารสูงสุดของประเทศ ท่านไม่เคย ลืมเพื่อนเก่า เมื่อมาเยือนสงขลา ท่านเป็นผู้ทักทายเมื่อเห็นนายช่วยก่อน

“รู้สึกภูมิใจที่สุด ไม่เหมือนเพื่อนคนอื่นที่เรียนหนังสือมาด้วยกัน เป็นปลัดอำเภอบ้าง เป็นเสมียนบ้าง เขาไม่รู้จั๊กกับลุง พอตอนหลังนายกเปรมเข้ากอดกับลุง พวกที่ทำตัวไม่รู้จั๊ก ก็เข้ามาทัก”

นี่คืออีกมุมหนึ่งของพลเอก เปรม ติณสูลานนท์

การกีฬา

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ชอบการออกกำลังกายและการกีฬาหลายประเภทมาตั้งแต่เยาว์วัย อาทิ ฟุตบอล มวย และอื่นๆ

“สมัยนั้นพวกเราชอบเล่นฟุตบอลมาก นึกกับบุญ พี่ชายผมเขาเล่นฟุตบอลเก่ง เป็นนักกีฬาฟุตบอลทีมโรงเรียนมหาต่อมานึกเข้ามาเรียนต่อที่สวนกุหลาบก็ยังเล่นฟุตบอลจนได้เลื่อนสามารถและหมวกสามารถของกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนผมถึงแม้ว่าจะชอบฟุตบอล แต่เนื่องจากรูปร่างค่อนข้างเล็ก จึงไม่ติดทีมโรงเรียน แต่ก็หันไปเล่นกรีฑาประเภทวิ่งเร็วและวิ่งผลัด”

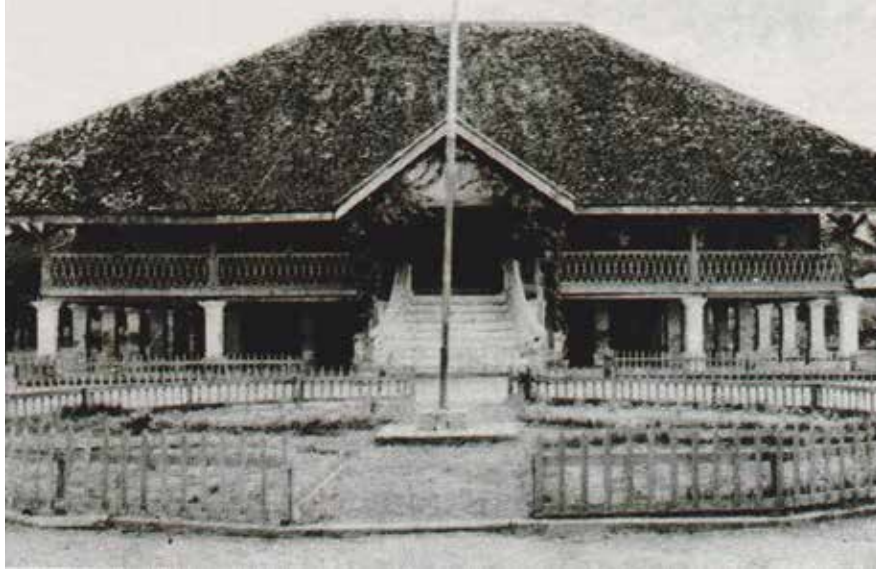
ท่านจึงเป็นนักกีฬาของโรงเรียนในประเภทวิ่ง ต่อมาแม้ว่าหน้าที่การงานจะทำให้ท่านไม่สามารถเล่นกีฬาได้อย่างเต็มที่ แต่ท่านก็ยังชอบดูการแข่งขันกีฬา โดยเฉพาะกีฬามวยและฟุตบอล มักเปิดโอกาสให้นักกีฬาเข้าพบเพื่อคารวะ และให้กำลังใจ ก่อนจะเดินทางไปแข่งขันในต่างประเทศอยู่เสมอ ส่วนตัวท่านเองก็ยังออกกำลังกายด้วยการเดินอย่างสม่ำเสมอ ทั้งยังสนับสนุนให้ออกกำลังกายเพื่อประโยชน์ต่อสุขภาพกาย จิตใจและอารมณ์ ดังปาฐกถาพิเศษที่ท่านบรรยายในการสัมมนาเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ความตอนหนึ่งว่า

“การเล่นกีฬา ถ้าให้ถูกหลัก นอกจากร่างกายจะแข็งแรงแล้วยังเป็นประโยชน์อย่างอื่น เช่น ทำให้เรามีน้ำใจเป็นนักกีฬารู้จักกฎกติกา ซื่อตรง ไม่โกง ...การเล่นกีฬาทำให้เรามีเพื่อนมาก เมื่อผมเป็นเด็กตั้งแต่เริ่มสร้างสนามกีฬาใหม่ ๆ มีเพลง กีฬา กีฬา เป็นยาวิเศษ แก้กองกิเลส ทำคนให้เป็นคน ค่อนข้างเข้าใจยาก...ผมคิดเอาเองว่าทำคนที่ไม่แข็งแรงให้แข็งแรง ทำคนที่ไม่รู้จักรับผิดชอบให้เป็นคนที่มีรู้จักรับผิดชอบ ทำคนที่ไม่ดีให้เป็นคนดี เป็นต้น

การเล่นกีฬานอกจากจะทำให้อายุยืนแล้วก็ทำให้เราเป็นผู้มีอารมณ์ดี...การออกกำลังกายและการเล่นกีฬาทำให้อารมณ์แจ่มใส สดใส ไม่หงุดหงิด น้ำใจเป็นนักกีฬา เป็นคนมีกติกา ซื่อตรงต่อตนเองและผู้อื่น ทำให้อารมณ์ดี ถ้าคนเรามีอารมณ์ดี มีระเบียบวินัยก็จะทำให้อายุยืน...”

ออกกำลังกายภายในบ้านสี่เสาเทเวศร์

อาคารเรียน โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ ขณะที่พักเอก เปรม ตินสุลานนท์ ศึกษาอยู่

การศึกษา

พลเอก เปรม ตินสุลานนท์ เข้าเรียนในระดับประถมศึกษา ที่โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำ มณฑลนครศรีธรรมราชและมีชื่อเสียงของจังหวัดสงขลา เข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เมื่อปีการศึกษา ๒๔๖๙ ได้หมายเลขประจำตัว ๑๖๗ จบเรียนจบชั้นมัธยมปีที่ ๖ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๘ ขณะเรียน ณ โรงเรียนแห่งนี้ ท่านได้ชื่อว่าเป็นนักเรียนเรียนดี ได้รับเกียรติบัตรสม่าเสมอตลอดมา

ท่านเล่าว่า *“สมัยที่ผมเป็นนักเรียนโรงเรียนมหาฯ ผมเคยได้รับเกียรติบัตรนักเรียนหมั่นเรียนหลายใบ ซึ่งทางโรงเรียนได้มอบให้นักเรียนที่เรียนดี ไม่เคยสาย ไม่เคยขาดเรียน เป็นประจำทุกปี”*

เมื่อจบชั้นมัธยมปีที่ ๖ แล้ว ได้เข้ามาศึกษาต่อในชั้นมัธยมปีที่ ๗ ที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย แผนกวิทยาศาสตร์ หมายเลขประจำตัว ๗๕๘๗ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๙ และเรียนจบชั้นมัธยมปีที่ ๘ ใน พ.ศ. ๒๔๘๑ (ปีการศึกษา ๒๔๘๐)

เมื่อจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ท่านมีความตั้งใจใฝ่ฝันจะเป็นแพทย์ เพื่อรักษาคนเจ็บไข้ได้ป่วย แต่ด้วยฐานะทางบ้านไม่อำนวย จึงหันเหชีวิตและความตั้งใจไปศึกษาวิชาทหาร ที่โรงเรียนนายร้อยทหารบก ด้านเทคนิคทหารบก เดิมเรียกว่าโรงเรียนเทคนิคมหารบก ปัจจุบัน คือ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เข้าเรียนเมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๑ เป็นรุ่นที่ ๕ สำเร็จการศึกษาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๔

“ผมใฝ่ฝันที่จะเป็นหมอมาดังแต่เด็ก ตอนผมเรียนหนังสือถ้าใครถามผมว่าโตขึ้นจะเป็นอะไร ผมก็บอกว่าจะเป็นหมอ... แต่ก็ไม่สามารถจะเรียนได้ เพราะในสมัยนั้นการเรียนหมอแพงเหลือเกิน...เราไม่มีเงินมากพอที่จะเรียน เพราะว่าพวกเรายากจนมากในตอนนั้น...”

“สติปัญญาผมอาจจะเรียนได้ แต่ไม่มีเงินที่จะเรียน ...บุญเกิด เพื่อนรักเพื่อนสนิทของผม จึงแนะนำไปเข้าโรงเรียนนายร้อย...จึงตัดสินใจไปสอบเข้าที่นั่น”

รพ.วัดหมื่นเรียน

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ คนที่ ๒ จากซ้าย แถวหน้า
ในชุดลูกเสือโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ขณะเรียนอยู่ชั้นมัธยมปีที่ ๕ พ.ศ. ๒๔๗๗

อาคารเรียนหลังเก่า โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

แถวบนสุด พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ คนที่ ๒ จากซ้าย
สวมเครื่องแบบยุวชนทหาร ขณะศึกษาอยู่ชั้นมัธยมปีที่ ๘ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

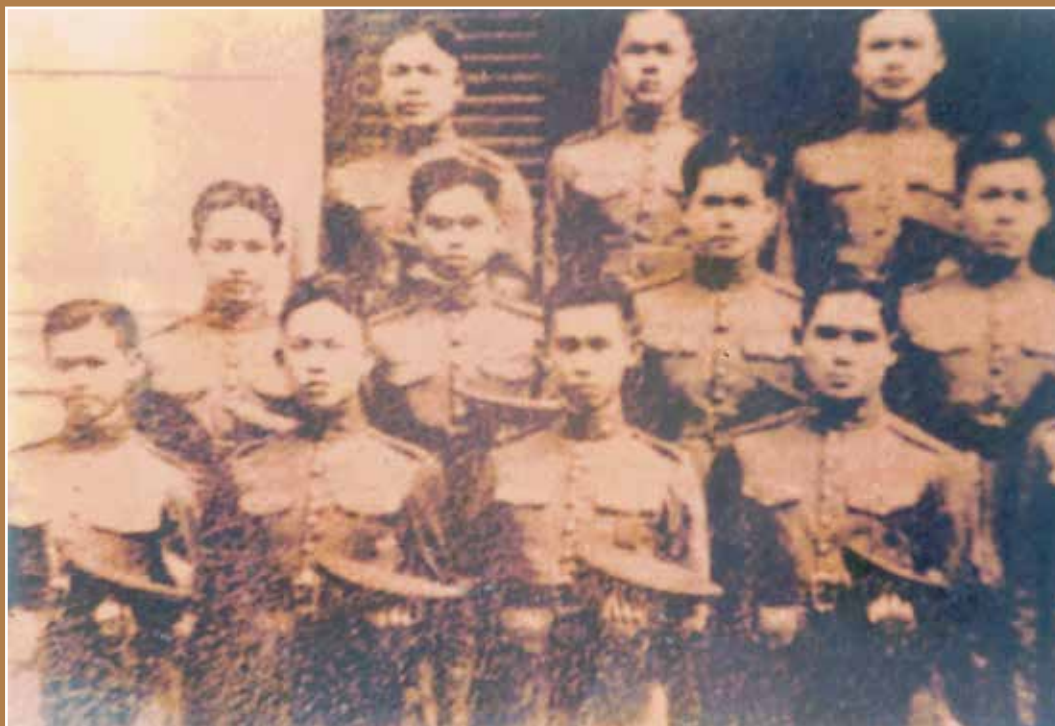

กรมนักเรียนนายร้อย

การฝึกตัดต้นประกอบอาวุธ

การที่พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้ผ่านการศึกษาจากโรงเรียนชั้นนำระดับจังหวัดและระดับประเทศตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ล้วนเป็นสถาบันผลิตบุคคลที่ทำประโยชน์ให้ประเทศชาติเป็นจำนวนมากในหลาย ๆ สาขาอาชีพ เสริมสร้างชื่อเสียงและเกียรติภูมิแก่สถาบันเป็นอย่างยิ่ง นับว่าสถาบันดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งที่ได้บ่มเพาะอุปนิสัย ความรู้ความสามารถ ความเป็นระเบียบ ความเข้มแข็งอดทน ความรับผิดชอบ ความเป็นผู้นำ ความรักชาติ และเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ให้มีในตัวท่าน นอกเหนือไปจากการอบรมจากพื้นฐานครอบครัว

นักเรียนนายร้อย เปรม ดินสุสานนท์ แฉวหน้าซ้ายสุด

การเป็นนักเรียนนายร้อยนี้เอง
ได้นำพาชีวิตของท่านเข้าสู่
“เส้นทางแห่งเกียรติยศ”
อย่างเต็มภาคภูมิ

←◆ | เส้นทางแห่งเกียรติยศ | ◆→

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ คนที่ ๒ จากขวา ถ่ายภาพกับเพื่อนนายทหาร

การปกป้องอธิปไตยของประเทศไทย

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ มีจุดเปลี่ยนชีวิตที่สำคัญอีกครั้งหนึ่งเมื่อตัดสินใจเลือกเรียนทหาร การเรียนในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ต้องใช้เวลาเรียน ๕ ปี แต่ท่านเรียนได้แค่ชั้นปีที่ ๓ ก็ได้รับอนุมัติให้จบหลักสูตร ถือเป็นนักเรียนนายร้อยรุ่นพิเศษเพียงรุ่นเดียว เพราะช่วงนั้นเกิดสงครามอินโดจีน ซึ่งเป็นสงครามระหว่างไทยกับฝรั่งเศส นักเรียนจำเป็นต้องเข้าประจำการในกองทัพ ท่านได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้บังคับหมวดประจำกรมรถรบ สังกัดกองทัพอากาศ ประจำแนวรบที่เมืองปอยเปต ประเทศกัมพูชา ได้รับแต่งตั้งยศเป็น ว่าที่ร้อยตรี หลังจากสงครามยุติ ท่านได้กลับเข้าประจำการในกองพันทหารม้ายานเกราะ

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๘ ขณะมียศ ร้อยเอก

ต่อมาต้องปฏิบัติหน้าที่ในสนามรบอีกครั้งหนึ่งในสงครามมหาเอเชียบูรพา ได้รับหน้าที่เป็นผู้บังคับหมวดกองหนุน สังกัดกองทัพภาคตะวันตกเฉียงเหนือ (กองทัพพายัพ) ได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติภารกิจที่เมืองเชียงตุง เขตพม่า ในระหว่างสงครามได้รับการเลื่อนยศเป็นร้อยโทและร้อยเอก ตามลำดับ หลังจากสงครามได้กลับไปปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยทหารตามปกติ และได้รับการเลื่อนยศเป็นพันตรี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๒

ความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการทหาร

ท่านได้รับคัดเลือกให้ไปศึกษาหลักสูตรผู้บังคับกองร้อย และหลักสูตรผู้บังคับกองพัน ในโรงเรียนทหารยานเกราะของกองทัพบกสหรัฐอเมริกา ที่ฟอร์ท นอกซ์ มลรัฐเคนตักกี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๕ ใช้ระยะเวลาศึกษา ๑ ปี จึงเดินทางกลับประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๖ จากนั้นได้รับการบรรจุเป็นอาจารย์ในแผนกวิชายุทธวิธี กองการศึกษา โรงเรียนยานเกราะ กองพลน้อยทหารม้า ยศพันโท ต่อมาได้รับตำแหน่งผู้บังคับกองพันทหารม้าที่ ๕ กองทหารม้าที่ ๒ และผู้ช่วยผู้บัญชาการโรงเรียนทหารม้ายานเกราะ อีกตำแหน่งหนึ่ง ได้รับยศพันเอก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑

พ.ศ. ๒๕๐๖ เป็นรองผู้บัญชาการโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า และรองผู้บังคับการจังหวัดทหารบก สระบุรี

พ.ศ. ๒๕๑๑ เป็นผู้บัญชาการศูนย์การทหารม้า ยศพลตรี ซึ่งเป็นตำแหน่งสูงสุดในเหล่าทหารม้า

พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นรองแม่ทัพภาคที่ ๒ จังหวัดสกลนคร

พ.ศ. ๒๕๑๗ เป็นแม่ทัพภาคที่ ๒ ได้รับยศพลโท รับผิดชอบภาคอีสานทั้งหมด

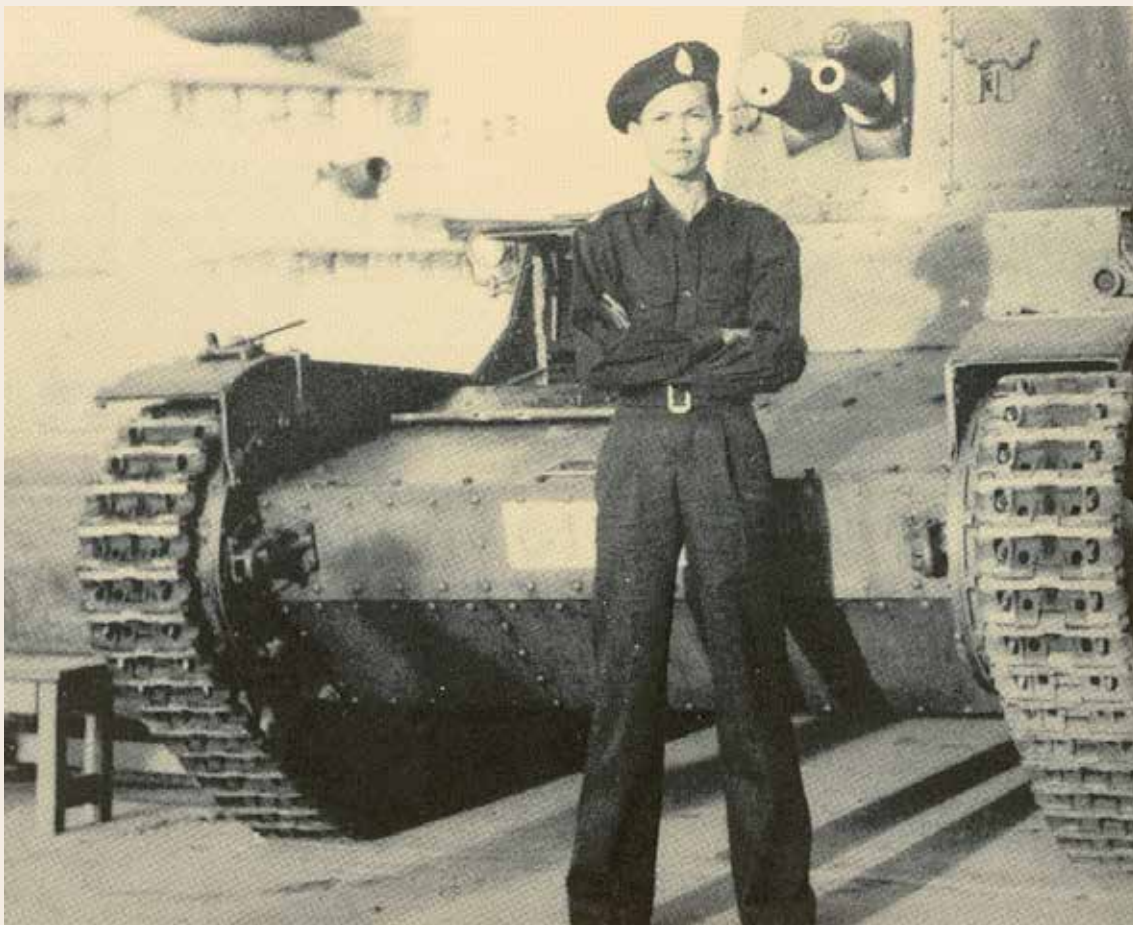
พ.ศ. ๒๕๒๐ เป็นผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก ได้รับยศพลเอก และปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ทั่วไปฝ่ายทหาร

พ.ศ. ๒๕๒๑ เป็นผู้บัญชาการทหารบก

พ.ศ. ๒๕๒๓ เกษียณอายุราชการ แต่ได้รับการต่ออายุราชการอีก ๑ ปี พ้นจากตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบก เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๔

เมื่อเดินทางไปศึกษาที่สหรัฐอเมริกา

ชุดเครื่องแบบประจำรถ (ชุดหมี) เมื่อครั้งเป็นพันตรี

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ สมัยที่เป็นผู้บัญชาการศูนย์การทหารม้า (ผบ.คม.)
เดินทางเข้าตรวจเยี่ยมกองพันทหารม้ายานเกราะ กองพลทหารอาสาสมัคร (พัน.ม.ยานเกราะ พล.อสส.)
ซึ่งปฏิบัติราชการอยู่ ณ เวียดนาม เมื่อช่วงปลายเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๒

ส่งผู้ใต้บังคับบัญชาไปเวียดนาม

ตรวจเยี่ยมหน่วย

รองแม่ทัพภาคที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๑๖

แก้ปัญหาความขัดแย้งของชาติ

สมัยเป็นพลโท แม่ทัพภาคที่ ๒ ประเทศเกิดความขัดแย้งภายในด้วยปัญหาการปฏิวัติรัฐประหาร กลุ่มนักศึกษามีความเห็นขัดแย้งกับรัฐบาล หลบหนีเข้าป่าจำนวนมาก ทั้งจัดตั้งกองกำลังต่อสู้กับกำลังทหาร ตำรวจ ของรัฐบาล ท่านแก้ปัญหาด้วยการใช้นโยบาย **“การเมืองนำการทหาร”** โดยทำความเข้าใจกับชาวบ้าน สร้างความร่วมมือร่วมใจระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล แก้ไขปัญหาความทุกข์ยากของราษฎร ด้านการทำมาหากิน สุขภาพอนามัย การศึกษา นำทหารออกเยี่ยมชาวบ้านด้วยตนเอง ด้วยบุคลิกภาพของท่านที่สุภาพอ่อนโยน เมตตาและจริงใจ ทำให้ชาวบ้านยอมรับ นับว่าการทำงานของท่านประสบความสำเร็จ การสู้รบระหว่างคนไทยด้วยกันเองหมดไป ท่านได้รับการยกย่องว่า **“นักรบสุภาพบุรุษ”** และทำให้ท่านก้าวเข้าสู่ตำแหน่งผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบกและผู้บัญชาการทหารบกในเวลาต่อมา

“...ผมได้เรียนรู้หลายสิ่งหลายอย่างจากชาวบ้านจนพวกเราสามารถคิดค้นและพบวิธีการที่จะนำความสุขมาให้ภาคอีสานได้ระดับหนึ่ง ชาวบ้านก็ให้ความร่วมมือดีมากและมีความเข้าใจที่ถูกต้องเพิ่มมากขึ้นทุกที เป็นประสบการณ์ที่ดีและมีคุณค่ามากเหลือเกิน”

ยายา “ป้า”

ยายานี้ได้รับการเรียกขานจากบรรดาผู้ใต้บังคับบัญชาในเหล่าทหารม้า ด้วยความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด เข้มงวด เอาจริงเอาจัง ให้ความรักดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างดี ช่วยเหลือทั้งในหน้าที่การงานและเรื่องอื่น ๆ จึงเป็นที่ศรัทธารักใคร่ กลายเป็นความสัมพันธ์แนบแน่น ท่านมักเรียกแทนตัวเองต่อผู้ที่อาวุโสน้อยกว่าว่า “ป้า” และเรียกผู้ที่อาวุโสน้อยกว่าอย่างเอ็นดูและเป็นกันเองว่า “ลูก” จนเป็นที่มาของคำว่า “ป้า” หรือ “ป้าเปรม” และคนสนิทของท่านมักถูกเรียกว่า “ลูกป้า” และเรียกติดปากกันมาจนถึงปัจจุบัน

การก้าวสู่ตำแหน่งทางการเมือง

ด้วยความสามารถในการทำงานและปฏิบัติหน้าที่เพื่อชาติบ้านเมืองเป็นไปอย่างเรียบร้อย พัฒนากองทัพบกและพัฒนาให้เกิดความกินดีอยู่ดีของประชาชนในระดับภาค มาเป็นความสำเร็จในระดับประเทศในเวลาต่อมา กองทัพได้นำนโยบายของท่านในการนำทหารพัฒนาบ้านเมือง ทำให้สถานการณ์ในทุกภาคของประเทศดีขึ้นเป็นลำดับ

“เมื่อผมเป็นผู้บัญชาการทหารบก จึงได้ขอความร่วมมือจากแม่ทัพภาคทุกคนให้ช่วยกันแก้ปัญหาในพื้นที่ตามแนวทางที่กองทัพภาคที่ ๒ ได้ประสบความสำเร็จมาแล้ว”

ก่อนการก้าวเข้าสู่ตำแหน่งรัฐมนตรีและนายกรัฐมนตรี ท่านมีบทบาททางการเมืองมาแล้วด้วยการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรธรรมนูญ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๒ สมาชิกวุฒิสภา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๑ และสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕

พ.ศ. ๒๕๑๙ เกิดการปฏิวัติ ท่านได้รับมอบหมายให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ในรัฐบาลของพลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๒ ซึ่งในขณะนั้นท่านเป็นผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก

รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี วันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๓

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ รับมอบงานจากพลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์

ประชุมคณะรัฐมนตรี นัดแรก
วันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๓ ณ ทำเนียบรัฐบาล

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๒๑ ขณะเป็นผู้บัญชาการทหารบก ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เหตุการณ์ทางการเมืองในขณะนั้นทำให้รัฐบาลต้องปรับคณะรัฐมนตรีใหม่ ท่านยังคงดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เช่นเดิม เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒ จนกระทั่งพลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ประกาศลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ท่านได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มทหารหนุ่ม “ยังเติร์ก” และบรรดาพรรคการเมือง แสดงเจตจำนงให้ท่านเป็นนายกรัฐมนตรี ทั้ง ๆ ที่ท่านเองไม่ประสงค์ที่จะรับตำแหน่ง แต่ในที่สุดท่านต้องรับด้วยเหตุผลที่ต้องร่วมแก้ปัญหาให้แก่ชาติบ้านเมือง ดังคำปราศรัยในคราวรับตำแหน่ง ความตอนหนึ่งว่า

“...พี่น้องประชาชนคงตระหนักดีเหมือนกันผมว่า สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมที่เราทุกคนได้เผชิญมา และกำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้มาจากหลายด้าน และประดังเข้ามาพร้อม ๆ กัน...ในเรื่องนี้ผมใคร่เรียนขอรับรองว่า เราจะต้องร่วมมือช่วยกันโดยถือว่าปัญหาของชาตินั้นมิใช่เป็นปัญหาของรัฐบาลหรือของกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งใดโดยเฉพาะ หากเป็นปัญหาของพวกเราทุกคนที่จะต้องช่วยกันคิดช่วยกันแก้ จึงจะสามารถผ่อนหนักให้เป็นเบาและขจัดปัดเป่าไปได้ในที่สุด...”

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี คนที่ ๑๖ ของประเทศไทย ขณะเดียวกันก็ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมอีกตำแหน่งหนึ่งด้วย ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๒๓ - ๒๕๒๖ และเป็นนายกรัฐมนตรีถึง ๓ สมัย กล่าวคือ สมัยที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๒๖ - ๒๕๒๙ เนื่องจากการยุบสภาเมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ และเลือกตั้งทั่วไปใหม่ในวันที่ ๑๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๖ และสมัยที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๒๙ - ๒๕๓๑ เนื่องจากการยุบสภา และเลือกตั้งใหม่เช่นเดียวกัน จนกระทั่งมีการยุบสภาอีกครั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๑ การเป็นนายกรัฐมนตรีจึงสิ้นสุดลง รวมระยะเวลาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ๘ ปี ๕ เดือนเศษ

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ รับเสด็จสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโอกาสเสด็จฯ ไปทรงเป็นประธานนำกำลังพลเข้าสู่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าแห่งใหม่ จังหวัดนครนายก วันที่ ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๙

สนองพระมหากรุณาธิคุณ รับผิดชอบต่อเบื้องพระยุคลบาท

แม้ว่าท่านจะได้รับการทาบทามด้วยความพร้อมใจกันของพรรคการเมือง หลังการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๑ เชิญให้ท่านดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่งก็ตาม แต่ท่านได้ปฏิเสธที่จะรับตำแหน่งดังกล่าว นับเป็นการก้าวลงจากเวทีการเมืองอย่างสง่างาม ดังความตอนหนึ่งที่ท่านกล่าวอำลาประชาชนผ่านทางวิทยุโทรทัศน์ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๑ เวลา ๒๐.๓๐ น. ว่า

“...เราทำทุกวันนี้ไม่ใช่ทำเพื่อตัวเอง แต่เราทำเพื่อแผ่นดินที่เราอาศัยอยู่และอาศัยเกิดมาเป็นคน เราเป็นหนี้แผ่นดินนี้อยู่ สิ่งที่ผมและรัฐบาลของผมได้พยายามกระทำมาตลอดระยะเวลาที่รับผิดชอบอยู่ก็เพื่อสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อนำมาซึ่งความมั่นคงของประเทศและความผาสุกของประชาชนเป็นสำคัญ...”

ด้วยคุณงามความดีและการทำประโยชน์ให้แก่แผ่นดิน พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งท่านให้ดำรงตำแหน่ง **องคมนตรี** เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๑ และได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ประกาศยกย่องเป็น **รัฐบุรุษ** เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๑ ต่อมาเมื่อมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เป็น **ประธานองคมนตรี** เมื่อวันที่ ๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๑

ในรัชกาลปัจจุบัน พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงไว้วางพระราชหฤทัยแต่งตั้งให้เป็นประธานองคมนตรี เมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ประธานองคมนตรี นำพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ องคมนตรี
เข้าเฝ้าฯ ถวายสัตย์ปฏิญาณ ก่อนเข้ารับหน้าที่ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
วันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๑

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นโบราณมงคลนพรัตนราชวราภรณ์ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
วันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๑

ประกาศ

ภูมิพลอดุลยเดช ปร.

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่นายกรัฐมนตรี นำความกราบบังคมทูลว่า พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้เคยรับราชการสนองพระเดชพระคุณในตำแหน่งที่สำคัญ ๆ ทั้งทางด้านกรทหารและการบริหารราชการแผ่นดินมาแล้วหลายตำแหน่ง ครั้นสุดท้ายได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี มาเป็นเวลานานถึง ๘ ปี ๕ เดือนเศษ ตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ เหล่านี้ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และจงรักภักดี ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ จนเป็นที่ประจักษ์ในความปรีชาสามารถ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติและความเป็นอยู่ของชาวชนบทให้มั่นคง อันเป็นคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติเป็นอเนกประการ

จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ยกย่อง พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ไว้ในฐานะ รัฐบุรุษ เพื่อเป็นเกียรติประวัติและตัวอย่างอันดีงามต่อไป

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๓๑ เป็นปีที่ ๔๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
พลตรี ชาติชาย ชุณหะวัณ
นายกรัฐมนตรี

ประกาศ
แต่งตั้งประธานองคมนตรี

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า ตามที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง นายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นประธานองคมนตรี ตามประกาศลงวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๔ แล้วนั้น

บัดนี้ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ประธานองคมนตรี ได้ขอลาออกจากตำแหน่งประธานองคมนตรี เนื่องจากสุขภาพไม่สมบูรณ์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พ้นจากตำแหน่งประธานองคมนตรี

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ องคมนตรี เป็นประธานองคมนตรี ตั้งแต่วันที่ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๑ เป็นปีที่ ๕๓ ในรัชกาลปัจจุบัน.

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ประธานรัฐบาล

ประกาศ
แต่งตั้งประธานองคมนตรี

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่ประธานองคมนตรีได้กราบบทวายบังคมลาออกจากตำแหน่งประธานองคมนตรี และทรงพระราชดำริเห็นเป็นการสมควรแต่งตั้งประธานองคมนตรี

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ประกอบกับมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เป็น ประธานองคมนตรี

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙ เป็นปีที่ ๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พรเพชร วิชิตชลชัย
ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เข้าเฝ้าฯ ถวายสัตย์ปฏิญาณ
ในโอกาสที่ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นประธานองคมนตรี
วันที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นำองคมนตรีชุดใหม่เข้าเฝ้าฯ ถวายสัตย์ปฏิญาณ ในโอกาสรับตำแหน่ง วันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙
และมีพระราชดำรัส "...ขอขอบคุณ และได้ป้ามาเป็นประธานก็อุ่นใจแล้ว..."

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ทูลเกล้าฯ ถวายดอกไม้ธูปเทียนแพแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช ๒๕๖๒ วันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ถึงแก่อสัญกรรม

วันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ถึงแก่อสัญกรรมด้วยระบบหัวใจล้มเหลว ณ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า สิริอายุ ๙๙ ปี

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานโกศกุดั่นน้อย ฉัตรเครื่องตั้งประดับ แตรรอง แตรฝรั่ง ปี่กลองชนะ ประโคมเวลาพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ และทรงรับศพอยู่ในพระบรมราชานุเคราะห์ อีกทั้งยัง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ พระราชทานน้ำหลวงอาบศพ เชิญพวงมาลาหลวง วางที่หน้าโกศศพ ณ พระที่นั่งทรงธรรม วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม และในวันอาทิตย์ ที่ ๒ มิถุนายน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงบำเพ็ญกุศลพระราชทานในวาระครบ ๗ วัน

ในการนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้บำเพ็ญกุศล ๑๕ วัน ๕๐ วัน และ ๑๐๐ วัน ตามลำดับ และให้ไว้ทุกข์ในพระราชสำนัก เป็นเวลา ๒๑ วัน นับตั้งแต่วันจันทร์ ที่ ๒๗ พฤษภาคม ถึงวันจันทร์ ที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒ เว้นวันจันทร์ ที่ ๓ มิถุนายน ซึ่งเป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี

หลังจากนั้นเปิดโอกาสให้หน่วยงานราชการ เอกชน และประชาชน เป็นเจ้าภาพบำเพ็ญกุศล จนถึงวันที่ ๑๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเพลิงศพ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ วันอาทิตย์ ที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๗.๐๐ น. ณ เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส

ประกาศสำนักพระราชวัง
เรื่อง พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ถึงแก่อสัญกรรม

เลขาธิการพระราชวังรับพระบรมราชโองการเหนือเกล้าเหนือกระหม่อม ให้ประกาศให้ทราบ
ทั่วกันว่า ตามที่ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี และรัฐบุรุษ ได้ถึงแก่อสัญกรรมเนื่องจาก
ระบบหัวใจล้มเหลว ณ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ใน วันอาทิตย์ ที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เวลา ๘ นาฬิกา
๘ นาที สิริอายุ ๘๕ ปี นับ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทด้วยความโสมนัสยิ่ง
ด้วยพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้ปฏิบัติงานสนองพระเดชพระคุณด้วยความวิริยะอุตสาหะและจงรักภักดี
มาตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในฐานะ
ผู้บัญชาการทหารบก นายกรัฐมนตรี องคมนตรี รัฐบุรุษ และประธานองคมนตรี ทรงได้ทรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการ
แทนพระองค์ และประธานองคมนตรี ในรัชกาลปัจจุบัน เป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัยได้สนิท นับเป็นผู้ที่ได้ทำ
คุณประโยชน์ให้แก่แผ่นดินเป็นอเนกประการ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานโกศกุดั่นน้อย ถังพระ
ตั้งประดับ แลรวงบน แลธงหิ้ง ปีกทองขณะประ โคมเวลาพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ และทรงรับศพอยู่ใน
พระบรมราชานุเคราะห์ โคดตลอด มีพระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมกลางคืน กำหนด ๗ คืน (ตั้งแต่วันจันทร์
ที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ถึง วันอาทิตย์ ที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๒)

วันจันทร์ ที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เวลา ๑๘ นาฬิกา ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม
ให้สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนิน
แทนพระองค์ พระราชทานน้ำหลวงอาบศพ และเชิญพวงมาลัยหลวง วางที่หน้าโกศศพ ณ พระที่นั่งทรงธรรม
วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม

วันอาทิตย์ ที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ
พระบรมราชินี เสด็จพระราชดำเนิน ไปทรงบำเพ็ญพระราชกุศลพระราชทาน ในวาระครบ ๗ วัน

และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้นำเพ็ญพระราชกุศล ดังนี้

- ๑๕ วัน (วันจันทร์ ที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๒)
- ๕๐ วัน (วันจันทร์ ที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒)
- ๑๐๐ วัน (วันอังคาร ที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๒)

ส่วนกำหนดพิธีพระราชทานเพลิงศพ จะประกาศให้ทราบในโอกาสต่อไป

ในกรณีนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ไว้ทุกข์ในพระราชสำนักเป็นเวลา ๒๑ วัน
นับตั้งแต่วันจันทร์ ที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ถึงวันจันทร์ ที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๒ วันวันจันทร์ ที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๒

จึงประกาศมาให้ทราบโดยทั่วกัน

สำนักพระราชวัง
พ.ร.อ. สุทธิรักษ์
๒๖ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒
สำนักพระราชวัง

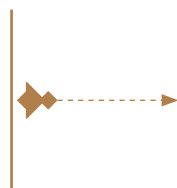
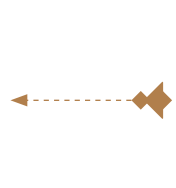

การดำเนินชีวิตและการปฏิบัติหน้าที่ทั้งมวลของท่าน
ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ จงรักภักดี
ปกป้อง เทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
ตั้งอยู่บนจิตสำนึกแห่งอุดมการณ์
“เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน”

“เราทุกคนมีหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้องตอบแทน
บุญคุณแผ่นดินที่เราอาศัยเกิดมาและเติบโตจนเป็นตัวเราใน
ขณะนี้ ด้วยความสำนึกที่แน่นอนว่า มีหน้าที่และความรับผิดชอบ
ที่ต้องทำนุบำรุงสืบต่อไป...การตอบแทนบุญคุณต่อผู้ตนหรือสิ่งที่มี
บุญคุณต่อเรา เช่น พ่อแม่ ครู สภามัน และองค์กรต่าง ๆ ฯลฯ
เป็นวัฒนธรรมไทยที่เราพึงกษณ์และสืบสานกันมาตั้งแต่สมัยปู่ ย่า
ตา ยาย จนถึงปัจจุบัน”

ปาฐกถาเรื่อง เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน
ณ โรงแรมโฆษะ จังหวัดขอนแก่น วันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๒

เกิดมาต้องตอบแทน
บุญคุณแผ่นดิน

เพลง ตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน

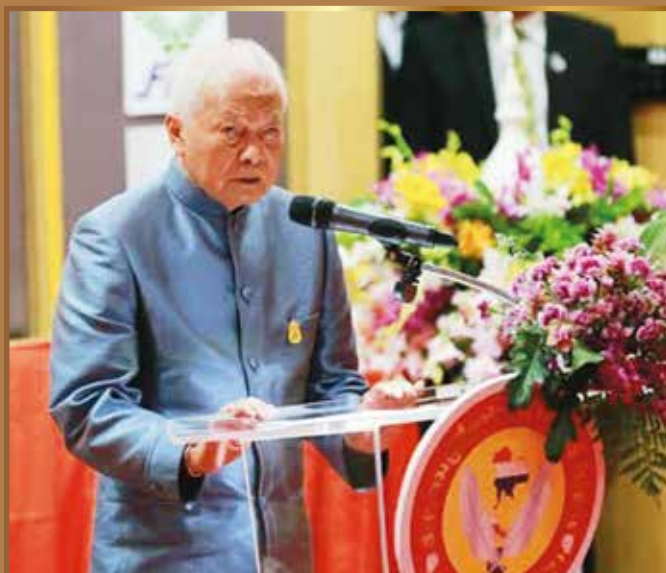
แผ่นดินแห่งนี้มีค่าล้ำ
ด้วยเลือดของบรรพชน หลังล้นรดแผ่นดินไทย
จึงควรระลึกสำนึกไว้ในหัวใจ
บุญคุณแผ่นดินยิ่งใหญ่ต้องกตัญญูกตเวที
จะชนชั้นไหนก็ไม่สำคัญ
คุณค่าของคนเท่ากันหากเรานั้นเป็นคนดี

เกิดบนกองทองหรือเกิดบนกองธุลี
ขอให้ทำความดีเป็นคนดีเพื่อแผ่นดินไทย
เสียสละ ซื่อสัตย์ และสุจริต
สิ่งใดที่เป็นสิ่งผิดแม้เพียงนิดไม่คิดกรายใกล้

บ้านเมืองศักดิ์สิทธิ์อย่าได้คิดบ่อนทำลาย
ไม่หวนอธิพลใดใด ชาติไทยเราต้องแหนหวาง
เหนื่อยยากแค่ไหนก็อย่าหน่ายหนี
จงยึดถือความดีเหมือนมณีประดับทรวง
ฝืนแผ่นดินไทยบุญคุณมากมายใหญ่หลวง
ขอให้คนไทยทั้งปวงทำดีตอบแทนแผ่นดิน

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ขับร้อง

“เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน” เป็นคติประจำใจของประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ที่ใช้อบรมสั่งสอนอนุชนคนไทยให้ยึดมั่นทำความดี เพื่อประเทศชาติและประชาชนชาวไทย อันมีที่มาจากความเป็นทหารและแนวปฏิบัติที่ท่านดำเนินมาตลอดชีวิต โดยท่านได้ปาฐกถาพิเศษเรื่อง “เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน” ในหลายครั้งหลายโอกาส และในการบรรยายพิเศษให้แก่นักเรียนเตรียมทหาร ณ โรงเรียนเตรียมทหาร เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ มีใจความตอนหนึ่ง สะท้อนให้เห็นว่า การเป็นทหารทำให้มีโอกาสได้ทดแทนบุญคุณแผ่นดินทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนี้

“...แล้วขอให้จำไว้ว่า ผู้บังคับบัญชาที่ดีนั้น จะต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างของผู้ใต้บังคับบัญชาให้เห็นตลอดปี ตลอดชาติ ตลอดชีวิตที่รับราชการทหาร เขามีพูดกันบางที่เด็ก ๆ อาจจะไม่เคยได้ยินว่า คนเราเมื่อเป็นทหารครั้งหนึ่งแล้วก็ต้องเป็นไปตลอดชีวิต เป็นไปจนตาย เพราะว่าโรงเรียนเตรียมทหารก็ดี โรงเรียนนายร้อยก็ดี โรงเรียนนายเรือก็ดี โรงเรียนนายเรืออากาศก็ดี เขาจะฝังลึกตรงนี้ลงไปในหัวใจของเราว่า เป็นทหารไม่ได้เป็นแต่กาย เป็นแต่เครื่องแบบ ต้องเป็นในใจ เป็นในจิตวิญญาณของเรา เพราะฉะนั้นเราเป็นทหารทีหนึ่งแล้ว จะถอดความเป็นทหารออกจากร่างกายของเราไม่ได้ จนกว่าเราจะตายไป เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ พวกเราจะต้องรู้สึกว่า ความเป็นทหารนั้น คือ การทดแทนบุญคุณแผ่นดิน ที่คนไทยไม่สามารถที่จะทำได้เหมือนกับเราทุกคน...”

นอกจากนั้นคำบรรยายพิเศษนี้ ยังเป็นภาพสะท้อนที่แสดงให้เห็นถึงจิตวิญญาณของพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ที่มีความมุ่งมั่นอย่างตั้งใจจริงที่จะสร้างแรงบันดาลใจให้แก่อนุชนที่เลือกมาใช้ชีวิตเป็นทหารซึ่งถือได้ว่าเป็นการตอบแทนพระคุณแผ่นดินแล้ว โดยท่านได้อธิบายขยายความเพิ่มเติมว่า

“คนที่พยายามเอาคำว่า เกิดมาต้องแทนบุญคุณแผ่นดินไปพูดให้มีความกว้างขวางในชาติบ้านเมืองของเรา เพราะว่าเป็นคำที่จะเตือนให้เราเป็นคนดี จะเตือนให้เรารู้ว่า บุญคุณแผ่นดินคืออะไร ชาติบ้านเมืองนี้ได้ให้อะไรเราบ้าง บรรพบุรุษของเราได้ให้อะไรเราบ้าง...”

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นับเป็นบุคคลสำคัญของกองทัพที่ทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติและประชาชนเป็นอเนกอนันต์ตลอดมา ตั้งแต่ครั้งเป็นรองแม่ทัพภาคที่ ๒ ส่วนหน้า ซึ่งอยู่ที่จังหวัดสกลนคร ขณะนั้นถือว่าภาคอีสานเป็นสมรภูมिरบที่ เป็นแดนผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ที่น่ากลัวที่สุดของประเทศไทย อีกทั้งชาวบ้านก็ไม่ต้อนรับทหาร พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ต้องใช้ความพยายามและเมตตาธรรมอย่างสูงจนเข้าใจถึงสาเหตุที่ทำให้คนไทยไปเข้าร่วมกับฝ่ายคอมมิวนิสต์ก็เพราะความลำบากยากจน ความคับแค้นใจที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมในสังคมและการถูกกดขี่ข่มเหง ท่านเรียกสถานการณ์ความยากจนของชาวอีสานในสมัยนั้นว่า คนไม่มีโอกาส เพราะไม่มีโอกาสใด ๆ เลย ทั้งไม่มีโอกาสที่จะทำมาหากิน ไม่มีโอกาสที่จะได้รับการรักษาพยาบาล ไม่มีโอกาสที่จะเรียนหนังสือ ไม่ใช่เพราะเรียนไม่ได้ หรือทำตัวไม่ดี แต่ยากจนเสียจนไม่สามารถจะทำการที่ต้องการได้ ท่านจึงพยายามหาทางช่วยเหลือทุกวิถีทางด้วยการใช้ *“ยุทธศาสตร์มวลชนนำการทหาร”* เพื่อจะได้ไม่ต้องฆ่าฟันคนไทยกันเอง และสร้างโอกาสให้มวลชนเป็นพลังในการกำหนดยุทธวิธีป้องกันชาติ และพัฒนาความเป็นอยู่ของตนเองให้ดีขึ้นโดยลำดับ เช่น โครงการหม้ออาสาหมู่บ้าน เป็นดำริที่ท่านคิดทำขึ้นขณะเป็นแม่ทัพภาคที่ ๒ เพื่อช่วยเหลือชาวบ้านให้มีอาชีพทำมาหากินและปลอดภัยจากโรคภัยไข้เจ็บ โดยคัดเลือกเด็กผู้หญิงอายุ ๑๕ - ๒๐ ปี ในแต่ละหมู่บ้านที่มีความพร้อม จะช่วยเหลือผู้อื่นมาฝึกหัดเรียนรู้จากหม้อเสนารักษให้สามารถช่วยเหลือแก้ปัญหาความเจ็บป่วยเฉพาะหน้าให้แก่ชาวบ้าน โดยทันที ท่านเล่าว่า *“เขาก็ไป กลางวันก็ไป เย็นก็ไป ฉะนั้นการใช้ยาที่ใช้้น้อย แต่ได้ประโยชน์มาก ไม่เปลืองด้วย ยาที่ได้รับพระราชทานมาจากสมเด็จพระเจ้าก็ได้ประโยชน์มาก”*

หมอบอสาหมอบบ้าน (มอบ.) ดำเนินการมาหลายปีจนประสบความสำเร็จก็ขยายไปยังภูมิภาคอื่น ๆ ทั่วประเทศด้วย พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ กล่าวว่า

“เรารู้ดีว่า ชาวบ้านที่เล็กยิ่งกันไม่ใช่ว่าเพราะกองทัพเป็นคนทำให้เขาเล็กยิ่ง แต่เมื่อเขาเกิดความเข้าใจ ว่า การที่กระทำกันนั้นมันไม่เกิดความดีให้แก่ชาติบ้านเมือง และไม่ทำให้มีความสงบในหมู่บ้านนั้นเลย แยกก็เลย เข้าใจแล้วก็หันหน้าเข้าหากัน มอบ. ก็เป็นส่วนหนึ่งในการที่จะนำความสงบสุขความร่มเย็นมาสู่พี่น้องชาวอีสาน ในตอนนั้น แล้วก็ทั่วประเทศในตอนสุดท้าย”

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ มีเคล็ดลับความสำเร็จในทุกเรื่องที่ไม่เคยปรากฏในตำราเล่มใดมาเล่าสู่กันฟังว่า เกิดจาก **“ความรัก”** เพราะ **ความรักเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์** เป็นความปรารถนาดี เป็นความห่วงอาทร ใครก็ตามที่มีความรักย่อมมุ่งพยายามที่จะให้สิ่งที่เรารักมีความสุข ความเจริญ มีความมั่นคง เช่น ความรักของพ่อแม่ลูก ฯลฯ องค์กรก็ทำนองเดียวกัน ถ้าเรารักองค์กร เราจะปรารถนาดี เราจะมุ่งมั่น เพื่อองค์กร เคล็ดลับนี้เป็นภาพสะท้อนหัวใจอันยิ่งใหญ่ของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ อย่างชัดเจนที่สุด ท่านมุ่งมั่นทำความดีด้วยหัวใจอันบริสุทธิ์และอดทน เพื่อนำพาชาติไทยให้ก้าวข้ามพ้นวิกฤตการณ์หลายครั้ง ด้วยความเด็ดเดี่ยวมั่นคง สมเป็นชายชาติทหาร ทำให้ท่านได้รับการยกย่องนับถือและเกรงใจ ตลอดจนได้รับความร่วมมือ ในการแก้ไขปัญหาของชาติบ้านเมืองด้วยดีตลอดเวลาที่ท่านำหน้าที่บริหารประเทศในฐานะนายกรัฐมนตรี

อย่างไรก็ดี อุดมการณ์เดิมในการแก้ปัญหาความยากจนและขาดโอกาสของประชาชนยังคงเป็นเรื่องสำคัญของทุกรัฐบาลที่ท่านดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีโดยไม่เปลี่ยนแปลง ท่านกล่าวว่า *“ปัญหาของชาติบ้านเมืองเราที่สำคัญที่สุดต้องแก้ไขอย่างจริงจังและโดยด่วนที่สุดคือความยากจน”* ท่านบริหารราชการแผ่นดินด้วยความมีระเบียบวินัย มีกฎเกณฑ์จนเป็นนิสัย อันเป็นคุณลักษณะพิเศษที่สะท้อนออกมาเป็นความซื่อตรงและรับผิดชอบต่อนหน้าที่อย่างเคร่งครัด ซึ่งท่านได้นำลักษณะอันพึงประสงค์นี้มากล่าวให้โอวาทแก่นักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยที่เข้าพบเพื่อสัมภาษณ์ ความว่า

“จะต้องเข้าใจหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุดว่า เรามีหน้าที่ทำอะไร เมื่อเรารู้จักหน้าที่แล้วก็ต้องมี จุดประสงค์ มีความมุ่งมั่นในการทำงาน เพื่อให้บรรลุหน้าที่เหล่านั้น และก็ตั้งใจทุ่มเทจริง ๆ กับงานนั้น เพราะฉะนั้นเราจะต้องเอาเรื่องส่วนตัวออกไปจากงานให้ได้ อย่าเอาไปเกี่ยวข้อง และทุ่มเทงานให้สำเร็จ และต้องนึกว่าความสำเร็จคือความภูมิใจ ความสุขอย่างหนึ่ง การช่วยเหลือให้ผู้อื่นพ้นทุกข์เป็นหน้าที่ของเรา เหมือนอย่างเราเป็นรัฐบาล เราต้องมีหน้าที่ดูแลประชาชน ก็ถือว่ามันเป็นหน้าที่ของเรา เราจะทำแต่เฉพาะ เพื่อให้สำเร็จไปวันหนึ่ง ๆ ไม่ได้ ต้องให้สำเร็จตามความมุ่งหมายที่วางไว้”

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นับเป็นบุคคลตัวอย่างที่ได้อุทิศตนเพื่องานของแผ่นดินมาตลอดชีวิต โดยมีวีรลีสำคัญที่เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและประพฤติปฏิบัติเป็นเนืองนิตย์ ตลอดจนเผยแพร่แก่สังคมและอนุชนให้ตระหนักรู้ร่วมกันว่า “เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน” ท่านได้แสดงหลักการและเหตุผลว่า เป็นวัฒนธรรมของสังคมไทย ความว่า

“เราทุกคนมีหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดินที่เราอาศัยเกิดมาและเติบโตจนเป็นตัวเราในขณะนี้ ด้วยความสำนึกที่แน่วแน่ว่า เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบที่ต้องทำหลักเสียมิได้...การตอบแทนบุญคุณต่อผู้คนที่ผู้มีบุญคุณต่อเรา เช่น พ่อแม่ ครู สถาบัน และองค์กรต่าง ๆ ฯลฯ เป็นวัฒนธรรมไทยที่เราพิทักษ์และสืบสานกันมาตั้งแต่สมัยปู่ ย่า ตา ยาย จนถึงปัจจุบัน”

ท่านยังกล่าวถึง การปฏิบัติในส่วนของตัวท่านเอง และยังสรรเสริญผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบสมควรเป็นตัวอย่าง ความว่า

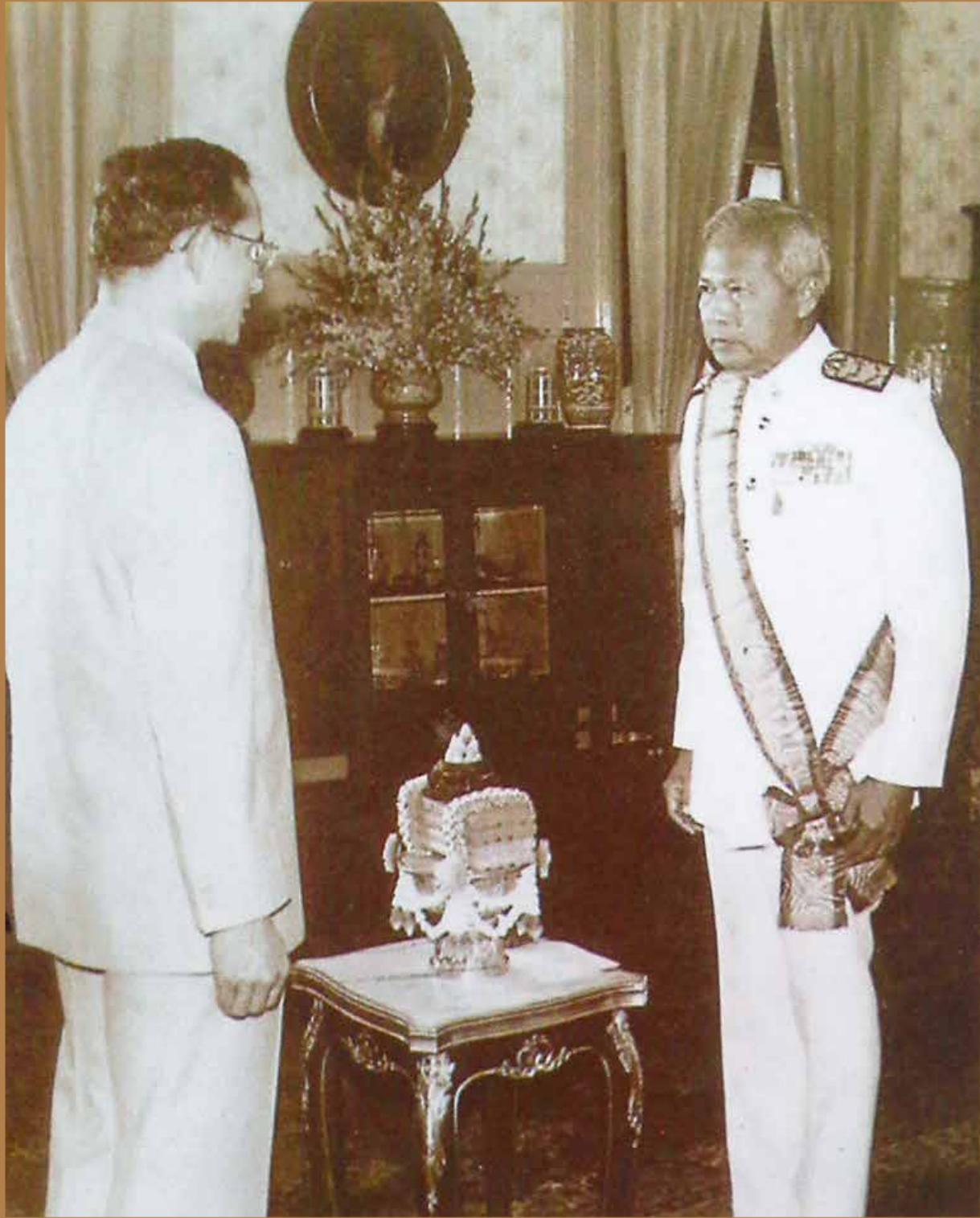
“สำหรับตัวผมนั้น ยึดมั่นอยู่เสมอและตลอดไปว่า การตอบแทนบุญคุณแผ่นดินนั้นสำคัญและยิ่งใหญ่กว่ามากนัก ไม่อาจนำมาเปรียบเทียบกันได้ หลายท่านได้ทำสิ่งต่าง ๆ ให้แก่ชาติบ้านเมืองโดยไม่รู้ว่สิ่งที่ท่านทำไปนั้น เป็นการตอบแทนบุญคุณแผ่นดินที่น่าภูมิใจและน่าจดจำอย่างยิ่ง”

หลักการตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน ตามทัศนะของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ สั้นและเรียบง่าย สะท้อนวัตรปฏิบัติของท่านที่มีได้ปรารถนาผลตอบแทนใด ๆ ทั้งสิ้น แต่เกิดจากความรัก ความเมตตา และความประสงค์ดีเป็นสำคัญ ท่านจึงนิยามความหมายของการตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน คือ **การประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี เป็นสถาบันที่ดี เป็นองค์กรที่ดี เป็นตัวอย่างที่ดี มุ่งกระทำแต่ความดี เพื่อประโยชน์ของแผ่นดิน** โดยไม่จำกัดว่าจะทำให้ใครหรือผู้ใดที่ภูมิภาคไหน ดังปรากฏเป็นผลงานและโครงการต่าง ๆ ที่ผู้ร่วมอุดมการณ์ซึ่งรักเคารพ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ยังคงดำเนินการสืบต่อมาหลายโครงการทราบจนปัจจุบัน

กล่าวได้ว่า ปณิธานในการตอบแทนบุญคุณแผ่นดินของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ สนองพระราชปณิธานใน พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขของอาณาประชาราษฎร์ในแผ่นดินไทยอย่างแท้จริง พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ จึงได้สนองพระราชดำริทุกโครงการอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง จนเกิดเป็นผลดีต่อประเทศชาติ และประชาชนสืบมา โดยการออกกระเปียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ. ๒๕๒๔ เพื่อเป็นหลักการให้แก่หน่วยงานและรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ได้ยึดถือปฏิบัติในการดำเนินงานสนองแนวพระราชดำริให้เป็นระบบ รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ สนองพระราชดำริและจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการ กปร. ขึ้น เพื่อรับผิดชอบงานทั้งด้าน วิชาการ การประสานงาน การวิเคราะห์ที่ถ่วงถ่วง ประสานแผนงาน และงานธุรการทั้งปวง เพื่อให้องค์กรกลางระดับชาติ (กปร.) สามารถที่จะควบคุม กำกับ ดูแล และติดตามผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการ อันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ ทำให้งบประมาณของชาติเพื่อการพัฒนาชนบทมุ่งตรงส่งถึงชาวบ้านอย่างแท้จริง ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เล่ารายละเอียดการทำงานของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ขณะเป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งทำหน้าที่ประธาน กปร. โดยตำแหน่งว่า ทำงานรวดเร็ว ฉับพลัน ความว่า

“ผมกล้ายืนยันได้ว่า ป้าเป็นประธาน กปร. คนเดียวที่ทำงานเร็วที่สุดที่จะสนองพระราชดำริ เชื่อไหมครับ ถ้าเสนอเข้า เย็นไปปรับได้เลย ป้าจะอนุมัติก่อนเพื่อน ถ้าไปเสนอตอนเย็นพอเช้าไปปรับได้ นอกจากป้าไม่อยู่เท่านั้น...ป้าไม่ใช่สักแต่ว่าเซ็น ท่านจะตรวจอย่างละเอียดเลย แสดงว่าท่านใส่ใจและ ต้องการที่จะถวายเป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุด”

อันเนื่องมาจากคตินิยมประจำใจ **“เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน”** พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้ปฏิบัติหน้าที่ เพื่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ด้วยความเสียสละ ซื่อสัตย์ สุจริต ยังประโยชน์ต่อประเทศชาติบ้านเมืองเป็นอเนกประการและเป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัยตลอดมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ยกย่องให้เป็นรัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ จึงนับเป็นขุนพลแก้วคู่พระบารมีแห่งพระเจ้าจักรพรรดิโดยแท้

“มีแนวทางในการพัฒนาเด็ก นลาคนกลางวิธีในเลือก
ในความนลาคนกลางนั้น ผมได้พยายามตีพิมพ์ว่า การพัฒนา
เด็กต้องใช้คนกลางวิธีในตราวดึงกัน ๓ แต่จากการสัมมนาก็ดี
การวิเคราะห์ก็ดี การวิจัยก็ดี และการค้นคว้าก็ดี ต่างมีความเน้น
ตรงกันว่า ในการพัฒนาเด็ก การตีพิมพ์เป็นสิ่งสำคัญที่สุด”

ปาฐกถาเรื่อง การพัฒนาเด็ก เพื่อพัฒนาชาติไทย
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น วันที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๗

การศึกษา และการเรียนรู้ของเยาวชน

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เห็นคุณค่าและความสำคัญในการศึกษาของเด็กและเยาวชนเป็นอย่างยิ่ง แม้ว่าครอบครัวของท่านจะให้การสนับสนุนเรื่องการศึกษาของลูก ๆ ทุกคนด้วยดีมาโดยตลอดก็ตาม แต่สภาพสังคมและเศรษฐกิจของครอบครัวในขณะที่ท่านยังเด็กก็ทำให้ไม่มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนวิชาการแพทย์ตามที่ชอบและสนใจได้ จำต้องเบนเข็มชีวิตไปเข้าเรียนที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าตามที่เพื่อนแนะนำซึ่ง พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เล่าเรื่องตอนนี้ไว้ว่า

“เมื่อแม่เจ็บหนักและจากไป ความใฝ่ฝันที่จะเป็นหมอในสมัยเด็ก ๆ ได้ผุดขึ้นมาในสมองอีก แต่ผมทำไม่ได้เสียแล้ว สติปัญญาผมอาจเรียนได้ แต่ไม่มีเงินที่จะเรียน...”

อาจกล่าวได้ว่า เหตุการณ์ครั้งนี้สร้างแรงบันดาลใจให้ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ พร้อมสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนที่ขาดโอกาสทางการศึกษา เพราะท่านตระหนักดีว่าการศึกษาช่วยสร้างโอกาสที่ดีกว่าให้แก่ชีวิตของตนเอง ในขณะที่เดียวกันเมื่อสามารถพัฒนาชีวิตตนเองให้ดีขึ้นได้แล้วก็จะสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไปได้ ทั้งด้วยการตอบแทนบุญคุณแผ่นดินและส่งต่อความดีงามจากอดีตของตนเองให้ผู้อื่นที่ขาดโอกาสเหมือนตนเองในวัยเด็กที่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ไม่เอื้ออำนวยให้ศึกษาวิชาแพทย์ตามความใฝ่ฝัน

การให้ทุนการศึกษา

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้บริจาคทุนทรัพย์ส่วนตัว สนับสนุนการก่อตั้งมูลนิธิเปรม ติณสูลานนท์ เพื่อมอบทุนการศึกษาให้แก่เยาวชนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา จนถึงชั้นอุดมศึกษา ปีละหลาย ๆ ทุนทุกภูมิภาคของประเทศไทย ปัจจุบัน มีมูลนิธิฯ รวม ๒๕ แห่ง เพื่อนำดอกผลจากกองทุนและเงินบริจาคสมทบ มอบเป็นทุนการศึกษาแก่นักเรียน นิสิต นักศึกษาที่มีความประพฤติดี ตั้งใจเรียน และขาดแคลนทุนทรัพย์ ทำให้มีผู้รับทุนการศึกษาที่สำเร็จการศึกษาและได้กลับมาเป็นกำลังของแผ่นดินเป็นจำนวนมากทุกสาขาอาชีพ โดยจังหวัดสงขลา ได้กำหนดให้วันที่ ๒๖ สิงหาคม ของทุกปี เป็น *“วันมูลนิธิ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์”* และจัดให้มีการมอบทุนของมูลนิธิที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในวันดังกล่าวสืบมาจนปัจจุบัน ซึ่งจำนวนเงินทุนที่มอบประมาณปีละหนึ่งล้านบาท จำนวนผู้รับทุนประมาณปีละ ๓๐๐ คน เยาวชนที่ได้รับทุนการศึกษาต่างบรรยายความรู้สึกคล้ายคลึงกันว่า การได้รับทุนการศึกษาสามารถเกื้อหนุนช่วยเหลือให้ชีวิตดีขึ้นได้ นางสาวนิตน้อย พวงพัว นักเรียนโรงเรียนอนุคมพัฒนา จังหวัดนครพนม ได้บรรยายความรู้สึกว่า

“...ทุนการศึกษามูลนิธิ เปรมฯ เปรียบเสมือนน้ำทิพย์ที่มาจากสรวงสวรรค์มาขโมยให้ชีวิตของข้าพเจ้าดีขึ้นและสมหวังอย่างไม่คาดคิดว่า ตัวเองจะได้มีโอกาสได้เรียนเหมือนกับเพื่อน ๆ บุญคุณใหญ่หลวงของท่านไม่รู้ว่าจะตอบแทนอย่างไรให้สมกับที่ท่านให้ชีวิตใหม่”

นอกจากนั้นเยาวชนทุกคนยังพูดถึงการตอบแทนบุญคุณแผ่นดินไปในทิศทางเดียวกัน คือ จะตั้งใจเล่าเรียน ทำตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม และเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ นับได้ว่า พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้ส่งต่ออุดมการณ์ของพลเมืองดีให้แก่เด็กและเยาวชนไทยได้อีกเป็นจำนวนมาก อันเกิดจากความรัก หวังดี มีเมตตาและปรารถนาจะสร้างสังคมไทยให้วัฒนาสถาพร ประชาชนมีความกินดีอยู่ดี ดูแลตนเองได้ตามสมควร พันเอก บริบูรณ์ ไทยสมัคร นายทหารคนสนิทได้ให้สัมภาษณ์เรื่อง การมอบทุนการศึกษาของท่านว่า *“ท่านไปแจกทุนทุกปี ผู้ไปรับทุน ท่านก็ไปทักทาย ถ้าผู้รับทุนลำบากมาก ท่านก็ช่วยเหลือด้วยทุนส่วนตัว ให้เรียนหนังสือตามสมควร”*

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้มอบทุนการศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๒๐ จังหวัด ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๘ ถึง พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๕๑,๙๓๒ ทุน รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๑๒๐,๘๐๐ บาท

เป็นประธานพิธีมอบทุนการศึกษาและรางวัลการประกวดโครงงานนักเรียนระดับภาค (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ประจำปี ๒๕๕๘
วันที่ ๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

มอบทุนการศึกษา ที่จังหวัดนครราชสีมา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๐

เยี่ยมชมและมอบทุนการศึกษาให้แก่นักเรียนพิการ โรงเรียนโสตุสนทร
จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๑

ศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ผู้ได้รับทุนมูลนิธิพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ชื่อ นายชัยเดช เครือเปรม ปัจจุบัน รับราชการครู โรงเรียนบ้านนาใหญ่ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้กล่าวถึงประสบการณ์ประทับใจ สะท้อนอรรถาสัยของพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ที่มีความเมตตาต่อเด็กและเยาวชนอย่างสม่ำเสมอ ความว่า

“ท่ามกลางอากาศและแดดที่ร้อน... ท่านมองดูเด็กคนที่รายงานด้วยสีหน้ายิ้มแย้มเปี่ยมด้วยเมตตา ป้ายืนฟังจนนักเรียนรายงาน และร้องเพลงจนจบ ประหม้อมือและชวนพูดคุย ให้กำลังใจเด็ก ๆ นับเป็นเมตตาจากหัวใจของท่านจริง ๆ ท่านจดจำชื่อคนและทักทายได้อย่างแม่นยำ และมักสอบถามความเป็นอยู่ของคนเหล่านั้นอย่างใส่ใจทุกรายละเอียด...”

นายชัยเดช เครือเปรม เล่าอีกว่าได้รับเมตตาจากป่าให้เรียกท่านว่า “ปู่” ซึ่งคงเปรียบเสมือนรุ่นหลาน ๆ ของท่าน และท่านยังมีสำนึกรักบ้านเกิด สังเกตได้จาก เมื่อปูสนทนากับคนใต้ ปู่ก็จะใช้ภาษาใต้ ถ้ามีคนต่างภูมิลำเนามาทำงานอยู่ในภาคใต้ ใช้ภาษากลางพูดกับปู่ ท่านจะถามเป็นภาษาใต้ทันทีว่า *“แหล่งใต้ใต้หม้าย”* บางครั้งปู่แซวผู้ใหญ่ที่มาต้อนรับว่า *“มาอยู่ใต้ให้หัดแหล่งใต้นะ”*

นอกจากนั้น พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ยังเป็นแบบอย่างที่ดีที่สร้างความประทับใจให้แก่เยาวชนเสมอ กล่าวคือ *“ปู่จะยกมือไหว้และรับไหว้เสมอ”* ก่อนขึ้นรถกลับ ท่านจะหันมาไหว้ทุกคนที่มาเยือนรอส่งท่าน และบอกว่า *“เรากลับก่อนนะ ขอบใจทุกคน”* ทำให้ทุกคนรีบไหว้กลับอย่างนอบน้อมทันที นับเป็นความน่ารักของท่านที่ตราตรึงอยู่ในความรู้สึกของทุกคนที่ได้ใกล้ชิดท่าน

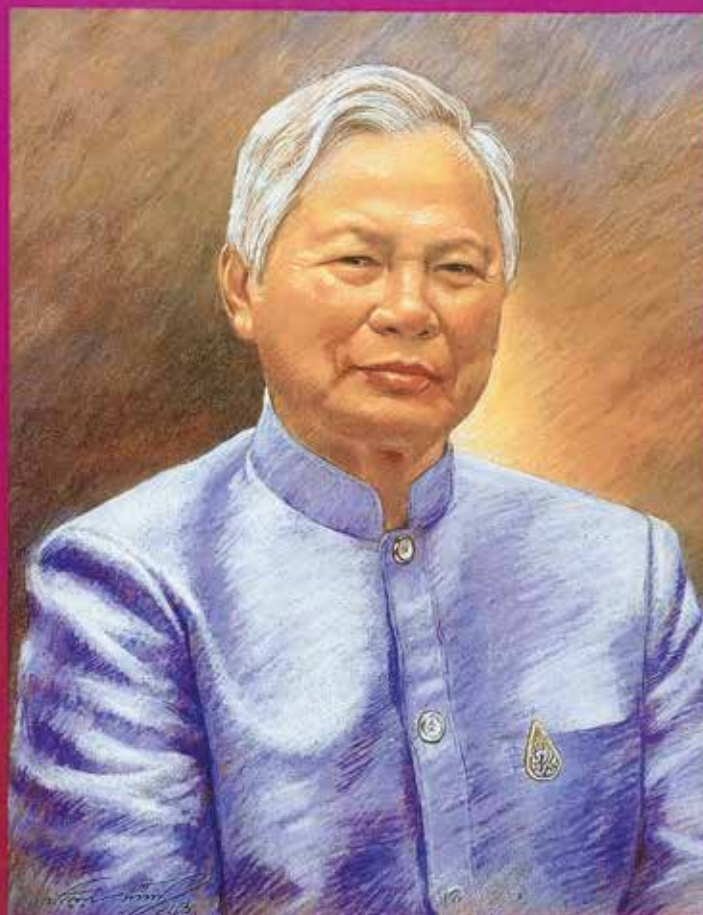
พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นอกจากจะมีเมตตาตามอบทุนการศึกษา เพื่อสร้างโอกาสแก่เยาวชนในเบื้องต้นแล้ว ยังเมตตาสนับสนุนการศึกษาเพิ่มเติมในระดับที่สูงขึ้นด้วย ทำให้เยาวชนบางคนตั้งใจทำดีตอบแทนบุญคุณเสมอเป็นบิดามารดา เช่น อุปสมบทให้ ท่านก็เมตตาตามอบไตรจีวรในการอุปสมบท และหากเป็นคนดีเดินตามรอยคุณธรรมความดีที่ท่านสอนไว้ก็จะได้รับโอกาสดีกว่านั้น เพราะพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ จะเมตตาตั้งนามสกุลที่มีนามของท่านประกอบอยู่ให้ เช่น นายชัยเดช ได้รับนามสกุล *“เครือเปรม”* เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งท่านให้ความหมายว่าเป็น *“เชื้อสายสกุลของพลเอก เปรม”* นอกจากนี้ยังมีนามสกุลที่ท่านตั้งให้อีกหลายสกุล เช่น เปรมเกื้อกุล เปรมลิขิต เปรมยกย่อง เปรมอุดม ฯลฯ

การส่งเสริมการศึกษาและการสร้างสรรค์ศิลปะ

ผลพวงอันเกิดจากความตั้งใจของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้ส่งต่อไปยังเยาวชนและคณะกรรมการดำเนินงานกองทุนส่งเสริมการศึกษาการสร้างสรรค์ศิลปะ มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ในการจัดหาทุน โดยท่านได้มอบผลงานจำนวน ๑๒ ผลงานให้แก่ศาสตราจารย์ นนทิวรรณ จันทนะพะลิน คุณไพฑูรย์ วิโรจน์โกคา และอาจารย์วีระเดช พนมวัน ณ อยุธยา ไปจำหน่ายเพื่อหาทุนช่วยนิสิต นักศึกษาที่มีความยากลำบาก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๓ แต่อาจารย์ทั้ง ๓ ท่าน ได้มาหารือกับพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ว่าขอเปิดการประมูลเพื่อหาทุนจะได้เงินมากกว่า โดยกราบเรียนเชิญพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เป็นประธานการประมูล มีผู้ให้ความร่วมมือเป็นจำนวนมาก เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้รับเงินประมูลมากถึง ๕.๖ ล้านบาท นับเป็นโครงการเพื่อวันเกิดครบรอบ ๘๐ ปี ของพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ซึ่งในปีต่อมาพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้เป็นประธานมอบทุนให้แก่ นิสิต นักศึกษา ด้วยตนเองเป็นครั้งแรก การประมูลจึงเป็นที่มาของการจัดหาทุน และมอบทุนให้แก่ นิสิต นักศึกษา ปีสุดท้ายที่มีผลการเรียนดี มีความประพฤติดี และยากจน ในการจัดค่ายศิลปะ (Art Camp) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานร่วมกัน พร้อมมอบผลงานให้กองทุนฯ นำไปหารายได้เพื่อกลับมาช่วยรุ่นน้อง และคนรุ่นหลังต่อไป โดยมีพิธีมอบทุนและประมูลจัดหาทุนสืบมาจนปัจจุบันเกือบ ๒๐ ปีแล้ว มีผู้ได้รับทุนทางด้านศิลปะในสถาบันอุดมศึกษาทุกภูมิภาคของประเทศไทยเป็นจำนวนมากกว่า ๑,๐๐๐ คน ประธานมูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ (พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์) ได้เขียนสารแสดงความยินดีและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนฯ เพื่อให้ นิสิต นักศึกษาที่ได้รับทุนมีแนวคิดที่กล้าแข็งในการดำเนินงานให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ประเทศชาติ และวงการศิลปะให้ยั่งยืนสืบไปตามปณิธานและอุดมการณ์เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดินของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ อย่างเป็นรูปธรรม

งานประมุขผลงานศิลปกรรม
๘๐ ปี ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์
ประธานองคมนตรี และรัฐบุรุษ

เกิดมาเพื่อตอบแทนแผ่นดิน

พล.อ. น. *[Signature]*

เป็นประธานพิธีมอบทุนและประมุขจัดหาทุนฯ

หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ ร.๙ นครราชสีมา

การสร้างแหล่งเรียนรู้ทั่วประเทศ

นอกจากส่งเสริมการศึกษาด้วยการมอบทุนให้เด็กและเยาวชนได้เล่าเรียนวิชาเพื่อพัฒนาตนเองแล้ว พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ยังเล็งเห็นความสำคัญของการสร้างแหล่งเรียนรู้ให้แก่คนไทยอีกด้วย เพราะการเรียนรู้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองให้เท่าทันพัฒนาการของโลก ด้วยวิธีการศึกษาตามอัธยาศัย จึงมีการสร้างหอสมุดแห่งชาติสาขาในภูมิภาคอีกหลายแห่ง

พ.ศ. ๒๕๒๒ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ มีความประสงค์จะสร้างสิ่งอันเป็นสาธารณกุศล เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่วงศ์ตระกูล “**ติณสูลานนท์**” ณ ที่ดินใกล้วัดดอนรัก ซึ่งเดิมเป็นที่ดินของท่านแต่ได้ขายไปแล้ว พระภักทธรรมธาดา เจ้าอาวาสวัดดอนรัก จึงได้แนะนำให้สร้างหอสมุดขึ้นในบริเวณวัดดอนรักแทน เพราะวัดนี้ยังคงเป็นสถานที่เก็บอัฐิตระกูลติณสูลานนท์สืบมาด้วย เบื้องต้นกำหนดสร้างขั้นขั้นเดียว ตามวงเงินที่มีอยู่เพียงหนึ่งแสนบาท แต่พระภักทธรรมธาดา เสนอแนะให้สร้างเป็นอาคาร ๒ ชั้น จึงมีข้าราชการ พ่อค้า ประชาชนชาวสงขลาร่วมสมทบทุนก่อสร้างอีก ๗ แสนบาท และมอบให้กรมศิลปากรใช้เป็นอาคาร**หอสมุดแห่งชาติสาขาวัดดอนรัก สงขลา** เปิดให้บริการเมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๕ ต่อมามูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้บริจาคเงิน ๔๐ ล้าน ๑ แสนบาท ให้หอสมุดแห่งชาติ จัดตั้ง**หอสมุดแห่งชาติกาญจนาภิเษก สงขลา** ขึ้นในบริเวณที่ดินติดกับบ้านศรีทธา และยังมีหอสมุดแห่งชาติสาขาที่จัดสร้างขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย มักจัดสร้างขึ้นเนื่องในโอกาสพระราชพิธีสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ อันเนื่องมาจากพระราชดำริสในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ต้องพระราชประสงค์ให้สร้างถาวรวัตถุ ที่เกิดประโยชน์แก่สาธารณชนโดยส่วนรวม พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ รับสนองพระราชดำริมาจัดสร้างหอสมุดแห่งชาติ ดังนี้

พ.ศ. ๒๕๓๐ เปิดให้บริการหอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ ร.๙ นครราชสีมา

พ.ศ. ๒๕๓๑ เปิดให้บริการหอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก เชียงใหม่

พ.ศ. ๒๕๓๓ เปิดให้บริการหอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก จันทบุรี

พ.ศ. ๒๕๓๙ เปิดให้บริการหอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก กาญจนบุรี

พ.ศ. ๒๕๔๐ เปิดให้บริการหอสมุดแห่งชาติกาญจนาภิเษก สงขลา

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก เชียงใหม่

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก จันทบุรี

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก กาญจนบุรี

วางศิลาฤกษ์หอจดหมายเหตุนายกรัฐมนตรี พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. ๒๕๒๙

มอบเงิน ๔๐,๑๐๐,๐๐๐ บาท แก่อธิบดีกรมศิลปากร (นายสมคิด โชติภาณิชย์)
ในการก่อสร้างหอสมุดแห่งชาติกาญจนาภิเษก สงขลา พ.ศ. ๒๕๓๙

เป็นประธานพิธีเปิดหอสมุดแห่งชาติกาญจนาภิเษก สงขลา

ห้องสมุดประชาชน ภายในค่ายเปรมติณสูลานนท์ กองพลทหารม้าที่ ๓ จังหวัดขอนแก่น

นอกจากนั้นท่านยังสนับสนุน และส่งเสริมให้จัดตั้งห้องสมุดในสถานศึกษาอื่น ๆ อีกหลายแห่ง และในค่ายทหาร ตลอดจนห้องบำรุงความรู้ สวนประวัติศาสตร์ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ สงขลา เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของคนไทยโดยทั่วไป

กล่าวได้ว่า พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ มีแนวคิดสมบูรณ์พร้อมด้วยคุณความดี มีความรัก มีเมตตาปรารถนาให้อ่อนชน ของชาติรู้จักทำความดีตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน จึงได้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในทุกโอกาสที่ทำหน้าที่ด้วยความตั้งใจมุ่งมั่น จึงได้รับความไว้วางใจ และความร่วมมือจากคนไทยโดยพร้อมเพรียงกันในทุกโครงการ สิ่งสาธารณประโยชน์ที่ท่านสร้างเหล่านี้ เป็นประจักษ์พยานแห่งความรักและความเมตตาที่มีต่ออ่อนชนไทย โดยมีได้หวังผลตอบแทนใด ๆ นอกจากประสงค์จะสร้างความสุขและสร้างโอกาสให้เด็กและเยาวชนสามารถพัฒนาตนเองได้ทัดเทียมกัน จะได้พอกุณ้อย่างสุขสบายตามกำลังความสามารถของตนเอง

ตรวจเยี่ยมห้องบำรุงความรู้
สวนประวัติศาสตร์พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ สงขลา

ตรวจเยี่ยมการก่อสร้างหอสมุดติณสูลานนท์
โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ จังหวัดสงขลา
ในการนี้ได้มอบเงินจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท
ให้แก่ห้องสมุดโรงเรียน ในนามของสกุลติณสูลานนท์

โครงการ “สานใจไทย สู่ใจใต้”

โครงการสานใจไทย สู่ใจใต้ เป็นโครงการที่เกิดจากดำริของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ โดยมูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ร่วมกับมูลนิธิรักเมืองไทย มูลนิธิพิทักษ์อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ องค์การพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้จัดกิจกรรมนำเยาวชนมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล และสงขลา เฉพาะอำเภอนาหวี เทพา จะนะ และสะบ้าย้อย เพื่อนำเยาวชนเหล่านั้นมาสร้างโอกาสในการเรียนรู้ ประสบการณ์ และเพิ่มพูนทักษะในการร่วมกิจกรรมด้วยการทัศนศึกษาและพำนักอาศัยกับครอบครัวอุปถัมภ์ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในการปรับทัศนคติต่อตนเอง ครอบครัว และชุมชน อันจะนำไปสู่ความสมานฉันท์ในสังคมต่อไป

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้กล่าวไว้ในพิธีเปิดโครงการสานใจไทย สู่ใจใต้ รุ่นที่ ๒ เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ มีข้อความลึกซึ้งกินใจ แสดงความมุ่งมั่นตั้งใจโดยมิได้หวังผลตอบแทนใด นอกจากความรักและปรารถนาดีแก่เด็ก ๆ ความว่า

“ผมขอเรียนตรง ๆ ว่าผมทำพวกเราทำเพราะว่าผมรักเด็ก ๆ อยากให้เด็กมีความสุข อยากให้เด็กมีความรู้ อยากให้เด็กรู้ตัวว่าเป็นคนไทย และต้องช่วยกันดูแลประเทศไทย เราทำเราไม่ต้องการชื่อเสียง ไม่ต้องการความดัง ความเด่น นั่นไม่ใช่สิ่งปรารถนาของเรา เราทำเราไม่ต้องการสิ่งใดตอบแทนและสิ่งที่เราอยากได้มากที่สุด และจะเป็นความภาคภูมิใจมากที่สุดของพวกเราก็คือ เด็กได้มีความสุข เด็กได้มีความรู้ เด็กได้มีความเข้าใจ เด็กได้มีความภูมิใจในความเป็นไทย สิ่งนี้คือ สิ่งที่เราทำ คือ ความมุ่งหมายที่เราอยากทำ”

โครงการสานใจไทย สู่ใจใต้ เริ่มดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๘ จนถึงปัจจุบัน เปิดรับสมัครเยาวชนเข้าร่วมโครงการเป็นรุ่นที่ ๓๖ มีเยาวชนเข้าร่วมโครงการแล้วเกือบ ๑๐,๐๐๐ คน มีครอบครัวอุปถัมภ์เกือบ ๔,๐๐๐ ครอบครัว

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เปิดงานสานใจไทย สู่ใจใต้ พิเศษ รุ่นที่ ๑

กิจกรรมส่งเสริมเยาวชน ในโครงการสานใจไทย สู่ใจใต้ รุ่นที่ ๓๐ กลับสู่ภูมิลำเนา
วันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐

โครงการนี้ประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ พ.ศ. ๒๕๕๙ คณะกรรมการดำเนินงานโครงการฯ จึงได้เพิ่มกลุ่มเป้าหมาย โดยนำเยาวชนทุกศาสนาเข้าร่วมกิจกรรม โดยมีเป้าหมายให้เยาวชนเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างเอื้ออาทร และเป็นมิตรไมตรี

โครงการสานใจไทย สู่ใจใต้ ยังได้ดำเนินโครงการสานใจไทย สู่ใจใต้ รุ่นพิเศษ ตามมาอีก เป็นโครงการสานใจไทย สู่ใจใต้ พิเศษ รุ่นที่ ๑ หลักสูตรสังคมพหุวัฒนธรรม นำสันติสุขสู่แดนใต้ โดยให้ทุนการศึกษาแก่เยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลาม และพุทธศาสนาใน ๔ จังหวัดชายแดนใต้ที่กำพร้า ขาดโอกาสการศึกษา แต่มีผลการเรียนดี เป็นต้น

โครงการสานใจไทย สู่ใจใต้ มีหลักสูตรและกิจกรรมเสริมสร้างความรู้และประสบการณ์ให้แก่เด็ก ๆ ตลอดจนมีแนวทางปฏิบัติของจังหวัดและอำเภอ รวมถึงเยาวชน ครอบครัวอุปถัมภ์ และครูพี่เลี้ยง นอกจากนี้ยังมีสมุดบันทึกแสดงตารางกิจกรรมในแต่ละวัน และที่ว่างสำหรับให้เยาวชนบันทึกความรู้ ประสบการณ์และความรู้สึกในแต่ละแห่งเรียนรู้ไว้เป็นความทรงจำที่ดีที่สามารถแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจต่อกันได้ด้วย

“วัฒนธรรมไทยเป็นสมบัติอันล้ำค่าของเรา เป็นสมบัติ
เก่าแก่ที่บรรพบุรุษได้คิดสร้างสรรค์ ดำรงรักษาและสืบสานต่อกัน
มาจนถึงยุคสมัยของเรา วัฒนธรรมของเราจึงมีความสำคัญ
อย่างยิ่งต่อพวกเรา เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของเรา ชาติของเรา
และจะดำรงลักษณะไทยไว้ไม่ได้ ถ้าเราไม่มีวัฒนธรรมและ
ไม่ดำรงรักษาไว้ เพราะฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่สำคัญยิ่งของคนไทย
ทุกคน ไม่ว่าจะนับถือศาสนาใด ที่จะต้องช่วยกันร่วมมือกัน
มีความสำนึกในคุณค่าของวัฒนธรรมของเรา รักและหวงแหน
วัฒนธรรมของเราและรู้แจ้งระจักษ์ชัดว่า การรักษาวัฒนธรรม
อันเป็นสมบัติล้ำค่าของเรานั้น คือ การรักษาชาตินั่นเอง”

ปาฐกถาเรื่อง วัฒนธรรมไทย สมบัติไทย
ณ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) วันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๗

ศิลปวัฒนธรรมไทย

ศิลปวัฒนธรรมไทยสาขาต่าง ๆ ของชาติ และการดำเนินวิถีชีวิตตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั่งงามของไทย เป็นสิ่งที่พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ตระหนักในความสำคัญและเห็นสมควรรักษาสืบสานไว้ให้มั่นคงสืบไป ดังปรากฏในปาฐกถาต่าง ๆ เช่น **“การรักษาวัฒนธรรมอันเป็นสมบัติล้ำค่าของเรานั้น คือ การรักษาชาตินั่นเอง”** และ **“...การดำรง พิทักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมของชาติ ของท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน นับเป็นการตอบแทนบุญคุณแผ่นดินที่ยิ่งใหญ่...”** เป็นต้น กล่าวได้ว่าในการปาฐกถาเกี่ยวกับเรื่องศิลปวัฒนธรรมไทยนั้น ท่านพยายามเน้นย้ำเพื่อสร้างจิตสำนึกของการตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน ด้วยการชี้ให้ทุกคนตระหนักอยู่เสมอว่า ชาติจะดำรงอยู่ได้ต้องมีเอกลักษณ์ที่บ่งบอกให้รู้ถึงความเป็นชาติ สามารถสืบสานกันได้ด้วยธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม โดยบุคคลในชาติเป็นส่วนสำคัญของการธำรงรักษาเอกลักษณ์ไว้ ซึ่งนอกจากท่านจะปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างแล้ว ยังนำมาเป็นแนวทางของรัฐบาลในสมัยของท่านที่สนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานด้านศาสนาและศิลปวัฒนธรรม มีหลายโครงการที่ท่านริเริ่มหรือสำเร็จในสมัยท่าน แม้เมื่อพ้นตำแหน่งทางการเมืองแล้วยังได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการรักษาสืบสานศิลปวัฒนธรรมไทยด้านต่าง ๆ มาโดยตลอด

นิยมไทย

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ มีจิตสำนึกความเป็นไทยอยู่ในหัวใจอย่างเปี่ยมล้น ตามแนวคิดของท่าน เห็นว่า “*ความนิยมไทยครอบคลุมกว้างขวางทั้งในนามธรรมและรูปธรรม กล่าวคือ ครอบคลุมทั้งเรื่องสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ศิลปะ วัฒนธรรม ภาษา รวมทั้งภาษาถิ่น ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี ภูมิปัญญา รวมทั้งภูมิปัญญาชาวบ้าน*” สิ่งเหล่านี้คือ ความเป็นไทยของเราทั้งสิ้น และสรุปว่า “*ความนิยมไทยก็คือความสำนึกในความเป็นไทย*” จะต้องเป็นการปฏิบัติตนที่สามารถธำรงคุณค่าของความเป็นไทย และคุณค่าของความเป็นคนไทยไว้ได้อย่างยั่งยืน ดังนี้

๑. มีความต่อเนื่องและความสม่ำเสมอในการปฏิบัติ โดยภาคเอกชน ภาคธุรกิจ ภาคประชาชน ต้องเป็นผู้นำ และมีองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรกีฬา การโฆษณา สมาคมภาษาและวัฒนธรรม สมาคมนิยมไทย ฯลฯ เป็นผู้รับไปผลักดันปฏิบัติ ทั้งนี้ ภาครัฐต้องเอาใจใส่ ดูแล และให้การสนับสนุน

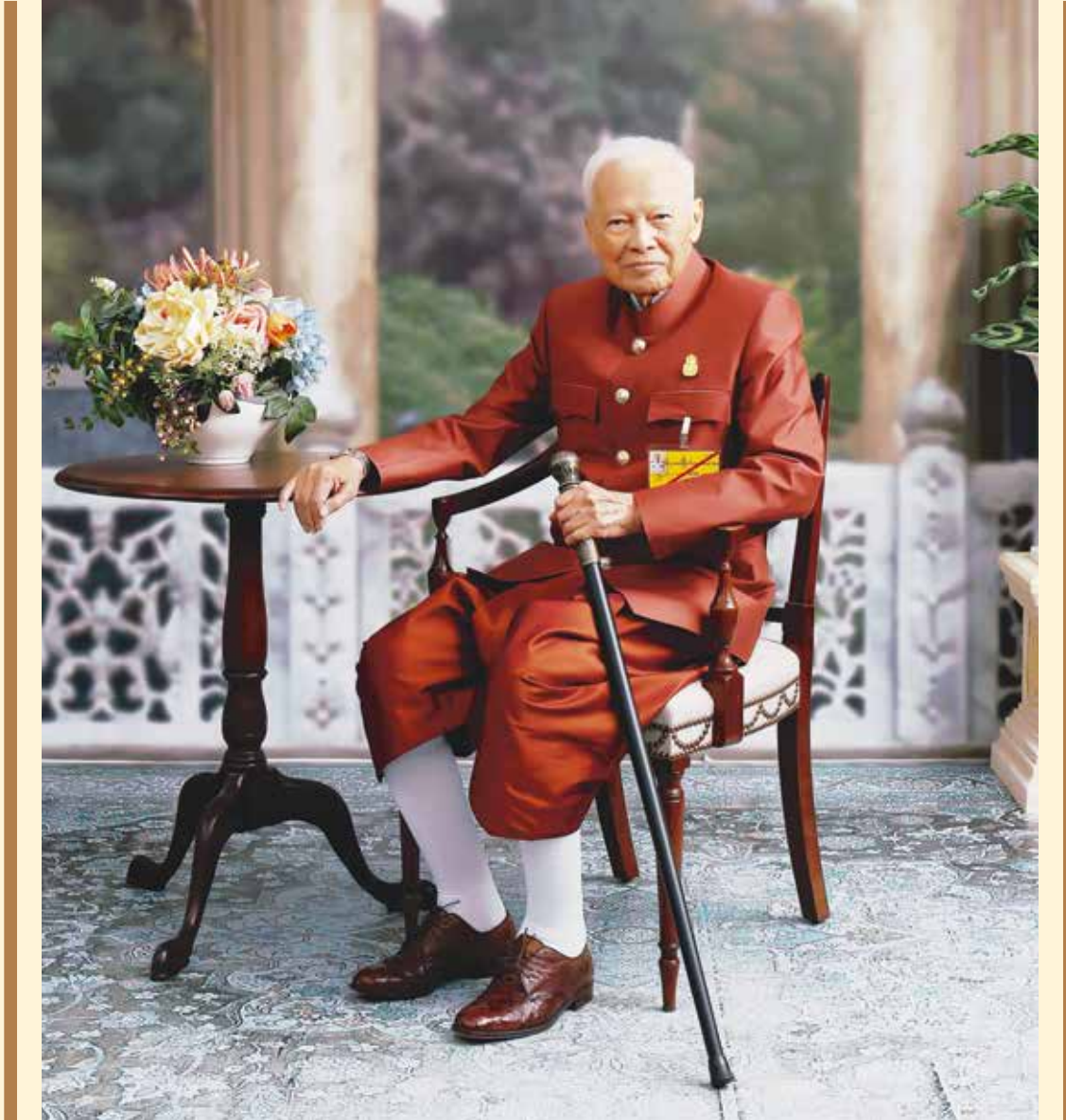
๒. มีการปฏิบัติเป็นตัวอย่าง โดยผู้ใหญ่ในบ้านเมือง วงการธุรกิจ ผู้นำนักศึกษา ผู้นำศาสนา ผู้นำเยาวชน ผู้นำท้องถิ่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ฯลฯ ต้องประพฤติปฏิบัติเป็นตัวอย่างด้วยความภาคภูมิใจและเต็มใจ

๓. มีความสำนึก ต้องมีความเข้าใจชัดเจนว่า การรักษาวัฒนธรรม คือ การรักษาชาติ และความตระหนักในคุณค่าแห่งความเป็นไทย คุณค่าความเป็นคนไทย คือ ปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการดำรงความเป็นชาติ ความมั่นคงของชาติ และความเป็นไทยที่สมบูรณ์

๔. มีความเชื่อและยึดมั่นว่า “*เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน*” การตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน คือ การประพฤติตนเป็นคนดี เพราะคนดีเท่านั้นที่จะสำนึกถึงการตอบแทนบุญคุณของแผ่นดิน

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ลอยกระทง ณ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ในงานแสดงแสงและเสียง
เทศกาลลอยกระทง เภาเทียนเล่นไฟ เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๘

ภาพจาก ฉายานิติกร โดยบริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน)

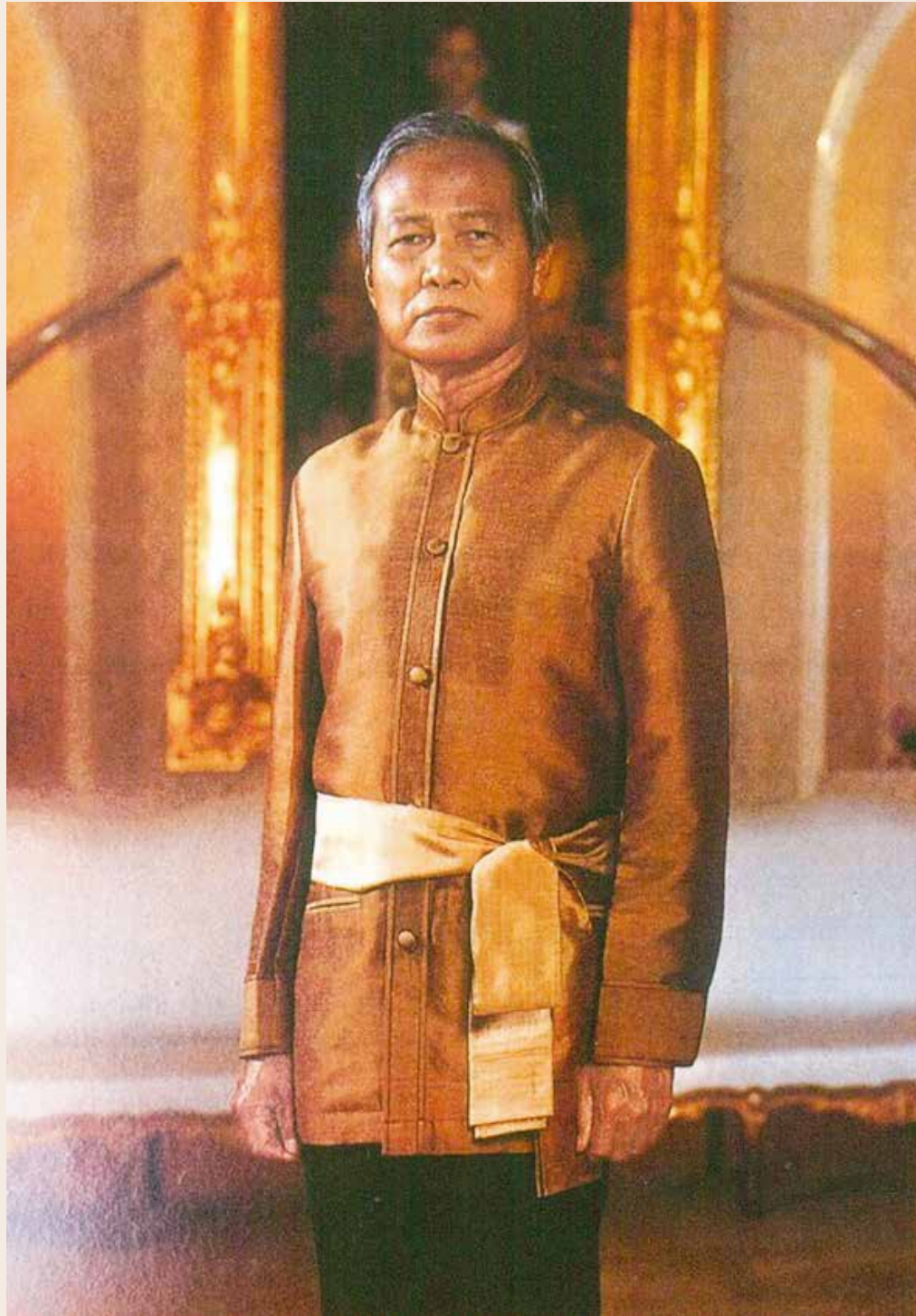
ในสมัยที่ท่านดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ประเทศประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจ การขาดดุลทางการค้า ท่านจึงผลักดันเรื่องนิคมไทยและส่งเสริมการผลิตและการใช้สินค้าไทย อย่างจริงจัง โดยกำหนดนโยบาย *“ประหยัด นิคมไทย ร่วมใจส่งออก”* ท่านเห็นว่า *“ความนิคมไทย ช่วยชาติ ช่วยบ้านเมืองได้”* และการรณรงค์ให้ใช้สินค้าไทย มิได้มุ่งหมาย ที่จะปลูกกระแสชาตินิยม และต่อต้านสินค้าต่างประเทศ แต่เป็นเพราะประเทศไทยมิใช่ ประเทศร่ำรวย จึงถึงเวลาแล้วที่พวกเราควรจะคิดถึงชาติบ้านเมือง ช่วยกันรักษาฟื้นฟูสถานะ ทางเศรษฐกิจด้วยการใช้สินค้าไทย ลดความฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย ลดและเลิกค่านิยมที่เคย ยึดถือว่า สินค้าต่างประเทศดีกว่า มีคุณภาพกว่าสินค้าไทย

นอกจากนี้การปาฐกถาของท่านหลายครั้งมักจะเน้นย้ำในเรื่องความเป็นไทย เช่น คุณค่าของความเป็นไทย ความเป็นคนไทยด้วยจิตวิญญาณ นิคมไทยพันภัยเศรษฐกิจ เป็นต้น

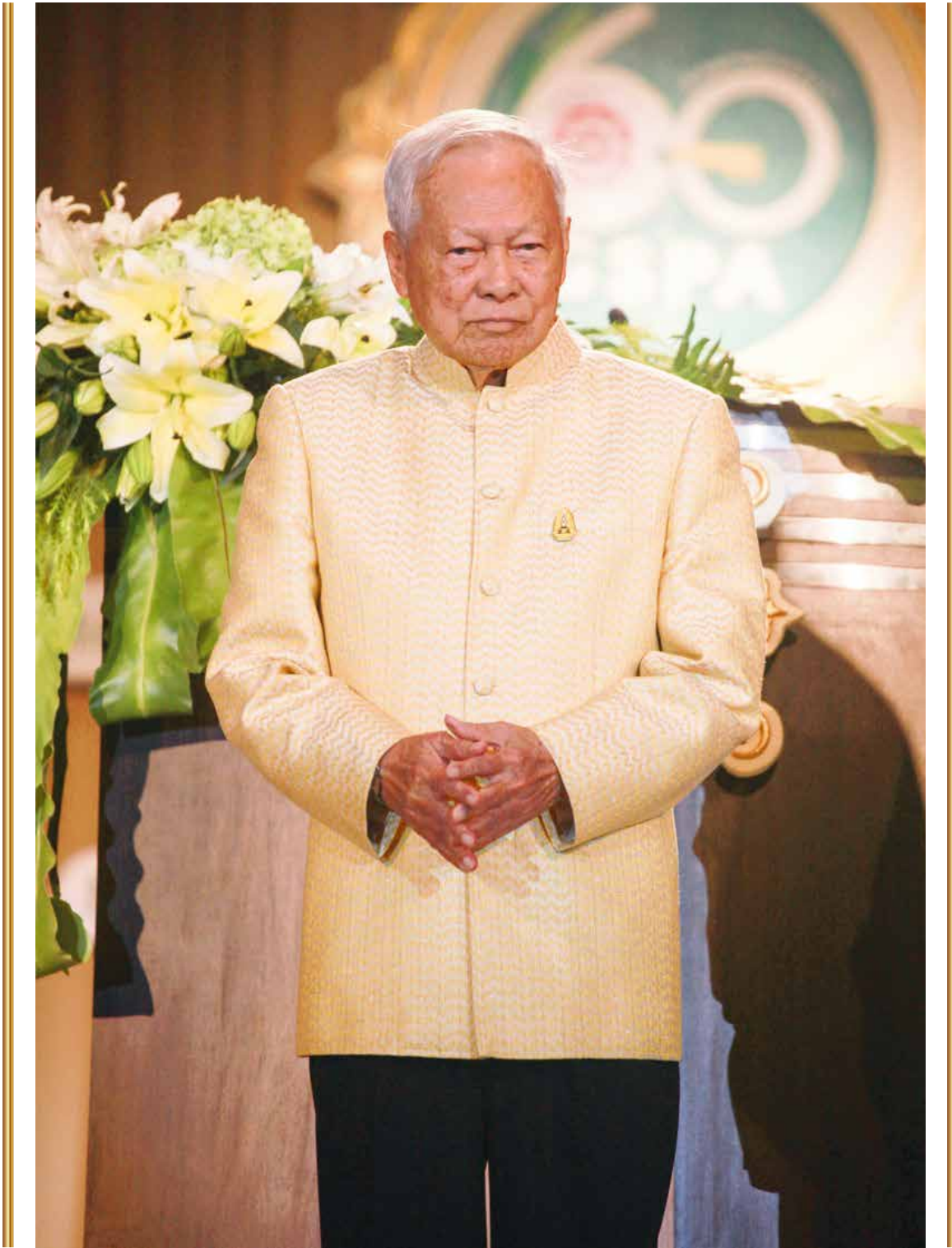
ชุดพระราชทาน

ชุดพระราชทาน หรือ เสื้อพระราชทาน เป็นเครื่องแต่งกายของบุรุษ ลักษณะเป็นเสื้อคอตั้ง ผ่าหน้า กระดุม ๕ เม็ด ส่วนใหญ่ใช้ผ้าไทยตัดเย็บ ใส่คู่กับกางเกงสีสุภาพ หรือสีเดียวกับเสื้อ ถือเป็นชุดประจำชาติที่ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ริเริ่มขึ้น ขณะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ในรัฐบาลพลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นนายกรัฐมนตรี ท่านไปเยือนต่างประเทศแล้วพบว่าผู้แทนประเทศอื่น ๆ ต่างมีชุดประจำชาติกันหลายประเทศ แต่ไทยเป็นประเทศเก่าแก่กลับไม่มีชุดประจำชาติ จึงนำความกราบบังคมทูลปรึกษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ในการนี้พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานชุดพระราชทานให้แก่ท่าน โดยพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ กล่าวถึงพระมหากษัตริย์คุณไว้ในปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “ความเป็นไทยด้วยจิตวิญญาน” เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๗ ว่า “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานชุดไทย สำหรับสุภาพบุรุษที่นิยมเรียกกันว่า ชุดพระราชทาน ผมรับแบบชุดไทยจากพระหัตถ์ของพระองค์ท่านเอง” จากนั้นพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้สวมชุดพระราชทานนี้ครั้งแรกในโอกาสเป็นประธานเปิดงานฉลองครบ ๖๐ ปี วังเวียง ๒๒ กรกฎาคม เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒ และยังได้สวมชุดดังกล่าวเข้าประชุมสภาในปีเดียวกันด้วย ทำให้บรรดาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตื่นตาตื่นใจ สื่อมวลชนต่างลงข่าวเกี่ยวกับแบบเสื้อใหม่กันแทบทุกฉบับ และเสื้อพระราชทานกลายเป็นสัญลักษณ์ของพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ไปในที่สุด

ต่อมาขณะท่านดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๓ มีมติรับรองให้เสื้อไทยพระราชทาน เป็นเครื่องแบบข้าราชการและใช้แทนเสื้อสากลได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการประหยัดและเหมาะสมกับสภาพอากาศของประเทศไทย นอกจากนี้ให้ถือเป็นเครื่องแต่งกายที่สุภาพเช่นเดียวกับเครื่องแต่งกายแบบสากลนิยม และมอบให้กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้ร่วมกันพิจารณากำหนดรายละเอียดในเรื่องสีของผ้า และการประดับเครื่องหมายของทางราชการ ซึ่งได้ตกลงให้ชื่อเสื้อไทยพระราชทานนี้ว่า “เสื้อชุดไทย” ชนิดของผ้า ควรเป็นผ้าที่ทำในประเทศไทย มี ๓ แบบ คือ แบบแขนสั้น แบบแขนยาว และแบบแขนยาวคาดเอว ใช้ในโอกาสต่าง ๆ ดังนี้

ภาพจาก หนังสือหอแสดงผ้าไทยพื้นบ้าน : เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

ชุดไทยแขนสั้น ใช้สีอ่อนหรือมีลวดลายสุภาพ สวมใส่ในโอกาสธรรมดาทั่วไปหรือในการปฏิบัติงาน หรือในงานพิธีการกลางวัน และอาจใช้สีเข้มได้ ในพิธีการเวลากลางคืน

ชุดไทยแขนยาว ใช้สีอ่อนหรือมีลวดลายสุภาพ ในโอกาสพิธีการเวลากลางวัน และอาจใช้สีเข้มในโอกาสพิธีการเวลากลางคืน

ชุดไทยแขนยาวคาดเอว ใช้ในโอกาสพิธีการที่สำคัญ ถือเป็นแบบเต็มยศ

ชุดพระราชทาน เครื่องแต่งกายประจำชาติของบุรุษ สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการสร้างสำนึกนิยมไทย ชำรงคุณค่าความเป็นไทย ส่งเสริมเอกลักษณ์ไทยให้เด่นชัดในสากล และสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ดังที่ท่านเคยกล่าวไว้ในปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “คุณค่าของความเป็นไทย” เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๕ ว่า

“เรามีชุดประจำชาติทั้งผู้หญิงผู้ชาย บางที่เราเรียกชุดของผู้ชายว่าชุดพระราชทาน ขณะนี้เราจะไม่ค่อยเห็นผู้ชายแต่งชุดไทยกันสักเท่าใดนัก แม้ในวงราชการเอง ไม่ทราบสาเหตุ การแต่งกายชุดประจำชาติ มิได้หมายความว่าต้องแต่งทุกวัน แต่ควรจะแต่งในโอกาสและกาละที่สมควรที่จะแสดงออกถึงความเป็นไทย และความเป็นคนไทย”

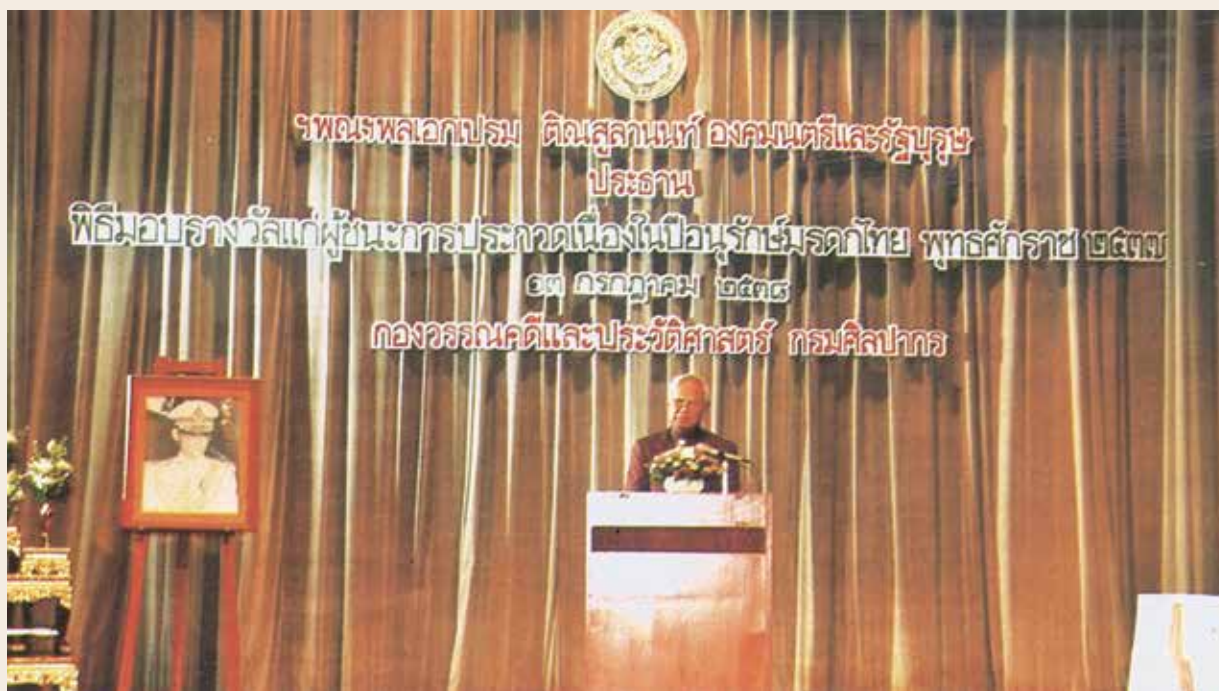
ภาษาไทย

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ มีความรักและใส่ใจเรื่องภาษาไทยอย่างยิ่ง ท่านได้รับยกย่องว่าเป็นผู้ใช้ภาษาไทยที่ดีที่สุดทั้งการพูดและการเขียน ในการแสดงปาฐกถาเกี่ยวกับภาษาไทยแต่ละครั้ง ท่านจะเน้นย้ำให้ทุกคนตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของภาษาไทยเสมอ ดังปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “ภาษาไทยภาษาแม่” เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๗ ความว่า “คนไทยที่เกิดและอาศัยอยู่ในแผ่นดินนี้ ย่อมรักและหวงแหนแผ่นดินเกิดของตน มีหน้าที่ทำความดีเพื่อทดแทนบุญคุณของแผ่นดิน การหวงแหนรักษาภาษาไทย ก็เป็นหน้าที่และเป็นการทดแทนบุญคุณอันยิ่งใหญ่ของแผ่นดิน” และในปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “ภาษาไทยของเรา” เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๑ ความว่า “ภาษาไทยเป็นเครื่องแสดงเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นเครื่องแสดงความเป็นเอกราช แสดงวัฒนธรรมของชาติที่ได้สั่งสมมานานหลายศตวรรษ และเป็นสมบัติล้ำค่าซึ่งคนไทยต้องรักษา ดูแล และพัฒนาให้รุ่งเรืองอย่างมั่นคงตลอดไป”

นอกจากนี้ ท่านยังเห็นว่าภาษาถิ่นและประเพณีของภาคต่าง ๆ ก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน ดังปรากฏในปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “วัฒนธรรมไทย สมบัติไทย” เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๗ ความว่า “สำหรับบ้านเรากล่าวได้ว่า ภาษาถิ่นบ้านเรามีอยู่สามภาษาด้วยกัน คือ ภาษาเหนือ ภาษาอีสาน และภาษาใต้ ภาษาถิ่นเป็นเรื่องที่บ่งบอกถึงสภาพสังคม ลักษณะนิสัย ตลอดจนประเพณีการเล่นของถิ่นนั้น ๆ ได้ชัดเจน ภาษาถิ่นเป็นภาษาที่น่าสนใจมาก ควรแก่การศึกษาอย่างยิ่ง เพราะเป็นภาษาที่เราน่าจะอนุรักษ์และดำรงไว้ให้ยั่งยืนควบคู่กับภาษากลาง ซึ่งใช้เป็นภาษาราชการ...”

ประการสำคัญ ท่านเห็นว่าการรักษาภาษานอกจากเป็นการรักษาชาติแล้ว ยังแสดงถึงการสืบสานพระราชปณิธานในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ทรงห่วงใยภาษาของชาติว่าเป็นวัฒนธรรมสำคัญที่จะต้องทำนุบำรุงและรักษาไว้ให้คงอยู่ตลอดไป

ทั้งนี้ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ แนะนำว่าการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องนั้น ผู้ใช้ภาษาควรศึกษาภาษาไทยให้เข้าใจ และหมั่นฝึกฝนทั้งการพูดและการเขียน โดยออกเสียงให้ถูกต้อง ใช้คำให้ถูกความหมาย เรียงคำให้ถูกหลักไวยากรณ์ ฯลฯ เพื่อให้สื่อสารเข้าใจตรงกัน และใช้เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการดำรงตนเป็นคนไทย

พิธีมอบรางวัลแก่ผู้ชนะเลิศการประกวดกิจกรรมด้านภาษาไทยของกรมศิลปากร
เนื่องในป๋อนุรักษ์มรดกไทย พ.ศ. ๒๕๓๗ รวม ๓ โครงการ คือ การประกวดสุนทรพจน์ การประกวดอ่านทำนองเสนาะ และการประกวดคัดและเขียนไทย
ณ หอวชิราวุธานุสรณ์ ภายในบริเวณหอสมุดแห่งชาติ ท้าวาสุกกรี

พุทธมณฑล พุทธานุสรณีสถาน

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ อันเป็นปีที่พระพุทธศาสนาเจริญยั่งยืนมาครบ ๒,๕๐๐ ปี รัฐบาลและประชาชนชาวไทย ได้พร้อมใจกันจัดงานฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ และวางโครงการจัดสร้างพุทธมณฑลขึ้น เพื่อเป็นพุทธบูชา และเป็นพุทธานุสรณีสถาน มีการจัดซื้อที่ดินบริเวณติดต่อระหว่างตำบลศาลายา อำเภอนครชัยศรี และตำบลบางกระทิก อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน ๒,๕๐๐ ไร่ เนื่องจากเป็นแผนการดำเนินงานที่ยิ่งใหญ่หลายขั้นตอน ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก การดำเนินงานจึงประสบปัญหาหลายประการทำให้เกิดความล่าช้า เมื่อพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ใน พ.ศ. ๒๕๒๓ ซึ่งเป็นช่วงเวลาใกล้งานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ จึงได้ผนวกโครงการจัดสร้างพุทธมณฑล เป็นหนึ่งในโครงการสำคัญในวาระดังกล่าว ประกอบด้วยการก่อสร้างพระพุทธรูปประธานพุทธมณฑล สัณเฑาะฐสถาน ๔ ตำบล และสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี ประธานคณะกรรมการอำนวยการจัดสร้างพุทธมณฑล ฝ่ายฆราวาส ได้ตรวจ ติดตาม เร่งรัดการดำเนินงานก่อสร้างพุทธมณฑล และให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง เป็นผลให้การดำเนินงานในส่วนของสิ่งก่อสร้างหลักที่ได้กำหนดไว้ตามแผนงานโครงการระหว่าง พ.ศ. ๒๕๒๓ ถึง พ.ศ. ๒๕๓๐ แล้วเสร็จตามกำหนดระยะเวลา คือ การก่อสร้างองค์พระพุทธรูปพระประธานพุทธมณฑล พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามว่า พระศรีศากยเทศพลญาณ ประธานพุทธมณฑลสุทรรศน์ แล้วเสร็จทันการสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี โดยมีการสมโภชในวันที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๕ และการจัดสร้างสังเวชนียสถาน ๔ ตำบล แล้วเสร็จ เพื่อน้อมเกล้าฯ ถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในโอกาสที่ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๖๐ พรรษา ใน พ.ศ. ๒๕๓๐

รับเสด็จพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรการปฏิบัติงานการปั้นหล่อพระพุทธรูปพระประธานพุทธมณฑล

ตรวจติดตามการปฏิบัติงานการจัดสร้างสิ่งเวนียสถาน ๔ ตำบล
และการสร้างหินสลักรูปดอกบัว ๗ ดอก ตำบลประสูติ

ด้วยความเอาใจใส่ และติดตามผลงานการก่อสร้างพุทธมณฑลอย่างต่อเนื่องของพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายพล จุลเสวก สถาปนิกใหญ่แห่งกรมโยธาธิการ ได้กล่าวถึงการก่อสร้างพุทธมณฑลว่า

“...พุทธมณฑลในสมัย ๆ ผนวช นายกรัฐมนตรี พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เป็นประธานสืบต่อจาก ๆ ผนวช พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ส่วนใหญ่การแต่งตั้งคณะกรรมการก็เป็นกรรมการชุดเดิม สำหรับประธานงานเร่งรัดเฉพาะกิจพุทธมณฑลให้ทันเฉลิมฉลองวันครบ ๖๐ พรรษา ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้น พลเอก เปรม ได้แต่งตั้งพลเอก อาทิตย์ กำลังเอก และต่อมาก็เป็นพลเอก จรรย์ สัมมาทัตต์ อย่างไรก็ตามท่านประธานคณะกรรมการอำนวยการจัดสร้างพุทธมณฑลฝ่ายฆราวาส คือ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ดูเหมือนจะเป็นท่านนายกรัฐมนตรีที่เอาใจใส่ และติดตามผลงานการก่อสร้างพุทธมณฑลอย่างต่อเนื่องมากที่สุดเท่าที่ข้าพเจ้าสังเกตมา งานก่อสร้างพุทธมณฑลเป็นงานประวัติศาสตร์ยุครัตนโกสินทร์ กำลังจะเสร็จเป็นรูปเป็นร่างจริงจิ่งขึ้นมา จึงนับว่าเป็นมหากุศลของท่านนายกรัฐมนตรีคนปัจจุบันที่ได้มีโอกาสเห็นความสำเร็จของพุทธมณฑล หลังจากที่ได้ถูกทอดทิ้งมากกว่า ๒๐ ปี และจะต้องสืบทอดต่อไปอย่างมีระเบียบแบบแผนเป็นขั้นเป็นตอนอย่างถูกต้อง เป็นที่ยอมรับนับถือของคนทั้งชาติ โดยมีองค์พระประมุขเป็นองค์พระศาสนูปถัมภก เพื่อแผ่พระบารมีให้ประชาชนได้ร่มเย็นเป็นสุขในพระบวรพุทธศาสนาในโอกาสครบรอบ ๖๐ พรรษา อันเป็นวันประวัติศาสตร์ที่สำคัญของชาติไทยในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลฯ มหาราช สืบไป ”

สังเวียนีสถาน ๔ ตำบล ประสูติ ตรัสรู้ ปฐมเทศนา ปรีนิพพาน

พระศรีศากยทศพลญาณ ประธานพุทธมณฑลสุพรรณบุรี

งานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๓ คณะรัฐมนตรีมีมติให้จัดงานฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ซึ่งจะมีอายุครบ ๒๐๐ ปี ใน พ.ศ. ๒๕๒๕ และแต่งตั้งคณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี มีพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ โดยถือเป็นนโยบายสำคัญ ในอันที่จะเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระมหากษัตริยาธิราชเจ้าแห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ที่ได้ทรงสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ และทรงทำนุบำรุงประเทศชาติให้มีเอกราชและเจริญรุ่งเรืองสืบมาถึงปัจจุบัน คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี ได้ประกาศเชิญชวนหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชนร่วมใจกันจัดงานแสดงกตเวทิตาคุณสถาบันพระมหากษัตริย์โดยพร้อมเพรียงกันตลอดปี พ.ศ. ๒๕๒๕ นอกจากนี้ยังดำเนินการจัดกิจกรรมในนามของรัฐบาล แบ่งเป็น ๒ ช่วง คือ การจัดกิจกรรมทั่วไปด้านชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๕ และการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับพระราชพิธีและงานสมโภชต่าง ๆ ซึ่งเป็นช่วงสำคัญที่สุดของการสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ระหว่างวันที่ ๒ - ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๕ ณ กรุงเทพมหานคร ตามแบบแผนโบราณราชประเพณี ซึ่งได้ปรับปรุงให้เหมาะสมกับกาลสมัย โดยแสดงให้เห็นถึงศิลปวัฒนธรรมไทยที่มีความงดงาม วิจิตรอลังการเป็นที่ตื่นตาตื่นใจ ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

กิจกรรมสำคัญที่คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี ดำเนินการ ได้แก่ การถวายพระราชสมัญญาพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก เป็นมหาราช การบูรณะวัดพระศรีรัตนศาสดาราม อันมีสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการอำนวยการปฏิสังขรณ์ วัดพระศรีรัตนศาสดารามและพระบรมมหาราชวัง การบูรณปฏิสังขรณ์พระอารามสำคัญของกรุงรัตนโกสินทร์ และการดำเนินงานโครงการสร้างพุทธมณฑลในส่วนที่สำคัญให้แล้วเสร็จ เป็นต้น

วันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๕ พระราชพิธีบวงสรวงสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า
เนื่องในงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี ณ พลับพลาพิธีท้องสนามหลวง

วันที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๕ งานมหามงคลโมตรลันนินาต ณ ทำเนียบรัฐบาล

วันศิลปินแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๒๘ นับเป็นปีแห่งความโชติช่วงของศิลปวัฒนธรรมไทย รัฐบาลภายใต้การนำของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้ประกาศให้มีวันสำคัญ เพื่อการธำรงรักษา สืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติใน ๒ วาระ คือ วันศิลปินแห่งชาติ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ และวันอนุรักษ์มรดกไทย วันที่ ๒ เมษายน ในการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๘

วันศิลปินแห่งชาติ กำหนดให้วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นวันคล้ายวันเสด็จพระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เพื่อน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณ และพระปรีชาสามารถในด้านศิลปวัฒนธรรมหลายสาขา โดยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (ปัจจุบันคือ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม) ซึ่งมีนายชวน หลีกภัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในขณะนั้น ได้ดำเนินโครงการสรรหาศิลปินแห่งชาติ เพื่อประกาศและยกย่องเชิดชูเกียรติศิลปิน ผู้มีความเป็นเลิศทางศิลปะให้เป็นศิลปินแห่งชาติ รวมทั้งเพื่อนำมาอารยประเทศได้ประจักษ์ในความเจริญรุ่งเรืองของศิลปวัฒนธรรมไทย และความสามารถของศิลปินไทย

เรื่องของศิลปะนั้น พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ มีความสนใจ ชื่นชอบ และมีสุนทรียในจิตใจอย่างมาก เป็นที่ประจักษ์ว่าท่านให้การสนับสนุน ส่งเสริมการศึกษาด้านศิลปะมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมการศึกษาสร้างสรรค์ศิลปะ ให้ทุนแก่นักศึกษาที่เรียนด้านศิลปะที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ซึ่งท่านเป็นผู้มอบทุนด้วยตนเอง การเป็นประธานจัดประมูลภาพของศิลปินเพื่อหารายได้สมทบกองทุนฯ

นับจากการประกาศให้วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ของทุกปี เป็นวันศิลปินแห่งชาติ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๘ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน มีศิลปินแห่งชาติ จำนวน ๓๐๗ คน จากวงการศิลปะและศิลปินทุกสาขา มีการพัฒนาสร้างสรรค์ผลงาน มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางทั้งในประเทศและต่างประเทศ นับว่า พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เป็นผู้มีความอุปการะอย่างเนืองนิตย์ ที่ให้การสนับสนุนส่งเสริมวงการศิลปะให้เจริญรุ่งโรจน์ เป็นที่ประจักษ์สืบมาจนปัจจุบัน

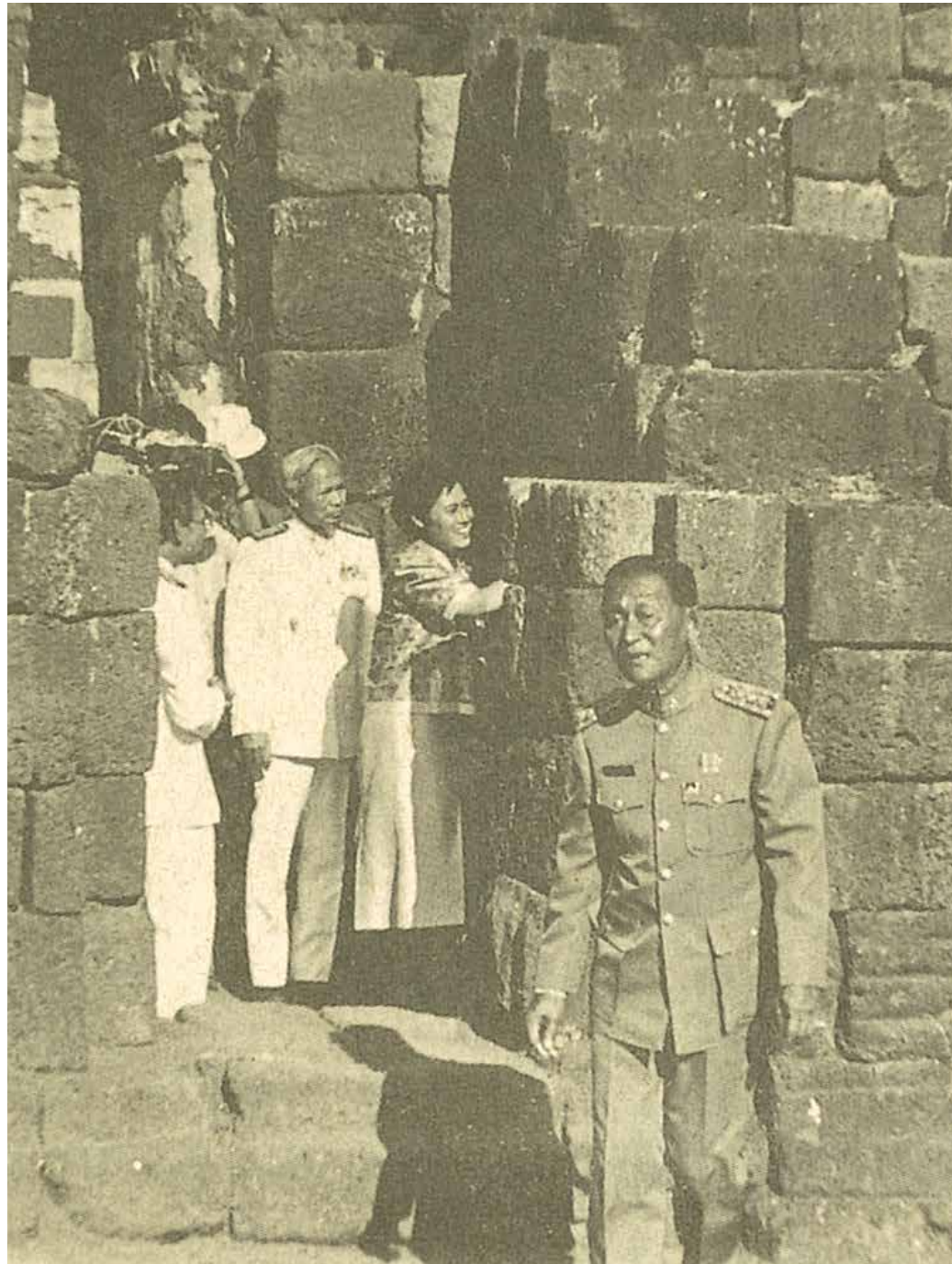

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีและคณะ เยี่ยมชมการเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนัง ณ วัดพุทธปทีป กรุงลอนดอน สหราชอาณาจักร โดยมีศาสตราจารย์ เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ ศิลปินแห่งชาติ นำชม เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘

วันอนุรักษ์มรดกไทย

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ให้ความสำคัญในการรักษา สืบสาน มรดกวัฒนธรรมของชาติ การส่งเสริม สนับสนุนปลูกฝัง ค่านิยมอันดีงามแบบไทยในทุกมิติ ทั้งในฐานะที่ท่านเป็นผู้นำประเทศและด้วยจิตสำนึกความเป็นไทย การรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ อย่างเปี่ยมล้น ที่หลอมรวมเป็นปณิธาน เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน ที่ท่านยึดมั่นมาตลอด ดังจะเห็นได้จากการจัดตั้งมูลนิธิ ส่งเสริมวัฒนธรรมไทย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๖ และต่อมา พ.ศ. ๒๕๒๘ ซึ่งท่านดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐบาลได้ประกาศให้วันที่ ๒ เมษายน ของทุกปี ซึ่งเป็นวันคล้ายวันเสด็จพระราชสมภพของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในฐานะมีพระมหากรุณาธิคุณอย่างใหญ่หลวงในงานด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติตลอดมา เป็น *“วันอนุรักษ์มรดกไทย”* โดยให้คำจำกัดความในความหมายของมรดกไทยว่า หมายถึง มรดกไทยทางด้านศิลปวัฒนธรรม ที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ความเป็นชาติ อันได้แก่ โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ โบราณสถาน วรรณกรรม ศิลปหัตถกรรม นาฏศิลป์ ดนตรี ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตและคุณค่าประเพณีต่าง ๆ อันเป็นผลผลิตร่วมกันของผู้คนในแผ่นดินไทยในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา และเพื่อให้การดำเนินงานวันอนุรักษ์มรดกไทยบรรลุผล จึงมีการแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการวันอนุรักษ์มรดกไทย ทำหน้าที่กำกับดูแลและกำหนดแนวทางดำเนินการ โดยนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ และได้มอบหมายให้ทุกจังหวัดทั่วประเทศ จัดกิจกรรมวันอนุรักษ์มรดกไทย ตลอดจนการกล่าวคำปราศรัยของนายกรัฐมนตรี เพื่อสร้างจิตสำนึก รมรงค์ เชิญชวนให้หน่วยงาน สถานศึกษา ภาคเอกชน ประชาชน ตระหนักในคุณค่าความสำคัญ และร่วมกันธำรงรักษามรดกไทย โดยกำหนดคำขวัญวันอนุรักษ์มรดกไทยว่า *“การรักษามรดกไทยเป็นการรักษาชาติ”*

ปัจจุบัน *“วันอนุรักษ์มรดกไทย”* ที่เริ่มต้นในสมัยพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ ได้บรรจุในแบบเรียนของสถานศึกษา เรื่องวันสำคัญของชาติ และดำเนินงานต่อเนื่องสืบมา ปัจจุบันมรดกไทยเป็นความภาคภูมิใจของคนไทยทั้งชาติและเป็นสื่อกลางเผยแพร่ภาพลักษณ์ เกียรติภูมิของประเทศไทยให้เป็นที่ประจักษ์ไปทั่วโลก

ตามเสด็จสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดและทอดพระเนตรอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทเมืองสิงห์ จังหวัดกาญจนบุรี
วันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๐

ตรวจเยี่ยมงานบูรณะกลีบบัวทองคำองค์พระบรมธาตุเจดีย์ นครศรีธรรมราช พ.ศ. ๒๕๓๐

เวียนเทียนวันวิสาขบูชา จังหวัดนครราชสีมา วันที่ ๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๕

การดนตรี

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ มีความสามารถในการเล่นดนตรี การขับร้องและประพันธ์บทเพลง ท่านได้รับยกย่องจากสมาคมดนตรีแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ว่าเป็น “รัฐบุรุษศิลปิน” ในฐานะผู้สร้างสรรค์ผลงานเพลงที่มีคุณค่ายิ่งต่อแผ่นดิน ท่านชื่นชอบในเสียงเพลงและการขับร้องมาตั้งแต่เยาว์วัย เคยแสดงละครของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา และขณะรับราชการได้ร้องเพลงถวายสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ตั้งแต่ดำรงตำแหน่งแม่ทัพภาคที่ ๒ ผู้บัญชาการทหารบก นายกรัฐมนตรี และประธานองคมนตรี ตามลำดับ ทั้งนี้ภายหลังท่านพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้ว จึงทุ่มเทเวลาให้กับดนตรีซึ่งเป็นสิ่งที่ท่านรักมาโดยตลอด ท่านฝึกเล่นเปียโนและเรียนวิธีการแต่งเพลงจากครูดนตรีของกรมดุริยางค์ทหารบก จนสามารถเดี่ยวเปียโนกับวงออร์เคสตราบนเวทีคอนเสิร์ตได้

ส่วนด้านการแต่งเพลงนั้น ท่านเคยแต่งเพลงมาก่อนตั้งแต่สมัยรับราชการเป็นนายทหารยศร้อยโทอยู่ที่เมืองเชียงตุง โดยเริ่มจากการแต่งกลอนแปด โคลงสี่สุภาพ แล้วเขียนบันทึกเก็บไว้ เมื่อมีทักษะทางดนตรี จึงนำเนื้อเพลงที่แต่งไว้มาใส่ทำนอง ท่านเล่าว่าบทเพลงที่แต่งขึ้น ส่วนใหญ่จะสะท้อนจากชีวิตที่ได้เข้ารับใช้การเมืองในแต่ละช่วง และยังมีเพลงจำนวนหนึ่งที่แต่งขึ้นมาจากจินตนาการ ทั้งนี้ ท่านจะระมัดระวังในเรื่องการใช้ภาษา ต้องเลือกสรรถ้อยคำที่ดีและถูกต้องเสมอ บทเพลงของท่านจึงมีภาษาที่สละสลวยงดงาม มีสัมผัสคล้องจอง สอดรับกับท่วงทำนองที่น่าฟัง สามารถจัดเป็นกลุ่มได้ ๔ ประเภท คือ เพลงเกี่ยวกับสถาบันชาติบ้านเมือง เกี่ยวกับความรัก และเพลงไทยเดิม

สุจิตร์คอนเสิร์ต รักเพลง รักแผ่นดิน ๑๒
 เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ หอประชุมใหญ่ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

ฝึกซ้อมร้องเพลงที่บ้านสี่เสาเทเวศร์

คอนเสิร์ต รักเพลง รักแผ่นดิน ครั้งที่ ๘
วันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

ผลงานการประพันธ์เพลงแรกของท่าน คือ เพลงใต้แสงจันทร์ แต่งไว้เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๕ ส่วนบทเพลงที่น่าสนใจอื่น ๆ ได้แก่ เพลงขอสัญญา กลิ่นนาง แคฝิ่น หมายปอง ไม่ขีดกับดอกทานตะวัน รักหาย ฉายเดี่ยว ตาห่างใจไม่ห่าง As if an angel, Love at large จากการที่เพลงของท่านได้รับความสนใจ มีนักร้องและวงดนตรีอื่น ๆ นำไปบรรเลงและขับร้อง ตลอดจนท่านได้ร้องเพลงที่แต่งเองมากขึ้น ทำให้ท่านมีความสุขมากถึงกับปรารภว่า **“ชีวิตที่เหลือมีอยู่ ๒ อย่าง คือ พระเจ้าอยู่หัวกับดนตรี”** ท่านมีผลงานการประพันธ์คำร้องและทำนองทั้งหมด จำนวน ๒๐๐ เพลง ผลงานการขับร้อง ได้แก่ อัลบั้ม **“รักเพลง รักแผ่นดิน”** ชุดที่ ๑-๑๘ ผลงานอัลบั้มชุดพิเศษ เช่น **“ชาติบ้านเมืองเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์”** **“อดีตหวาน”** **“ฟังดนตรีไทยเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมไทย”** เป็นต้น โดยเพลงสุดท้ายที่ท่านประพันธ์และบันทึกเสียงก่อนถึงแก่อสัญกรรม คือ **เพลงผมรักคุณ** ซึ่งท่านเตรียมขับร้องในงานคอนเสิร์ตประจำปี **“รักเพลง รักแผ่นดิน”** ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ด้วยความรักและตระหนักในความสำคัญของดนตรี ว่ามีส่วนช่วยจรรโลงจิตใจของผู้คนและพัฒนาสังคมให้น่าอยู่ ท่านจึงสนับสนุนการดำเนินงานด้านดนตรีของหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะที่กรมดุริยางค์ทหารบก ท่านจัดตั้ง **“มูลนิธิ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ กรมดุริยางค์ทหารบก เพื่อพัฒนาการดนตรี”** มอบทุนการศึกษาแก่นักดนตรีของกรมดุริยางค์ทหารบกในสาขาที่ขาดแคลนให้ได้เรียนในระดับสูงเพื่อกลับมาพัฒนาการดนตรีให้แก่กองทัพบก ส่วนที่วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ท่านให้จัดตั้ง **“กองทุนเปรมดนตรี”** เพื่อเป็นทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีความสามารถแต่ขาดทุนทรัพย์ และใช้เป็นทุนจัดกิจกรรมดนตรี เพื่อสนับสนุนเด็กที่อยากเรียนดนตรี เด็กที่ด้อยโอกาส และทำให้เด็กได้สัมผัสกับดนตรีดี ๆ

นอกจากนี้ ท่านยังจัดการแสดงคอนเสิร์ตประจำปี โดยใช้ชื่อว่า **“คอนเสิร์ต รักเพลง รักแผ่นดิน”** เพื่อหารายได้เป็นทุนการศึกษาด้านดนตรีและสนับสนุนการทำกิจกรรมทางสาธารณสุข รวมทั้งรับเชิญร้องเพลงในงานการกุศลต่าง ๆ และเข้าชมการแสดงดนตรีของหน่วยงานหรือสถาบันศึกษาที่จัดขึ้น เพื่อเป็นกำลังใจแก่นักศึกษาและบุคลากรด้านดนตรี ทำให้วงการดนตรีค่อนข้างมีชีวิตชีวา เกิดงานกิจกรรมเกี่ยวกับดนตรีบ่อยครั้ง ทั้งเพื่อความบันเทิงและด้านวิชาการ ถือได้ว่า พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ มีคุณูปการสร้างความก้าวหน้าแก่วงการดนตรีของไทยอย่างยิ่ง สมดังที่ท่านเคยปรารภว่า **“ดนตรีทำให้ผมมีความสุข แต่ผมจะสุขที่สุด ถ้าดนตรีสามารถส่งผลดีต่อแผ่นดิน”**

ฝึกซ้อมเปียโนและขับร้องเพลงในการแสดงคอนเสิร์ตจัดหาทุนการจัดสร้างหอประชุมดนตรี
ในการแสดงคอนเสิร์ตเปรมดนตรี

ถ่ายภาพร่วมกับนักดนตรีและวาทยกร ในงานคอนเสิร์ตเปรมดนตรี เพื่อหารายได้สมทบทุนสร้างหอประชุมดนตรี
ณ โรงแรมพลาซ่า แอทธินี รอยัล เมอร์เดียน วันที่ ๒๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๖

“เศรษฐกิจของโลกได้ก้าวเข้ามาสู่ยุคของ “โลกาภิวัตน์” แล้ว
และนับว่าการเปิดประเทศก็ยิ่งจะมีมากขึ้น ดังนั้น ความ
สำคัญขององค์ประกอบทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศก็จำเป็น
จำต้องได้รับการเอาใจใส่ให้มากขึ้น นั่นคือ การส่งเสริมค้าออกเพื่อให้
ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศ และการลงทุนของชาวต่างประเทศ
เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและความเจริญเติบโตของประเทศไทย”

ปาฐกถาพิเศษ เรื่อง สถานการณ์ปัจจุบัน : คู่มือคนไทย
ในงานรำลึก ชิน โสภณพนิช อนุสรณ์ ครั้งที่ ๓
ณ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) วันที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

เศรษฐกิจ

การดำเนินนโยบายด้านเศรษฐกิจของรัฐบาลพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ตลอดระยะเวลาที่บริหารประเทศ เป็นนโยบายที่ไม่เพียงแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจจำเพาะแต่ในช่วงเวลาขณะนั้นเท่านั้น หากแต่เป็นนโยบายที่วางรากฐานเพื่อฟื้นฟูและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยในระยะยาวด้วยนโยบายแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจที่เด่นชัด คือ นโยบายการลดค่าเงินบาท และการเลิกผูกค่าเงินบาทไว้กับค่าเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐเพียงสกุลเดียว มาใช้ระบบตะกร้าเงิน (Basket Currency) แทน นอกจากนี้การขุดพบก๊าซธรรมชาติบริเวณอ่าวไทย ใน พ.ศ. ๒๕๒๔ ทำให้เกิดโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Seaboard Development Program) ซึ่งเป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการลงทุนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว ซึ่งแม้การดำเนินนโยบายต่าง ๆ อาจก่อให้เกิดผลกระทบบ้างในระยะแรก ๆ แต่ก็เป็นที่ประจักษ์ในเวลาต่อมาว่าฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศไทยมีความ **“โหดช่วงชั่วคราว”** ขึ้นมาตามลำดับ

การดำเนินนโยบายลดค่าเงินบาทและปรับปรุงระบบอัตราแลกเปลี่ยน

ตั้งแต่รัฐบาลของพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เข้ามาบริหารประเทศ สภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยกำลังประสบปัญหาอย่างหนัก เนื่องด้วยปัจจัยจากภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจไทยที่สำคัญ ได้แก่ การเกิดวิกฤตการณ์น้ำมันที่ทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อขึ้นทั่วโลก ซึ่งไทยก็ได้รับผลกระทบด้วย ภาคการส่งออกชะลอตัวลง ทำให้เกิดภาวะขาดดุลการค้าและดุลการชำระเงินในระดับสูง นอกจากนี้ปัจจัยภายในก็เป็นปัญหาในการพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงแรก ๆ ของรัฐบาล ปัญหาหนึ่งก็คือการประสานงานระหว่างคณะที่ปรึกษาด้านเศรษฐกิจ และคณะรัฐมนตรีเศรษฐกิจที่ไม่ราบรื่นเท่าใดนัก จึงทำให้การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศในช่วงแรกไม่ราบรื่นเท่าที่ควร

มาตรการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของรัฐบาลระยะแรกในช่วง พ.ศ. ๒๕๒๓ - ๒๕๒๗ มุ่งเน้นที่การรักษาเสถียรภาพทางการเงินของประเทศเป็นหลักเพื่อแก้ไขการขาดดุล โดยการปรับปรุงภาษีอากรเพื่อเพิ่มรายได้ให้รัฐ และจัดทำงบประมาณรายจ่ายอย่างเข้มงวด รวมถึงไม่ก่อหนี้เพิ่มทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ อย่างไรก็ตามมาตรการดังกล่าวเป็นเพียงมาตรการที่พยุงเศรษฐกิจของประเทศไว้ได้ระยะหนึ่งเท่านั้น เพราะปัญหาที่เผชิญอยู่ก็ยังไม่ได้คลี่คลายไปทั้งหมด จนในที่สุดได้นำไปสู่การตัดสินใจประกาศลดค่าเงินบาท พร้อมกับปรับปรุงระบบอัตราแลกเปลี่ยน ในวันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๗ ซึ่งมาตรการนี้แม้จะเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาในระยะยาวแต่ก็เป็นแนวทางที่จะก่อให้เกิดผลกระทบอย่างมหาศาล โดยผลกระทบหลัก ๆ ที่เกิดจากค่าเงินถูกลดลงไป ทำให้ภาคธุรกิจนำเข้ากระทบกระเทือนมาก กล่าวคือ ต้องใช้เงินจำนวนมากขึ้นเพื่อซื้อสินค้าจากต่างประเทศ ซึ่งส่งผลเสียโดยตรงแก่ผู้ประกอบการ

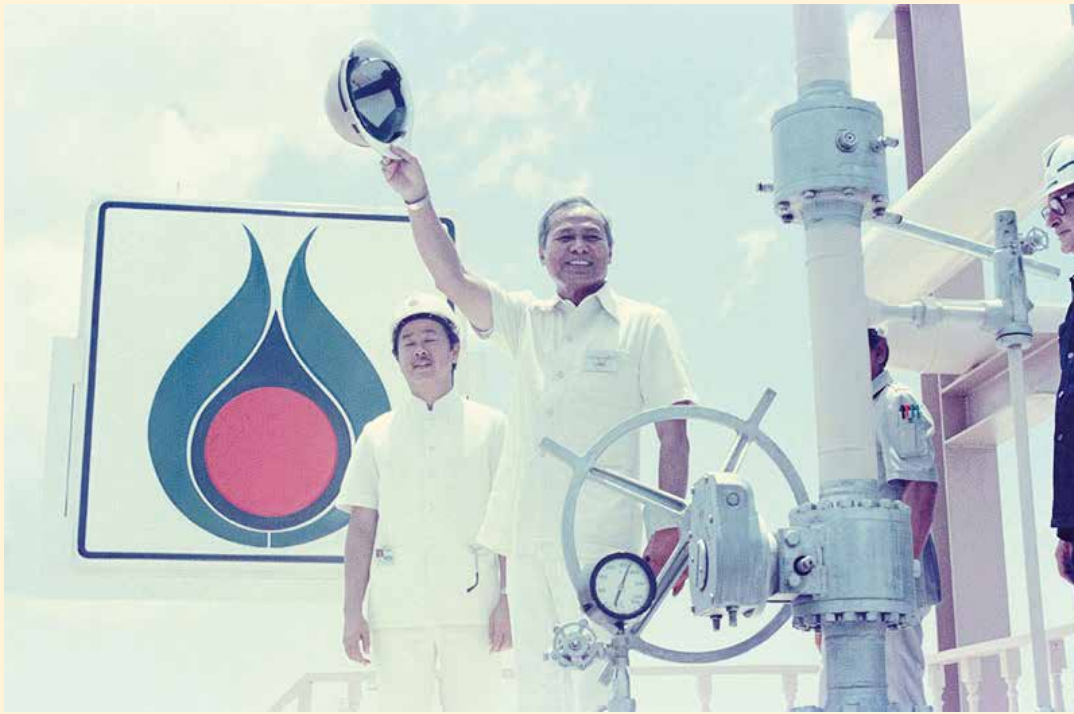
อีกประการหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงบุคลิกลักษณะนิสัยของชายชาติทหาร คือ การกล้าทำก็กล้ารับของท่าน ภายหลังจากการประกาศลดค่าเงินบาทแล้ว มีหลายฝ่ายไม่พอใจรวมทั้งเหล่าทัพด้วย โดยในวันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๗ นายทหารชั้นผู้ใหญ่จาก ๓ เหล่าทัพ จำนวน ๕ นาย ได้ทำหนังสือถึงท่าน และเข้าไปพบที่บ้านสี่เสาเทเวศร์ โดยยื่นข้อเสนอให้ท่านลาออก จากบทสัมภาษณ์ของ ดร.วิระพงษ์ รามางกูร ผู้อยู่ในเหตุการณ์เล่าว่า พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้อธิบายให้นายทหารที่เข้ามาพบกับเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องดำเนินนโยบายดังกล่าว ท่านบอกทั้งทำกับเหล่านายทหารนั้นว่า *“ขอเวลาให้ผม ๖ เดือน ถ้าเหตุการณ์มันเลวร้ายอย่างที่ผู้บัญชาการทหารบกฯ หรือไม่ประสบความสำเร็จ ผมจะลาออกเอง ไม่ต้องมีใครมาบอกหรอก”* ซึ่งแสดงให้เห็นว่าท่านมีความรับผิดชอบอย่างสูงต่อสิ่งที่ท่านได้ตัดสินใจทำลงไปในทุกเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อคนหมู่มาก

โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Seaboard Development Program)

โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก หรือ Eastern Seaboard Development Program มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกให้เป็นเขตพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งใหม่ของประเทศ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและการลงทุนจากต่างชาติ นอกจากนี้ ยังเพื่อกระจายเขตอุตสาหกรรมที่ขณะนั้นกระจุกตัวอยู่แต่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลให้ออกมาอยู่ด้านนอก เพื่อลดความแออัดในเขตเมือง โดยโครงการนี้มีทั้งการจัดตั้งเขตอุตสาหกรรมหนัก ที่ตำบลมาตาพุด จังหวัดระยอง และเขตอุตสาหกรรมทั่วไป ที่บริเวณแหลมฉะบอง จังหวัดชลบุรี

โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกได้รับการส่งเสริม สาเหตุหนึ่งเนื่องมาจากการขูดพังก้าชธรรมชาติบริเวณอ่าวไทย ทำให้ประเทศไทยพึ่งพาแหล่งพลังงานและวัตถุดิบจากต่างประเทศน้อยลง ส่งผลให้การขาดดุลการค้าลดลงตามไปด้วย โครงการนี้มีการกำหนดในช่วงระยะเวลา ๒๐ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๔ - ๒๕๔๓ โดยได้ใช้เงินลงทุนกว่าแสนล้านบาท นอกจากนี้ ยังมีโครงการก่อสร้างสิ่งสาธารณูปโภค เช่น ทำเรื่อน้ำลึก นิคมอุตสาหกรรม การประปา การไฟฟ้า เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกและดึงดูดนักลงทุนจากต่างประเทศให้เข้ามาลงทุนเพิ่มขึ้นด้วย ทำให้สังคมไทยเวลานั้นเริ่มก้าวเข้าสู่สังคมอุตสาหกรรมมากขึ้น และเป็นการจุดประกายความหวังด้านเศรษฐกิจให้ *“โชติช่วงชัชวาล”* ตามที่ท่านเคยกล่าวไว้เมื่อครั้งทำพิธีเปิดวาล์วท่อส่งก๊าซธรรมชาติที่จังหวัดระยอง

นอกเหนือจากนโยบายการลดค่าเงินบาท และโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ของรัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ที่เป็นนโยบายและโครงการซึ่งได้รับการกล่าวถึงว่าเป็นสิ่งที่ช่วยให้ประเทศไทยรอดพ้นจากวิกฤตเศรษฐกิจในช่วงเวลานั้นมาได้แล้ว ยังมีแนวทางและโครงการอื่น ๆ อีกโดยเฉพาะโครงการในพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ถือเป็นโครงการสำคัญที่รัฐบาลของท่านได้รับสนองโครงการในพระราชดำริ โดยการตั้งคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ กปร. เพื่อเข้ามาประสานงานให้โครงการต่าง ๆ สามารถดำเนินงานสำเร็จลุล่วง และเกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และการสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจให้แข็งแกร่งตั้งแต่ระดับพื้นฐาน

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เป็นผู้หมุนเปิดวาล์วท่อส่งก๊าซธรรมชาติเป็นครั้งแรก ณ สถานีส่งก๊าซชายฝั่ง จังหวัดระยอง เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๔

นอกจากนี้ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ยังได้ส่งเสริมให้ประชาชนในประเทศปฏิบัติตามแนวทางเพื่อเป็นการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศชาติร่วมกัน โดยท่านได้ชี้แนะรวมถึงปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิต ดังจะเห็นได้จากหลักการ *“มุ่งประหยัด เร่งรัดนิยมไทย ร่วมใจส่งออก”* อันเป็นแนวทางที่ประชาชนทุกคนในชาติสามารถร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติตามได้ ซึ่งท่านเน้นย้ำอยู่เสมอถึงความร่วมมือกันว่า เป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่สุดในการที่จะพาชาติผ่านพ้นวิกฤตต่าง ๆ

เป็นที่ประจักษ์แล้วว่า นโยบายและโครงการต่าง ๆ ในสมัยรัฐบาลพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ล้วนก่อให้เกิดผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศทั้งสิ้น ทั้งช่วยแก้ไขสถานการณ์ในขณะนั้น รวมไปถึงวางรากฐานในระยะยาว ทั้งนี้ล้วนเป็นผลมาจากความมุ่งมั่น และตั้งใจอย่างแท้จริงในการบริหารประเทศ แม้จะเป็นในเรื่องที่ท่านไม่คุ้นเคยนัก เช่น เรื่องเศรษฐกิจ ท่านจึงเป็นแบบอย่างของผู้ที่มีความตั้งใจอย่างแท้จริงในการพยายามที่จะแก้ปัญหา โดยการศึกษาหาข้อมูลเพื่อให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ก่อนที่จะตัดสินใจ บทสัมภาษณ์ของ ดร.วิระพงษ์ รามางกูร ที่ปรึกษาด้านเศรษฐกิจของท่านกล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า

“ขณะนี้ผมเชื่อว่าเรื่องเศรษฐกิจสำคัญทุก ๆ เรื่อง ท่านนายกฯ เข้าใจ ทั้ง ๆ ที่บางเรื่องเป็นเรื่องยากที่คนที่ไม่ใช่นักเศรษฐศาสตร์จะเข้าใจได้ ท่านมีความเข้าอกเข้าใจดีขึ้นกว่าแต่ก่อนค่อนข้างมาก... เหตุที่ทำให้ท่านนายกรัฐมนตรีเข้าใจเรื่องนี้ได้ อาจเป็นเพราะปัญหาเศรษฐกิจที่ต้องเผชิญอยู่ ทำให้ต้องฟัง ต้องตัดสินใจทุกวันมาเป็นเวลานาน และนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ที่ขอบหาความรู้ในทางเศรษฐกิจ...ที่มีการพูดกันว่าพลเอก เปรม โหลเล่ล่าช้าในการตัดสินใจนั้นไม่จริง หากแต่ท่านต้องการฟังความเห็นต่าง ๆ จนแจ่มแจ้งเสียก่อน และถือความสำเร็จของงานเป็นที่ตั้งมากกว่าทฤษฎี”

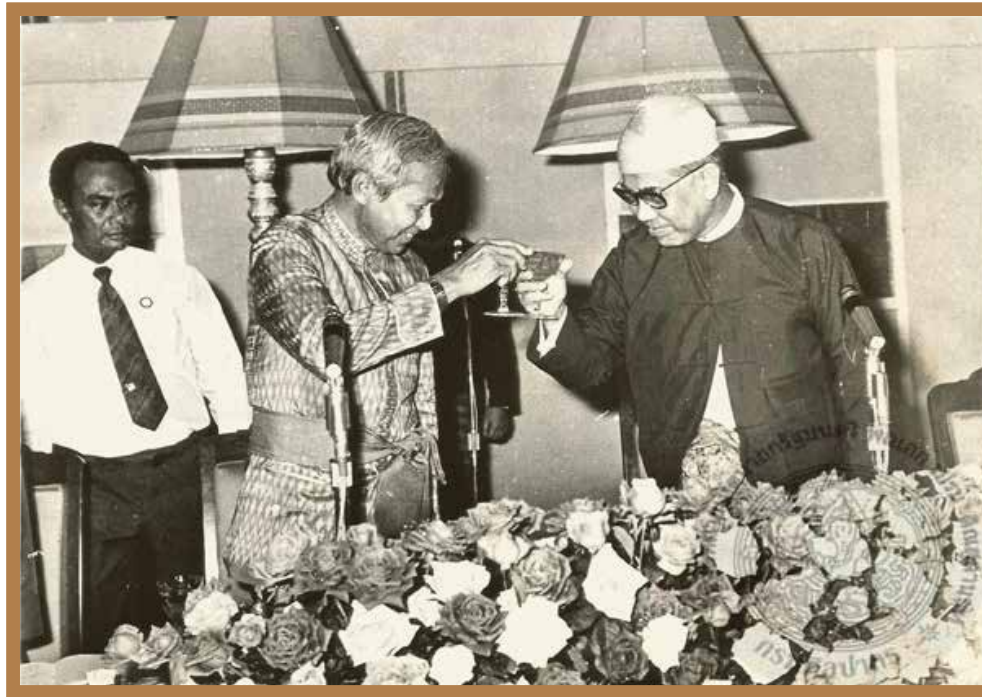

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ณ ศูนย์ศิลปาชีพบ้านกุดนาขาม อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๘

“โดยที่การมาตรวจนี้เราเห็นในเรื่องเศรษฐกิจมากกว่าการเมือง
ก็ขอให้นัดำเนินเรื่องการค้าขายและการลงทุนในประเทศของเราให้จริงจัง
ยิ่งขึ้น เพราะว่าโดยที่เราได้ตั้งทีมแก้ปัญหามาทำในบรรยากาศในการลงทุน
และโอกาสการลงทุนมีมาก ประเทศต่าง ๆ ในยุโรปที่จริงไม่ติดต่อ
ค้าขายเป็นส่วนในคู่อยู่แล้ว แต่ตรวจนี้เราอยากจะทำให้เกิดผลดีที่สุด
ที่จะทำได้ เพราะมันเป็นโอกาสของเราที่จะทำอย่างนั้นได้”

ให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวไทยและผู้สื่อข่าวท้องถิ่น
ณ สหรัฐอเมริกา วันที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

การต่างประเทศ

วันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๓ เยือนสาธารณรัฐสหภาพเมียนมา

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ขณะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้ใช้วิสัยทัศน์ ความเด็ดขาด และความจริงใจในการแก้ปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศต่าง ๆ และกระชับสัมพันธ์ไมตรีให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น รวมทั้งการเจรจาทางการค้า การลงทุน ด้านความมั่นคงของชาติ อาทิ ปัญหายาเสพติดกรณีขุนสำที่มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพื่อรักษาเกียรติภูมิของประเทศอย่างเป็นรูปธรรม การสานสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง ในภูมิภาคเดียวกัน เพื่อสกัดกั้นปัญหาระหว่างชายแดนประเทศ ซึ่งมีผลกระทบต่อการสูญเสียเลือดเนื้อและชีวิตของผู้บริสุทธิ์หลายครั้งหลายครา ปัญหาความมั่นคงอันเกิดจากการที่เวียดนามรุกรานเข้ามายึดครองกัมพูชาซึ่งมีพรมแดนติดต่อกับประเทศไทย ทำให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงอย่างรุนแรง

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้เดินทางไปเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างเป็นทางการ ทั้งเพื่อแก้ปัญหาความมั่นคง การเจรจาทางการค้า และการบิน ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและจีนแน่นแฟ้นขึ้นโดยลำดับ นอกจากนี้ยังเดินทางเยือน สหรัฐอเมริกาและประเทศในยุโรป เพื่อพบปะผู้นำทางธุรกิจและชักชวนให้มาลงทุนในประเทศไทย และสนับสนุนการดำเนินงาน ขององค์การสหประชาชาติ เมื่อประสบความสำเร็จในการเยือนสหรัฐอเมริกาแล้ว ท่านได้เดินทางเยือนญี่ปุ่นและสาธารณรัฐเกาหลี เพื่อเจรจาการค้า เศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และส่งเสริมการลงทุนโดยไม่มีปัญหาด้านการเมือง ตลอดจนนานาประเทศในเอเชียได้ ผลการเจรจาระหว่างประเทศทำให้เกิดการลงทุน แลกเปลี่ยนสินค้า และการบินระหว่างประเทศ โดยเฉพาะเนปาลและบังกลาเทศ ได้ขอให้ไทยเข้าไปลงทุนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้ใช้ความกล้าหาญและความจริงใจในการแก้ปัญหาความมั่นคงระหว่างประเทศด้วยการเดินทางเจรจาสนสัมพันธ์กับนานาประเทศจนประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ แต่บางกรณีก็ยังไม่อาจแก้ปัญหาให้สัมฤทธิ์ผล ได้ดังประสงค์ เช่น กรณีเวียดนาม ลาว และกัมพูชา จนเกิดผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างรุนแรง พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีในขณะเป็นรัฐบาลรักษาการ ได้เดินทางไปพบปะเจรจากับ นายกอร์บาชอฟ เลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์โซเวียต ซึ่งเป็นมหาอำนาจยิ่งใหญ่ของโลก โดยมีได้หวั่นเกรงอันใดทั้งสิ้น เพื่อแก้ปัญหาผลกระทบต่อประเทศ ท่านเจรจาอย่างตรงไปตรงมาว่า *“ขอเรียนตรง ๆ ว่า ขอให้พูดให้เวียดนามเจรจาปรึกษาหารือกัน”* ซึ่งผู้นำโซเวียตก็ได้ให้สัญญาว่าจะถ่ายทอดข้อปรึกษาให้ ผู้เกี่ยวข้องทราบ ต่อมาไม่นานขณะที่ท่านเดินทางเยือนฮังการี ได้รับแจ้งผลการดำเนินงานที่สัมฤทธิ์ผลจากมอสโกผ่านฮังการีว่า นายกอร์บาชอฟได้ดำเนินการตามที่ได้พูดกันไว้แล้ว โดยเวียดนามจะประกาศการถอนทหารออกจากกัมพูชาอย่างเป็นทางการ นับเป็นผลสำเร็จครั้งสำคัญของพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ที่สามารถนำความสงบสุขและสันติภาพมาสู่ภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ในที่สุด

ความมุ่งมั่นตั้งใจที่มีน้ำใจกล้าหาญ เสียสละ และเด็ดเดี่ยวของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ จึงเป็นที่ยอมรับในประชาคมโลก จนได้รับรางวัลเกียรติยศจากนานาประเทศเป็นจำนวนมาก

วันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๒
 เข้าเฝ้าฯ สมเด็จพระจักรพรรดิอากิฮิโตะ
 สมเด็จพระจักรพรรดินีญี่ปุ่น
 ณ พระราชวังอิมพีเรียล

วันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๖
 พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี
 ต้อนรับเจ้าชายฟิลลิป ดยุกแห่งเอดินบะระ
 พระราชสวามีในสมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบธที่ ๒
 แห่งสหราชอาณาจักร

วันที่ ๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๓
 เข้าพบนายเต็ง เลี้ยวผิง
 นายกรัฐมนตรี สาธารณรัฐประชาชนจีน

วันที่ ๘ - ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๗
 เยือนประเทศแคนาดาอย่างเป็นทางการ

วันที่ ๑๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๗
 เยือนสหรัฐอเมริกา

วันที่ ๑๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๗
 เข้าเยี่ยมคารวะ ประธานาธิบดีโรนัลด์ เรแกน แห่งสหรัฐอเมริกา

วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๘
 พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ กล่าวสุนทรพจน์ ณ สมัชชาใหญ่องค์การสหประชาชาติ

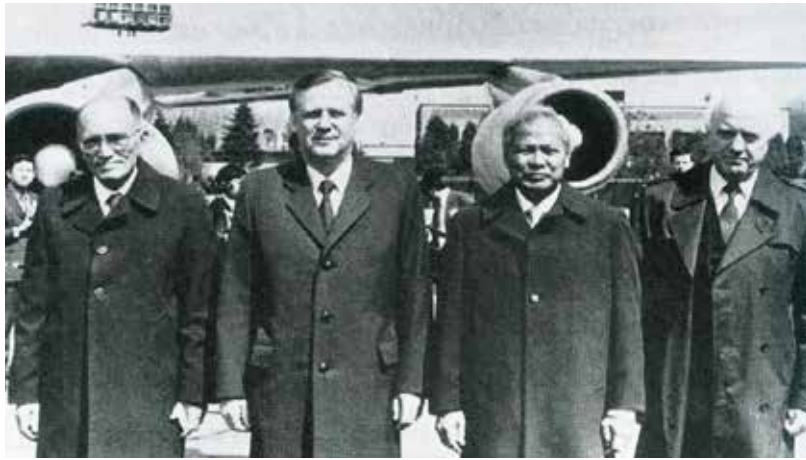
วันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๘
 เข้าพบนางมาการีต แอทเซอร์
 นายกรัฐมนตรี แห่งประเทศอังกฤษ

วันที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๘
 เข้าพบนายเฮลมุท โคลท์ นายกรัฐมนตรี
 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

วันที่ ๒๑ - ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๐
 เข้าร่วมประชุมกับผู้แทนองค์การสหประชาชาติ

วันที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๑
พบปะเจรจากับนายรีชคอฟ นายกรัฐมนตรีแห่งสหภาพโซเวียต

วันที่ ๑๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๑
เข้าพบนายกอร์บาชอฟ เลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์โซเวียต
ที่พระราชวังเครมลิน กรุงมอสโก สหภาพโซเวียต

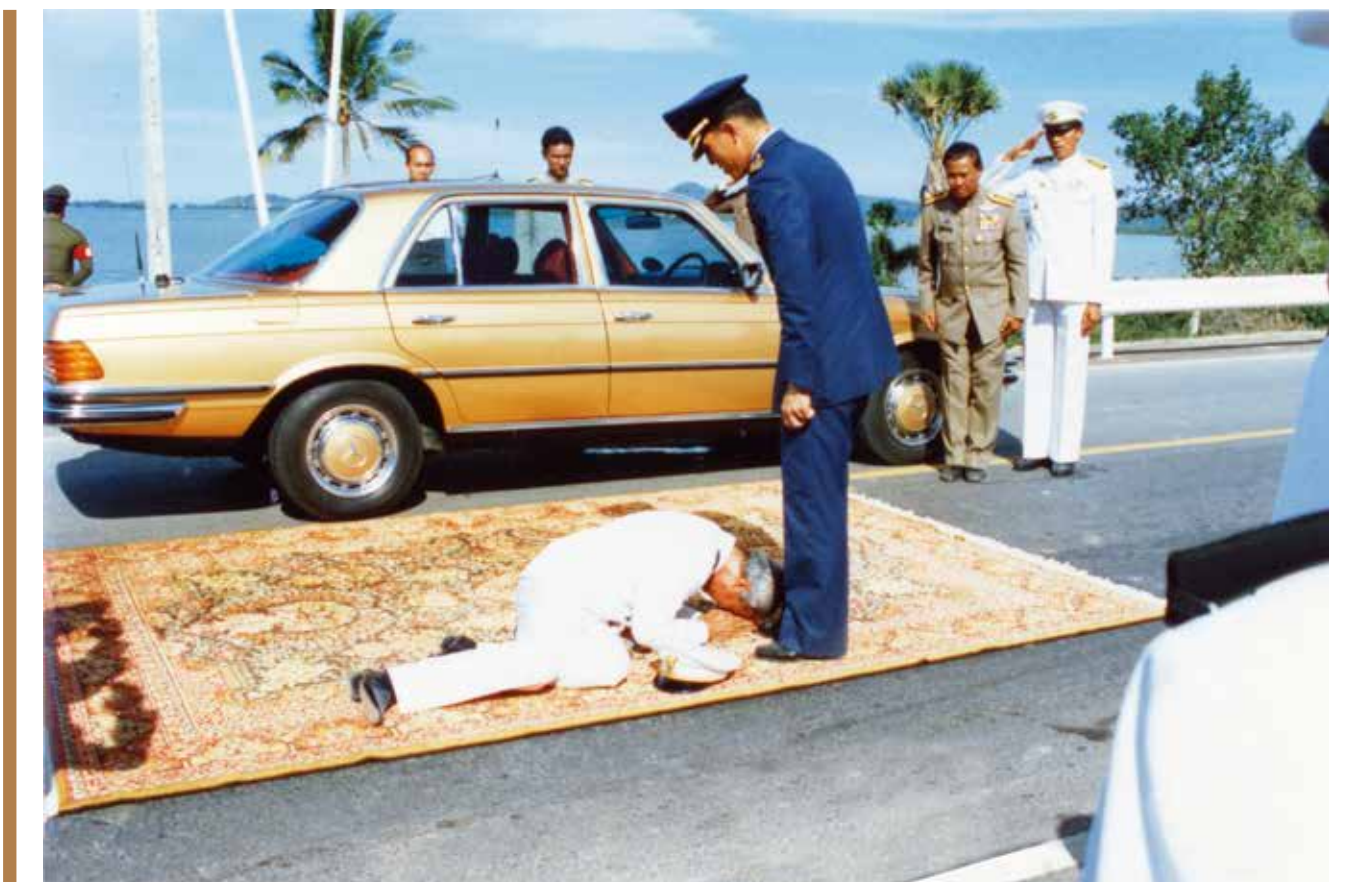
วันที่ ๒๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑
ต้อนรับนายมหาเธร์ โมฮัมหมัด นายกรัฐมนตรีมาเลเซีย ในโอกาสเดินทางเยือนประเทศไทย

“พฤษภกาสร อิกฤชธอนมลดมลง
โททนต์เสนงตง ลำดัณมางในกาขมี
นรธาตักวางวาง มลาขสันทังอินทรีย์
สภิตทักั่วเต้ชัคดี มระตมไฉในโลกา”

กฤษณาสอนน้องคำฉันท์
พระนิพนธ์ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส

อนุสรณ์
แห่งคุณงามความดี

ตลอดชีวิตการทำงานเป็นเวลานานเกือบ ๘๐ ปี ของพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ ได้ประกอบคุณงามความดี ซึ่งเป็นคุณประโยชน์แก่แผ่นดินเป็นอเนกประการ ยากที่จะหาได้ในบุคคลใด ด้วยปณิธานอันเป็นอุดมการณ์อันแน่วแน่ “เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน” ของพลเอก เปรม ที่ยึดมั่นตลอดมา และเน้นย้ำให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติ ให้อยู่ในจิตสำนึกของคนไทยทุกคน ท่านจึงเป็นที่ยกย่อง เทิดทูน เคารพรัก ศรัทธา ของคนทั่วไป ตลอดจนผู้รู้จักคุ้นเคยใกล้ชิด และได้มีโอกาสทำงานกับท่าน จึงเป็นที่มาของอนุสรณ์แห่งความดีงามอันทรงคุณค่าที่ปรากฏ ณ อาคารสถานที่สาธารณประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อเป็นเกียรติแก่พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ และเพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้รำลึกถึงคุณงามความดี และดำเนินรอยตาม

สะพานติณสูลานนท์

เป็นส่วนหนึ่งของทางหลวงหมายเลข ๔๑๔๖ ซึ่งเชื่อมต่อระหว่างทางหลวงหมายเลข ๔๐๘๓ (ระโนด - เขาแดง) กับทางหลวงหมายเลข ๔๐๗ (สงขลา - หาดใหญ่) เป็นสะพานคอนกรีตที่สร้างขึ้นเพื่อรองรับการคมนาคมทางรถยนต์ ซึ่งในอดีตการเดินทางเข้าสู่เมืองสงขลาจะต้องข้ามแพขนานยนต์ ที่มีไม่เพียงพอกับปริมาณรถยนต์ที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น ทำให้ต้องใช้เวลาในการเดินทาง ทั้งเมื่อข้ามฝั่งมาแล้วยังทำให้การจราจรติดขัดในตัวเมืองสงขลา เมื่อรัฐบาลมีนโยบายสร้างท่าเรือน้ำลึกที่จังหวัดสงขลา ซึ่งอยู่ฝั่งเขาหัวแดง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเชื่อม ๒ ฝั่ง เข้าหากัน เพื่อให้การขนส่งสินค้าและการคมนาคมได้รับความสะดวก โดยใช้งบประมาณการก่อสร้าง ๑๖๕,๙๑๓,๔๐๐ บาท ระยะเวลา ๓๐ เดือน โดยพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เป็นผู้ทำพิธีเปิดการก่อสร้าง เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๗ และพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อครั้งดำรงพระราชอิสริยยศ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดสะพาน เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๙ การก่อสร้างเป็นแบบ ๒ ช่องจราจร โดยเชื่อมฝั่งน้ำกระจาย อำเภอเมืองสงขลา กับฝั่งบ้านเขาเขียว อำเภอสิงหนคร ความยาวสะพานแบ่งเป็น ๒ ช่วง คือ ๙๔๐ เมตร และ ๑,๗๐๐ เมตร รวม ๒,๖๔๐ เมตร

สภาจังหวัดสงขลา มีมติให้ตั้งชื่อสะพานเพื่อเป็นเกียรติประวัติ และให้ลูกหลานได้จดจำคุณงามความดีของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ที่มีต่อชาวสงขลา โดยได้เสนอผ่านกระทรวงคมนาคม นำเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา และมีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๗ ให้ใช้ชื่อสะพานข้ามทะเลสาบสงขลาว่า สะพานติณสูลานนท์ ต่อมาเมื่อการจราจรแออัดมากขึ้น จึงได้ขยายเป็น ๔ ช่องจราจร โดยก่อสร้างเป็นสะพานคู่ ซึ่งพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ เป็นผู้วางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ ด้วยความโดดเด่นและสภาพแวดล้อมอันสวยงาม ทำให้สะพานแห่งนี้เป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวอันเป็นที่รู้จักของจังหวัดสงขลา ชาวสงขลานิยมเรียกติดปากว่า สะพานป่าเปรม สะพานเปรม หรือสะพานติณ อีกทั้งสะพานนี้ยังเป็นส่วนหนึ่งในคำขวัญของจังหวัด *“นกน้ำเพลินตา สมิหลาเพลินใจ เมืองใหญ่สองทะเล เสน่ห์สะพานป่า ศูนย์การค้าแดนใต้”* ที่กระตุ้นเตือนให้รำลึกถึงคุณูปการอันยิ่งใหญ่ของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ที่ควรค่าแก่การจดจำมิรู้ลืม

วิทยาลัยประมงติณสูลานนท์

ตั้งอยู่ที่ หมู่ ๒ ตำบลพะวง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา มีพื้นที่ ๓๐๒ ไร่ เป็นวิทยาลัยด้านการประมง สังกัดสถาบันอาชีวศึกษาเกษตรภาคใต้ เปิดสอน ๓ หลักสูตร คือ ปวช. ปวส. และปริญญาตรีต่อเนื่อง โดยเกิดขึ้นจากดำริของพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในเวลานั้น ได้เล็งเห็นความสำคัญของวิชาชีพด้านการประมง ว่าควรมีสถาบันการศึกษาเฉพาะทางทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนด้านการประมง

กรณีดังกล่าว กรมประมง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงหารือร่วมกันและขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศจัดตั้งวิทยาลัยประมงสงขลา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๓ เปิดรับนักศึกษา เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๗ ในระยะแรกได้จัดการเรียนการสอนที่วิทยาลัยเกษตรกรรมสงขลา อำเภอรัตนภูมิ ต่อมาเมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๘ ได้เปลี่ยนชื่อ เป็นวิทยาลัยประมงสงขลาติณสูลานนท์ และเปลี่ยนเป็นวิทยาลัยประมงติณสูลานนท์ เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๑ เพื่อเป็นเกียรติแก่ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ ผู้ริเริ่มให้จัดตั้ง

สนามกีฬาติณสูลานนท์

ตั้งอยู่ที่ตำบลบ่อยาง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา เป็นสนามกีฬาที่อยู่คู่กับจังหวัดสงขลามายาวนาน สามารถจุผู้ชมได้ถึง ๔๕,๐๐๐ ที่นั่ง มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ ๒ ของประเทศ รองจากสนามราชมังคลากีฬาสถาน กรุงเทพฯ ถือเป็นสนามกีฬาระดับนานาชาติ และยังใช้เป็นสนามเหย้าของสโมสรฟุตบอลสงขลา และสโมสรฟุตบอลวัวชน ยูไนเต็ด้วย ปัจจุบันอยู่ในความรับผิดชอบดูแลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา

สนามฯ นี้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๔ – ๒๕๑๕ ใช้ชื่อว่าสนามกีฬาเขต ๙ ซึ่งในเวลานั้นการแข่งขันกีฬาทั่วประเทศเรียกว่า กีฬาเขต แบ่งเป็น ๑๐ เขต โดยองค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทย (อสกท.) ปัจจุบัน คือ การกีฬาแห่งประเทศไทย (กกท.) เป็นผู้ดำเนินโครงการจัดสร้างสนามกีฬาในภูมิภาคขึ้น พ.ศ. ๒๕๓๒ มีการปรับปรุงสนามกีฬาเขต ๙ เพื่อรองรับการเป็นเจ้าภาพการแข่งขันกีฬาเขตของจังหวัดสงขลา จึงมีการเปลี่ยนชื่อจากสนามกีฬาเขต ๙ เป็นสนามกีฬาติณสูลานนท์ เพื่อเป็นเกียรติประวัติแห่งความดีงามของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ คนดีของแผ่นดิน และเป็นความภาคภูมิใจอันยิ่งใหญ่ของชาวสงขลา

สวนประวัติศาสตร์ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ สงขลา

ตั้งอยู่บริเวณเชิงสะพานติณสูลานนท์ หมู่ที่ ๒ ตำบลพะวง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา มีเนื้อที่ ๑๔๐ ไร่ เป็นสถานที่ที่ชาวสงขลา ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน และผู้มีจิตศรัทธาทั่วไป ได้ร่วมมือร่วมใจกันจัดสร้างขึ้น เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๘ ภายใต้ชื่อ “โครงการสวน พลเอก เปรม ติณสูลานนท์” เพื่อเชิดชูเกียรติ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี คนที่ ๑๖ ของประเทศไทย ในฐานะมีถิ่นกำเนิดที่จังหวัดสงขลา ประการสำคัญ เป็นบุคคลต้นแบบและเป็นสัญลักษณ์แห่งความดีงามในทุกมิติ

โครงสร้างของพื้นที่ ประกอบด้วย อนุสาวรีย์ ขนาด ๒ เท่าของพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ลานน้ำพุ อาคารหอประวัติ ห้องเกียรติยศ บ้านพ้อมะรงค์ (จำลอง) ห้องบำรุงความรู้ ทำเทียบเรือเพื่อการท่องเที่ยว ศูนย์การเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลน สวนพฤกษศาสตร์ ลานจัดกิจกรรม ทางเดินชมธรรมชาติ ประติมากรรม *“เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน”* และ *“หวานเมล็ดพันธุ์แห่งความซื่อสัตย์และจงรักภักดี สู่แผ่นดิน”* ในขณะเดียวกันได้เปลี่ยนชื่อเป็น *“โครงการสวนประวัติศาสตร์ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์”* และประกอบพิธีเปิดอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๓ บริหารงานโดยมูลนิธิสวนประวัติศาสตร์พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ภายใต้คำขวัญ *“เยาวชน คือ อนาคตของชาติ สวนประวัติศาสตร์ เป็นแหล่งสันตนาการ ส่งเสริมการเรียนรู้ เชิดชูการทำความดี และมุ่งชี้นำการตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน”*

ต่อมาได้จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้สมเด็จพระราชินีสิริมาศจุฬาราชกุมารี (หลวงพ่อดุสิตเหียบน้ำทะเลจืด) โดยสร้างรูปเหมือนเนื้อนวโลหะ ขนาดหน้าตัก ๕ เมตร สูง ๗ เมตร ประดิษฐานบนอาคารศูนย์การเรียนรู้ เพื่อศึกษาดำเนินงานของหลวงพ่อดุสิต และเป็นสถานที่สักการบูชาของผู้เลื่อมใสศรัทธาทั่วไป

คุณค่าที่แท้จริงของสวนประวัติศาสตร์ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ คือ แบบอย่างของความดีงามอันประเสริฐที่ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ ได้ตอบแทนบุญคุณแผ่นดินอย่างยิ่งใหญ่ ควรที่อนุชนพึงยึดถือเป็นแบบอย่างสืบไป

หอประวัติ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

ตั้งอยู่ในสวนประวัติศาสตร์ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ สงขลา นำเสนอเรื่องราวชีวิตประวัติของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ในรูปแบบนิทรรศการถาวร และสื่อผสมผสานที่ทันสมัย บริเวณโถงทางเข้ามีประติมากรรมกระจก “เหนือเกล้ายิ่งชีวิต” สลักภาพ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ กำลังถวายบังคมพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ซึ่งเป็นภาพถ่ายในพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ ณ พระที่นั่งชัยมิ่งคลาภิเษก ท้องสนามหลวง ประติมากรรมชิ้นนี้สื่อความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างสูงสุดของพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ผนังกระจกบันทึกคำพูดเชิงปรัชญาของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ที่สะท้อนวิถีคิด สมควรนำไปเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต ได้แก่

- ผู้ปกครองบ้านเมืองที่ดี ต้องรู้จักอ่อนน้อม ถ่อมตน ต้องรู้จักปิดทองหลังพระ ต้องรู้จักว่าประโยชน์ของชาติบ้านเมือง คือ สิ่งที่คนในชาติต้องการ และรู้จักการตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน
- ชื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ และจงรักภักดี
- การน้อมนำพระบรมราโชวาทไปประพฤติ ปฏิบัติตาม จะทำให้ประเทศชาติของเราเจริญมั่นคงก้าวหน้า
- ผู้บังคับบัญชาต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นอย่างที่ดีแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา
- การอับจนคนเก่ง ไม่น่าวิตกเท่ากับการอับจนคนจริง คนที่กล้า ไม่กลัวเจ็บ ยอมเจ็บ บ้านเมืองของเรายังต้องการคนกล้า คนซื่อ อีกเป็นจำนวนมากเพื่อช่วยแก้ปัญหาความยากจน
- ผมพอแล้ว

ภายในห้องจัดแสดงชั้นบนและชั้นล่าง แบ่งเป็นห้องๆ นำเสนอเรื่องราวตามลำดับห้วงเวลาที่กระตุ้นความสนใจ และมีประโยชน์ในการเรียนรู้ เช่น ห้องเพชรแผ่นดิน ห้องสงขลาบ้านเกิด ห้องโรงเรียนมหาวชิราวุธ ห้องนายทหารใหม่ ห้องทหารม้า ห้องสู่วังวนการเมือง ห้องนายกรัฐมนตรี ห้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน เป็นต้น

บ้านศรีทธา

ตั้งอยู่ที่ ถนนอ่างทอง - เกาะยอ ตำบลพะวง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา บนเนินเขาเทวดา (เขาเทียมดา) รายรอบด้วยสวนมะพร้าว ทิวทัศน์ร่มรื่นสวยงาม สามารถมองเห็นทัศนียภาพทะเลสาบสงขลา เกาะยอ และสะพานติณสูลานนท์ภายในบ้านแบ่งเป็นสัดส่วน ได้แก่ ห้องรับแขก ห้องทำงาน ห้องนอน รวมถึงภาพถ่าย ข้อคิดคำคม ประวัติครอบครัวติณสูลานนท์ บริเวณด้านนอกเป็นอาคารโล่งอเนกประสงค์ โดยรอบมีไม้ยืนต้นและไม้ประดับตกแต่งสวยงาม

บ้านหลังนี้ อิฐ หิน ดิน ทราย ส่วนประกอบทุกส่วนล้วนหล่อหลอมปั้นแต่งขึ้นมาจากพลังความศรัทธาสูงสุดที่ชาวสงขลาและผู้มีจิตศรัทธาทั่วทุกสารทิศมีต่อ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี (พ.ศ. ๒๕๒๓ - ๒๕๓๑) ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษของประเทศ ผู้ปฏิบัติตนมั่นคงแน่วแน่อยู่ในความซื่อสัตย์ สุจริต และประกอบคุณงามความดีแก่ชาติบ้านเมืองเป็นนอเนกอนันต์

“บ้านศรีทธา” จึงเป็นเสมือนอนุสรณ์สถานของปวงชนियบุคคลอันประเสริฐที่จารีกอยู่ในประวัติศาสตร์ ให้อุณชนได้แซ่ซ้อง ชื่นชมและยึดถือเป็นแบบฉบับของความสัตย์ซื่อ ดิงาม ด้วยความภาคภูมิใจในความเป็นเอกบุรุษที่ถือกำเนิดเป็นชาวสงขลา โดยชาวสงขลาได้มอบบ้านศรีทธาให้ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ เนื่องในวันเกิดเมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ ต่อมาท่านได้มอบบ้านหลังนี้คืนให้ชาวสงขลา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๙ และให้แนวความคิดที่จะทำให้บ้านศรีทธาและบริเวณโดยรอบเป็นสถานที่ท่องเที่ยว เนื่องจากบ้านศรีทธาบ่งบอกถึงความเป็นมาในการสร้างและเป็นที่แห่งเดียวในโลกที่เกิดจากความศรัทธาอย่างแท้จริง ตลอดจนมีตัวอย่างจากหลายประเทศที่รักษากำแพงบ้านของผู้นำประเทศไว้ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ปัจจุบันบ้านศรีทธาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัด อยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา

พิพิธภัณฑฑ์พำมะรงค์

ตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองเก่า ตำบลบ่อยาง ถนนจะนะ ใกล้กับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สงขลา สถานที่แห่งนี้มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ กล่าวคือ เดิมเป็นสถานที่ตั้งบ้านพักของรองอำมาตย์โท หลวงวินิจฉัยทศกรรม (บั้ง ตินสุลานนท์) บิดาของ พลเอก เปรม ตินสุลานนท์ พิพิธภัณฑฑ์ฯ แห่งนี้ เป็นสถาปัตยกรรมแบบเรือนไทยยกพื้นชั้นเดียว หลังคาทรงปั้นหยา ๒ หลังค้อมีชานเปิดโล่งเชื่อมถึงกัน สร้างขึ้นเพื่อจำลองสถานที่เกิดของ พลเอก เปรม ตินสุลานนท์ นายกรัฐมนตรี ประธานองคมนตรี และรัฐบุรุษ ซึ่งเป็นชาวจังหวัดสงขลา ภายในจัดแสดงข้าวของเครื่องใช้ของครอบครัว และประวัติตระกูลตินสุลานนท์ จากคำบอกเล่าความทรงจำในอดีต สมัยที่บิดาของท่านดำรงตำแหน่งพศดีเรือรบจำสงขลา “พะทำมะรง” เป็นตำแหน่งเก่าของข้าราชการกรมราชทัณฑ์ ที่มีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ควบคู่กับตำแหน่งพศดี ปรากฏหลักฐานในกฎหมายตราสามดวง ต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๔๗๙ ตำแหน่งพะทำมะรงจึงยกเลิกไป

ปัจจุบันพิพิธภัณฑฑ์พำมะรงค์ อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของเทศบาลจังหวัดสงขลา และพัฒนาให้เป็นศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวของจังหวัด

วัดเปรมศรัทธา

ตั้งอยู่ที่ตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา โดยนายเจียร หนูสุคนธ์ และเครือญาติได้บริจาคที่ดินมีพื้นที่ประมาณ ๑๐ ไร่เศษ ให้สร้างวัดรัตนประชาราม เป็นที่พำนักของสงฆ์ แม้จะมีพระสงฆ์จำพรรษากว่า ๓๐ ปี แต่การขออนุญาตจัดสร้างวัดอย่างเป็นทางการมีข้อขัดข้อง ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จ ล่วงมาจนถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๙ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ขณะเดินทางมาจังหวัดสงขลา ได้ทราบถึงปัญหาอีกทั้งพระสงฆ์และชาวบ้านในละแวกนั้น ขอให้ช่วยดำเนินการ เพื่อให้เป็นวัดที่ถูกต้องตามกฎหมาย ท่านจึงรับดำเนินการ โดยร่วมกับผู้มีจิตศรัทธาและหน่วยงานในจังหวัดทั้งภาครัฐ เอกชน ผู้นำท้องถิ่น และประชาชน

สิ่งที่พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เน้นย้ำกับคณะกรรมการ ผู้มีจิตศรัทธา และชาวบ้านในการสร้างวัดก็คือ เจตจำนงที่จะให้วัดนี้รุ่งเรืองด้วยความบริสุทธิ์ผุดผ่องของพระพุทธศาสนา คือ มีความสงบ ความสัจ และความสะอาด เพื่อการเรียนรู้และเข้าถึงหลักธรรมของพุทธศาสนาอย่างแท้จริง ด้วยเหตุนี้ภายในวัดจึงแบ่งพื้นที่เป็นตำบลต่างๆ ในพุทธประวัติ คือ ตำบลประสูติ ตรัสรู้ ปฐมเทศนา และปรินิพพาน ร่มรื่นด้วยต้นไม้ในพุทธประวัติ ได้แก่ ต้นศรีมหาโพธิ์ ต้นสาละ ต้นไทร ซึ่งระหว่างสร้างวัด พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้เดินทางมาติดตามและให้คำแนะนำในการดำเนินการบ่อยครั้ง ด้วยความร่วมมือร่วมใจ และพลังศรัทธาแห่งพระพุทธศาสนา การจัดสร้างและปรับปรุงวัด จึงแล้วเสร็จภายในเวลาเพียง ๑๐ เดือนโดยคณะกรรมการสร้างวัด พระภิกษุ พุทธบริษัทและชาวบ้านในชุมชน พร้อมใจกันตั้งชื่อวัด นามว่า “วัดเปรมศรัทธา” เป็นวัดที่ถูกต้องตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๐

หอสมุดตินสุลานนท์

ตั้งอยู่ในโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ตำบลบ่อยาง อำเภอเมืองสงขลา เนื่องจากห้องสมุดของโรงเรียนที่มีอยู่เดิมค่อนข้างจำกัดและคับแคบ เพราะใช้พื้นที่ห้องเรียนเป็นห้องสมุด ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปีได้

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ขณะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และในฐานะศิษย์เก่าโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา จึงมีเจตจำนงให้จัดสร้างห้องสมุดขึ้นเป็นการเฉพาะ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาและสร้างโอกาสในการเรียนรู้ของนักเรียน คณาจารย์ ตลอดจนบุคคลทั่วไป โดยได้มอบเงินในนามของสกุลติณสูลานนท์ จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท เป็นทุนประเดิมในการจัดสร้างห้องสมุด จากนั้นจึงมีผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเงินสมทบจำนวนมาก โดยพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เป็นผู้วางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๘ เริ่มก่อสร้างเมื่อวันที่ ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๙ แล้วเสร็จวันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๐ ทำพิธีเปิดในวันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ โดยคณะกรรมการบริหารสมาคมนักเรียนเก่ามหาวชิราวุธ มีมติเอกฉันท์ให้ขออนุญาตใช้ชื่อสกุล ติณสูลานนท์ เป็นชื่อของหอสมุดที่สร้างขึ้น เพื่อตอบแทนคุณงามความดีของพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ในฐานะศิษย์เก่าของโรงเรียน และเป็นผู้ดำริให้สร้างหอสมุด ซึ่งพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้พุดถึงหอสมุดแห่งนี้ว่า

“สำหรับหอสมุดที่สร้างขึ้นสำเร็จได้ด้วยแรงศรัทธาของผู้มีจิตกุศลและผู้เกี่ยวข้องนั้น เป็นสิ่งสาธารณประโยชน์ เพื่อการศึกษาที่มีใช้เป็นสมบัติเฉพาะของโรงเรียนมหาวชิราวุธเท่านั้น แต่เป็นของทุกคนที่สามารถจะใช้บริการได้ ผมหวังว่าหอสมุดแห่งนี้จะมีส่วนช่วยเด็กและเยาวชน และผู้ที่ใฝ่ศึกษาให้มีโอกาสค้นคว้าหาความรู้ที่ปรารถนาต่อไป”

តំណាក់នាយករដ្ឋមន្ត្រី

១៥ វិច្ឆិកា ២០២៤

ខ្ញុំសូម ជូនដំណឹងដល់ស្ថាប័នសម្រាប់សិស្ស
 ចាប់ពីវិទ្យាល័យ ទៅដល់ស្ថាប័នសិក្សាស្រាវជ្រាវ ដើម្បី
 ជំរុញការងារសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងការងារស្រាវជ្រាវ ក្នុង
 វិស័យសិក្សាស្រាវជ្រាវ "សិក្សាស្រាវជ្រាវ" ដោយ
 មានលក្ខណៈស្របគ្នា និងមានគុណភាព (សិក្សាស្រាវជ្រាវ
 របស់ស្ថាប័នសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងស្ថាប័នសិក្សាស្រាវជ្រាវ
 ស្ថាប័នសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងស្ថាប័នសិក្សាស្រាវជ្រាវ)
 ដើម្បីជំរុញការងារសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងការងារស្រាវជ្រាវ
 ក្នុងវិស័យសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងការងារស្រាវជ្រាវ

វិ.ស. ណ.

នាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន

หอเปรมดนตรี

ตั้งอยู่ในบริเวณศูนย์กลางมหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา จังหวัดสงขลา เป็นอาคาร ๔ ชั้น แบบสถาปัตยกรรมร่วมสมัยผสมผสานกับศิลปะพื้นถิ่นภาคใต้ที่ลงตัว สง่างาม ทันสมัย และสมบูรณ์แบบแห่งแรกของภาคใต้ จุผู้ชมจำนวน ๑,๘๖๐ ที่นั่ง สำหรับการแสดงดนตรีและศิลปะการแสดงทุกแขนง งานพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัย อีกทั้งยังรองรับการใช้งานอื่นที่หลากหลาย ทั้งการจัดนิทรรศการ การประชุมสัมมนาในระดับภูมิภาคและสากล โดยเมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้จัดแสดงคอนเสิร์ตเพื่อระดมทุนสมทบการก่อสร้างตามงบประมาณจัดสร้างที่ตั้งไว้กว่า ๕๔๐ ล้านบาท

ในฐานะที่พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ เป็นผู้ประกอบคุณงามความดีแก่แผ่นดินมากมายเหลือคณานับ เป็นแบบอย่างที่น่าเคารพ ศรัทธา และยกย่อง เป็นสัญลักษณ์แห่งคุณความดี เป็นเกียรติภูมิและความภูมิใจของชาวสงขลา เป็นที่ประจักษ์ว่าท่านเป็นผู้มีสุนทรียภาพทางด้านดนตรีและศิลปะ ทั้งยังให้การอุปถัมภ์ สนับสนุน และส่งเสริมการศึกษาด้านดนตรีและศิลปะแก่เด็กและเยาวชนมาโดยตลอด เพื่อเป็นที่ระลึกถึงคุณูปการของท่านในโอกาสที่ท่านมีอายุครบ ๘ รอบ ๘๖ ปี ในวันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ จึงขออนุญาตตั้งชื่ออาคารศูนย์ปฏิบัติการดนตรีและศิลปะการแสดงแห่งนี้ว่า “หอเปรมดนตรี” ทั้งท่านยังได้กรุณามอบเปียโนส่วนตัวของท่านไว้คู่กับอาคาร เพื่อให้อนุชนได้ฝึกปฏิบัติและเล่นดนตรีด้วยหอเปรมดนตรีได้เปิดดำเนินการเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

หอจดหมายเหตุนายกรัฐมนตรี พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

ตั้งอยู่ที่ถนนราชดำเนิน ตำบลคลัง อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นหน่วยงานราชการสังกัดสำนักศิลปากรที่ ๑๒ กรมศิลปากร มีเนื้อที่ประมาณ ๔ ไร่ เป็นอาคาร ๒ ชั้น พื้นที่ใช้สอย ๔,๐๙๖ ตารางเมตร ใช้งบประมาณจัดสร้าง ๙ ล้านบาท โดย พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เป็นผู้วางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๙ และประกอบพิธีเปิดเมื่อวันที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๑

หอจดหมายเหตุนายกรัฐมนตรีฯ เกิดจากดำริของ นายสัมพันธ์ ทองสมัคร ขณะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ พิจารณาว่าปัจจุบันนี้มีหลายประเทศได้ดำเนินการจัดตั้งหอจดหมายเหตุสำหรับบุคคลสำคัญขึ้น เพื่อรวบรวมประวัติ เอกสาร และผลงานที่ได้ปฏิบัติไว้ เช่น หอจดหมายเหตุของประธานาธิบดีหลายท่านในสหรัฐอเมริกา หอจดหมายเหตุนายกรัฐมนตรี ตนกูอับดุล เราะห์มาน ในประเทศมาเลเซีย เป็นต้น เนื่องจากเอกสารจดหมายเหตุที่รวบรวมไว้ ถือเป็นเอกสารชั้นต้นอันทรงคุณค่าต่อการศึกษาเรียนรู้ชีวิตประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญต่าง ๆ ซึ่งมีคุณูปการแก่ชาติบ้านเมือง การจัดสร้างหอจดหมายเหตุนายกรัฐมนตรี พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ถือเป็นเกียรติประวัติและความภาคภูมิใจของชาวนครศรีธรรมราช เนื่องจากบิดาและมารดาของพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เป็นชาวนครศรีธรรมราช โดยได้เก็บรวบรวมข้อมูล เอกสาร ภาพถ่าย ตลอดจนสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีคนที่ ๑๖ ของประเทศไทย ไว้เป็นสาธารณสมบัติของชาติ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า และเป็นแบบอย่างอันดีแก่อนุชนต่อไป

หอประชุมเปรม ๑๐๐ ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ตั้งอยู่ภายในโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ จังหวัดสงขลา สร้างขึ้นในโอกาสครบรอบ ๑๐๐ ปีโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๐ เนื่องจากหอประชุมที่มีอยู่เดิมชำรุดทรุดโทรม โดยพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ศิษย์เก่าหมายเลขประจำตัว ๑๖๗ เป็นผู้มอบบาทสำคัญในการสร้างความร่วมแรงร่วมใจของศิษย์เก่า ร่วมกันหาทุนทรัพย์ในการก่อสร้าง เพื่ออำนวยความสะดวก เพิ่มพูนศักยภาพทางการศึกษาของเยาวชนภาคใต้ ตลอดจนการจัดประชุมสัมมนา จัดนิทรรศการทางวิชาการ จัดกิจกรรมทางการศึกษา จัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ บริการสังคมและชุมชน โดยใช้งบในการก่อสร้าง จำนวน ๖๐ ล้านบาท ที่ไม่ใช้งบประมาณของทางราชการซึ่งพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้บริจาคเงินจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท เป็นทุนเริ่มต้น และได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมจากหน่วยงานภาคเอกชน บุคคล โดยเฉพาะศิษย์เก่าโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ จังหวัดสงขลา ทั้งนี้ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้กรุณามาเป็นประธานประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และเป็นประธานประกอบพิธีเปิดหอประชุม ๑๐๐ ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในวันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๓

ค่ายเปรมติณสูลานนท์ กองพลทหารม้าที่ ๓

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามค่ายว่า ค่ายเปรมติณสูลานนท์ เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๙ ตั้งอยู่ที่กองพลทหารม้าที่ ๓ ตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น มีพื้นที่ ๕,๐๐๐ ไร่

“ตั้งแต่ผมรับราชการมา ผมภูมิใจในการเป็นแม่ทัพมากที่สุด เพราะผมรู้สึกที่เราทำงานได้ตามเราอยาก และเป็นงานที่ช่วยเหลือชาวบ้านได้จริงๆ”

เป็นคำพูดที่สะท้อนความรู้สึกนึกคิดของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ อันเป็นปัจจัยหนึ่งของการก่อกำเนิดของกองพลทหารม้าที่ ๓ ค่ายเปรมติณสูลานนท์ ซึ่งพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ดำริให้จัดตั้ง ไม่เพียงเพื่อดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และแผนการป้องกันประเทศเท่านั้น แต่ออกแบบเพื่อให้รับใช้ประชาชนรอบค่ายด้วย โดยมีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ๘ อ่าง ทำหน้าที่เป็นแก้มลิงเพื่อป้องกันน้ำท่วม แก้ปัญหาภัยแล้งและเพื่อให้ชาวบ้านมีน้ำอุปโภคและทำการเกษตร

อาคารเกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน เป็นอีกหนึ่งประจักษ์พยานสำคัญที่บ่งบอกว่า ค่ายเปรมฯ ยึดโยงกับประชาชนอย่างแนบแน่น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้ามาใช้อบรม สัมมนา หรือจัดงานอื่น ๆ โดยไม่คิดค่าเช่า แต่ให้ช่วยค่าน้ำ ค่าไฟเท่านั้น ประการสำคัญทหารที่นี่ยังออกไปเป็นครูสอนนักเรียนติดริ้วค่าย และสนับสนุนด้านการศึกษาหลายอย่าง โดยพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เน้นย้ำอยู่เสมอในเรื่องการสอน *“ให้สอนเด็กให้เป็นคนดี ก่อนที่จะเป็นคนเก่ง”*

อาคารห้องสมุดประชาชนภายในค่ายเปรมติณสูลานนท์ เป็นอีกหนึ่งหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่า พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ให้ความสำคัญในการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนและสร้างโอกาสในการเรียนรู้ของประชาชน ปัจจุบันขยายเป็นศูนย์การศึกษา กองพลทหารม้าที่ ๓ ถือเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในพื้นที่

นอกจากนี้ภายในค่าย ยังมีสนามกีฬารัฐบุรุษ สำนักงานโครงการพัฒนาค่ายเปรมติณสูลานนท์ และสวนสัตว์ ค่ายเปรมติณสูลานนท์

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เปิดอาคารหอเกียรติยศรัฐบุรุษ และเข้าชมการจัดนิทรรศการ
ณ ค่ายเปรมติณสูลานนท์ วันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๓

ตรวจเยี่ยมค่ายเปรมติณสูลานนท์ เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

หอเกียรติยศรัฎฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

ตั้งอยู่ในค่ายเปรมติณสูลานนท์ บ้านหนองกุ้งซี้ควง ตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ภายในหอเกียรติยศ บริเวณอาคารทิศตะวันตก จัดแสดงชีวประวัติของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ตั้งแต่วัยเยาว์ จนเติบโตรับราชการเป็นนายทหารระดับสูง บริเวณอาคารด้านทิศตะวันออก จัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ เมื่อครั้ง พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ๓ สมัย โดยมีพิธีเปิดอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งตรงกับวันเกิดครบ ๘๐ ปีของพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ถือเป็นอีกหนึ่งอนุสรณ์และแบบอย่างแห่งคุณงามความดี เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ก้าวตามเจตนารมณ์อันแน่วแน่ของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ที่เน้นย้ำให้คนไทยทุกคนเกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน

คณะนายทหารต้อนรับ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ในพิธีเปิดค่ายเปรมติณสูลานนท์
และหอเกียรติยศรัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์
วันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๓

หุ่นจำลองชีวิตการเป็นทหารของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์
ภายในอาคารหอเกียรติยศรัฐบุรุษ ทิศตะวันตก

โรงเรียนเปรมติณสูลานนท์

ตั้งอยู่ที่บ้านหนองกุ้งซี้ควง ตำบลบัวเงิน อำเภอป่าพอง จังหวัดขอนแก่น จัดการเรียนการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๖ ปัจจุบันสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

เนื่องจากโรงเรียนมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ของกองพันทหารม้าที่ ๑๔ ค่ายเปรมติณสูลานนท์ จึงได้รับการสนับสนุนส่งเสริม ในเรื่องการศึกษาโดยตลอด รวมถึงการส่งทหารไปช่วยสอนหนังสือ การเปิดห้องสมุดภายในค่ายซึ่งอยู่ใกล้โรงเรียนให้ครู นักเรียน และประชาชนทั่วไปได้เข้ามาศึกษาหาความรู้ อีกทั้งพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้เน้นย้ำให้ข้อคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนว่าให้สอนให้เป็นคนดี ก่อนที่จะเป็นคนเก่ง

โรงเรียนเปรมติณสูลานนท์ เดิมชื่อโรงเรียนหนองกุ้งวิทยายน ชาวบัวเงินทั้งตำบลมีประชามติให้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็น โรงเรียนเปรมติณสูลานนท์ ดั่งมีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๕ เพื่อเป็นอนุสรณ์รำลึกคุณความดีของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

อนุสาวรีย์รัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

จัดสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยพลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ ผู้บัญชาการทหารบกในขณะนั้น เป็นประธานในพิธีวางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ เพื่อเป็นอนุสรณ์เชิดชูเกียรติคุณอันยิ่งใหญ่ของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

กองทัพภาคที่ ๒ โดยความเห็นชอบร่วมกันของผู้บังคับหน่วยทหารทุกระดับต่างสำนึกและตระหนักว่า พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งแม่ทัพภาคที่ ๒ ได้นำกองทัพภาคที่ ๒ เข้าแก้ไขปัญหาความมั่นคงที่บ่อนทำลายประเทศชาติมาเป็นเวลานาน สามารถยุติการต่อสู้ด้วยอาวุธ โดยการใช้นโยบายการเมืองนำการทหาร ช่วยให้ไม่ต้องเสียเลือดเนื้อระหว่างคนไทยด้วยกันเอง สามารถนำชาติพ้นภัยจากการคุกคามของลัทธิคอมมิวนิสต์ ทหารทุกคนายจึงถือว่า ท่านเป็นปูชนียบุคคลที่เปี่ยมล้นไปด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ และจงรักภักดีต่อแผ่นดิน อนุชนควรยึดถือเป็นแบบอย่างของผู้ประกอบคุณความดีเพื่อประเทศชาติ กองทัพภาคที่ ๒ จึงพร้อมใจกันสร้าง **อนุสาวรีย์รัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์** เป็นรูปปั้นหล่อโลหะรมดำขนาดเท่าครึ่ง แต่งชุดเต็มยศเหล่าทหารม้า ยืนบนแท่นฐาน บริเวณด้านหน้าพิพิธภัณฑสถานทหาร กองทัพภาคที่ ๒ ค่ายสุรนารี ตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

นอกจากนี้ยังปรากฏรูปปั้นของพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ณ สถานที่สำคัญต่าง ๆ ได้แก่ สวนประวัติศาสตร์ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ สงขลา หอเกียรติยศรัฐบุรุษ กองพลทหารม้าที่ ๓ จังหวัดขอนแก่น เป็นต้น

“
ขอให้รักสถาบันที่สำคัญๆ
ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
ขอให้รับเรื่องนี้ และก็ปฏิบัติตาม
เพื่อให้ชาติของเรา
มีสถาบันที่เป็นหลักชัยในชาติของเรา
”

รวมปาฐกถาพิเศษ
พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

รวมปาฐกถาพิเศษ

ตลอดระยะเวลาที่ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ สิ่งที่ท่านยึดมั่นตลอดมา คือ ปณิธานอันแน่วแน่ “เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน” ด้วยการจงรักภักดี เทิดทูนชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ด้วยความเสียสละ ซื่อสัตย์ สุจริต เพื่อความมั่นคงสถาวรของสถาบัน เพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน สิ่งเหล่านี้สะท้อนผ่านปาฐกถาพิเศษของท่านในโอกาสต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งล้วนมีคุณค่าหากได้ศึกษา เรียนรู้ และนำไปปรับใช้ก็จะเกิดประโยชน์อย่างอเนกอนันต์

๑. ตามรอยพระยุคลบาท
๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๖
๒. ภาษาไทย ภาษาแม่
๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗
๓. วัฒนธรรมไทย สมบัติไทย
๒๖ ธันวาคม ๒๕๓๗
๔. ความคาดหวังของสังคมไทยในทศวรรษหน้า
๒๒ เมษายน ๒๕๓๘
๕. ความสำคัญของภาษาไทยในรายการโทรทัศน์
๒๗ เมษายน ๒๕๓๘
๖. สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ
๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๘
๗. แผนแม่บทการเงินการคลังเพื่อสังคม
๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙
๘. หมออาสาหมู่บ้าน มอบ.
๑๑ เมษายน ๒๕๓๙
๙. ราชอาณาจักรไทย : ๕๐ ปีแห่งการครองราชย์
๑๕ พฤษภาคม ๒๕๓๙
๑๐. ภาษาไทยของเรา
๒๙ พฤษภาคม ๒๕๓๙
๑๑. ศตวรรษที่ ๒๑ : ความรุ่งโรจน์แห่งเอเชีย
๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๙
๑๒. กินอยู่อย่างไรจะอายุยืน
๑๒ พฤษภาคม ๒๕๔๑
๑๓. การใช้ภาษาไทยของสื่อมวลชน
๑๖ มิถุนายน ๒๕๔๑
๑๔. พระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๑
๑๕. นิยมไทยพัฒนากิจการเศรษฐกิจ
๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๑
๑๖. ปรัชญาการพัฒนาทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ
๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๑
๑๗. แนวคิดและประสบการณ์ในการแก้ปัญหาความยากจน
๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒
๑๘. ครูของแผ่นดิน
๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒
๑๙. เยาวชนกับการปลูกป่าเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว
๒๘ พฤษภาคม ๒๕๔๒
๒๐. เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน
๑๖ ตุลาคม ๒๕๔๒
๒๑. คนของแผ่นดิน
๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๓
๒๒. สมองพระราชปณิธาน
๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๓

๒๓. สังคมศาสตร์กับชีวิตที่พอเพียง : ปัจจุบัน-อนาคต
๑๓ กันยายน ๒๕๕๓
๒๔. ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติด
๑๕ กันยายน ๒๕๕๓
๒๕. ประเทศไทยใสสะอาดปราศจากคอร์รัปชันและยาเสพติด
๑๙ มีนาคม ๒๕๕๔
๒๖. ประเทศไทย พระมหากษัตริย์ในโลกยุคโลกาภิวัตน์
๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔
๒๗. บันทึกการเข้าเฝ้าฯ สมเด็จพระจักรพรรดิอากิฮิโตะ
๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๔
๒๘. อุทิศแด่แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง
กับการแก้ปัญหาวิกฤติของชาติ
๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๔
๒๙. สถานการณ์ปัจจุบัน : คู่มือคนไทย
๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๔
๓๐. คุณค่าของความเป็นไทย
๑ เมษายน ๒๕๕๕
๓๑. บทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ในฐานะศูนย์รวมจิตใจ
ของปวงประชาชนชาวไทย
๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕
๓๒. การพัฒนาเด็ก เพื่อพัฒนาชาติไทย
๑๘ มกราคม ๒๕๕๗
๓๓. ความเป็นคนไทยด้วยจิตวิญญาณ
๓๑ มีนาคม ๒๕๕๗
๓๔. หนทางที่ควรไป
๙ กันยายน ๒๕๕๗
๓๕. เมืองไทยที่ข้าพเจ้าหวังใ
๙ ตุลาคม ๒๕๕๗
๓๖. นิสิต นักศึกษา น่าจะเติบโตอย่างไร
๒๒ มกราคม ๒๕๕๘
๓๗. จริยธรรมของการบริหารภาครัฐ
๙ กรกฎาคม ๒๕๕๘
๓๘. เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน
๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๘
๓๙. แนวทางพระราชดำริสู่การบริหารจัดการภาครัฐ
๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙
๔๐. วิญญาณของความเป็นทหาร
๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๙
๔๑. การเสริมสร้างการเป็นผู้นำ ด้วยหลักคุณธรรม
ความพอเพียง และความเสียสละ
๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๙
๔๒. อภิปรายสถานการณ์การเมืองปัจจุบัน
๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๙
๔๓. ตามรอยพระยุคลบาทกับการมีส่วนร่วม
ในการพัฒนาประเทศของทหารอาชีพ
๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๙
๔๔. หมออาชีพ หมอมืออาชีพ
๔ ตุลาคม ๒๕๕๙
๔๕. การปลูกจิตสำนึกให้เกิดความสามัคคีปรองดอง
เพื่อรักษาและพัฒนาบ้านเมือง
๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๙
๔๖. เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน
๓ เมษายน ๒๕๕๕
๔๗. การป้องกันและปราบปรามการทุจริต
๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๗
๔๘. เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน
๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘
๔๙. แทนคุณแผ่นดิน
๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
๕๐. ประเทศไทยโปร่งใส...ได้อย่างไร
๘ ธันวาคม ๒๕๕๘

ปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “ภาษาไทยของเรา” “หม้ออาสาหมู่บ้าน มอบ.” โดย ฯพณฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ องคมนตรี
และรัฐบุรุษ, กรุงเทพฯ: มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์, ม.ป.ป.

มูลนิธิรัฐบุรุษ. รัฐบุรุษชื่อเปรม. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: มติชน, ๒๕๔๙.

มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์. เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน พลเอก เปรม ติณสูลานนท์. กรุงเทพฯ:
บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ม.ป.ป. (หนังสือลำดับที่ ๔๐ เผยแพร่โดยคณะกรรมการ
ส่งเสริมกิจกรรม มูลนิธิรัฐบุรุษ.)

มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์และคณะเพื่อน ๑๑. ๗๕ ปี รัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์. ม.ป.ท., ม.ป.ป.

โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ จังหวัดสงขลา. รายงานประจำปี หอสมุดติณสูลานนท์ ปีการศึกษา ๒๕๓๐ - ๒๕๓๑. ม.ป.ท., ม.ป.ป.

ศูนย์วัฒนธรรมภาคใต้ วิทยาลัยครุนครศรีธรรมราช. เกิดถิ่นใต้. นครศรีธรรมราช: ศูนย์การพิมพ์พลชัย, ๒๕๒๙.

ส.ค.ส. ๒๕๕๒ เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน, ม.ป.ท., ม.ป.ป.

สรวง วงศ์สุวรรณเลิศ. พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ รัฐบุรุษคู่แผ่นดิน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พระอาทิตย์, ๒๕๔๕.

สุรัศม์พรรณ ดุลยจินดา (บรรณาธิการ). เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณต่อแผ่นดิน ชีวิตและผลงานของ ฯพณฯ พลเอก เปรม
ติณสูลานนท์ องคมนตรีและรัฐบุรุษ. กรุงเทพฯ: Paper Hills Graphic, ๒๕๓๗. (จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสอายุครบ
๗๔ ปี).

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา. หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด “คนดี ศรีแผ่นดิน” พลเอก เปรม
ติณสูลานนท์ : ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ เล่มที่ ๒ ป้องภัยประชากรราษฎร์. สงขลา: เหมการพิมพ์, ๒๕๔๔.

สำนักหอสมุดแห่งชาติ, ๑๐๐ ปี หอสมุดแห่งชาติ, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ดอกเบี๋ย, ๒๕๔๘.

เอนก นาวิกมูล (บรรณาธิการ). มหาวิทยาลัยราชภัฏ สงขลา พ.ศ. ๒๕๕๘. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๕๘.

_____ . สวนประวัติศาสตร์ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ สงขลา. กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง
จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๓.

เว็บไซต์

ฐานเศรษฐกิจ. พล.อ.เปรม นายทหารผู้พลิกฟื้นเศรษฐกิจไทย “โชติช่วงชัชวาล”. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๒,
จาก: <http://thansettakij.com/content/๔๐๑. ๒๕๖๒>.

ตฤณ โอยะรา. ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในยุครัฐบาลเปรม (๒๕๒๓ - ๒๕๓๑). [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ ๑๘ กันยายน
๒๕๖๒, จาก: www.setthasarn.econ.tu.ac.th/blog/detail/๖/>. ๒๕๖๒.

สำนักข่าวไทย. “พล.อ.เปรม” กับการกอบกู้วิกฤติเศรษฐกิจประเทศ. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๒, จาก:
<http://tna.mcot.net/view/u๓๒NKVSx๘. ๒๕๖๒>.

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ ๑๕๗ / ๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ

รัฐบาลได้มอบหมายให้กระทรวงวัฒนธรรม จัดทำหนังสือเพื่อเป็นที่ระลึก เป็นเกียรติประวัติและเผยแพร่เกียรติคุณ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ ซึ่งถึงแก่อสัญกรรมเมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ในฐานะที่ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เป็นรัฐบุรุษ อดีตนายกรัฐมนตรี และผู้บัญชาการเหล่าทัพ นับว่ามีคุณูปการอย่างยิ่งต่อชาติบ้านเมือง และเป็นแบบอย่างของการประกอบคุณงามความดี ตอบแทนคุณแผ่นดิน เป็นที่ประจักษ์ทั้งสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ

เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๖) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๓๔ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม	ประธานกรรมการ
๑.๒	ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม	รองประธานกรรมการ
๑.๓	อธิบดีกรมการศาสนา	กรรมการ
๑.๔	อธิบดีกรมศิลปากร	กรรมการ
๑.๕	อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม	กรรมการ
๑.๖	ผู้อำนวยการสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย	กรรมการ
๑.๗	ผู้แทนกระทรวงกลาโหม	กรรมการ
๑.๘	ผู้แทนสำนักงานองคมนตรี	กรรมการ
๑.๙	นายบัญญัติ จันทน์เสนาะ	กรรมการ
๑.๑๐	นายสุวิชัย รัศมิภูติ	กรรมการ
๑.๑๑	นายเกรียงไกร สัมปชชิต	กรรมการ
๑.๑๒	นางสาวพิมพ์พรรณ ไพบูลย์หวังเจริญ	กรรมการ
	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านอักษรศาสตร์ (ภาษา เอกสาร และหนังสือ) (นักอักษรศาสตร์ทรงคุณวุฒิ) กรมศิลปากร	

๑.๑๓	นายสมชาย ฌ นครพนม ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านโบราณคดี และพิพิธภัณฑ (นักโบราณคดีทรงคุณวุฒิ) กรมศิลปากร	กรรมการ
๑.๑๔	นายปัญญา วิจินธนสาร ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์	กรรมการ
๑.๑๕	นายสมศักดิ์ เขาวนธาดาทงศ์ ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์	กรรมการ
๑.๑๖	ผู้อำนวยการสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร	กรรมการ
๑.๑๗	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม	กรรมการ
๑.๑๘	นางสาวนัยนา แยมสาขา	กรรมการ
๑.๑๙	นางเบญจมาศ แพทอง	กรรมการ
๑.๒๐	นางจุฑาทิพย์ โคตรประทุม	กรรมการ
๑.๒๑	นายไชยยันต์ เศรษฐ์ไพศาล	กรรมการ
๑.๒๒	รองปลัดกระทรวงวัฒนธรรม (ที่ได้รับมอบหมาย)	กรรมการและเลขานุการ
๑.๒๓	ผู้อำนวยการสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๒๔	ผู้อำนวยการกองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๒๕	ผู้อำนวยการกลุ่มประชาสัมพันธ์ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๒. อำนาจหน้าที่

- ๒.๑ กำหนดแนวทาง เนื้อหาและรูปแบบการจัดทำหนังสือพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ
- ๒.๒ พิจารณากำหนดชื่อหนังสือให้เหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหา
- ๒.๓ ดำเนินการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดทำหนังสือพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ สำเร็จลุล่วงด้วยความเรียบร้อย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

นายกรัฐมนตรี

จารึกไว้ในแผ่นดิน

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ

กระทรวงวัฒนธรรมจัดพิมพ์

ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒

จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

ISBN : 978-616-543-636-6

ที่ปรึกษา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

(นายอิทธิพล คุณปลื้ม)

ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

(นายฤกษ์ชัย พงษ์ศิริ)

รองปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

(นางยุพา ทวีวัฒนะกิจบวร)

คณะบรรณาธิการและคณะทำงาน

นางสาวพิมพ์พรรณ ไพบูลย์หวังเจริญ

นายสมชาย ณ นครพนม

นางจุฑาทิพย์ โคตรประทุม

นางสาวอรสรา สายบัว

นางสาวนัยนา แยมสาขา

นางเบญจมาศ แพทอง

นางสาววิชนี พุ่มโมรี

ว่าที่ร้อยตรี ธรรมบุญ กลิ่นคุ้ม

นางสาวอุษา แยมบุบผา

นางสาวจรรุภา ตวงสิทธิรัตน์

นางสาวณิชาวรรณ ปานเทวัญ

นายเอกลักษณ์ ลอยศักดิ์

ภาพ

กรมศิลปากร

นายจรัส จันทร์พรหมรัตน์

ว่าที่ร้อยตรี ธรรมบุญ กลิ่นคุ้ม

นายวีรวัฒน์ เหลาธนู

ขอบคุณ

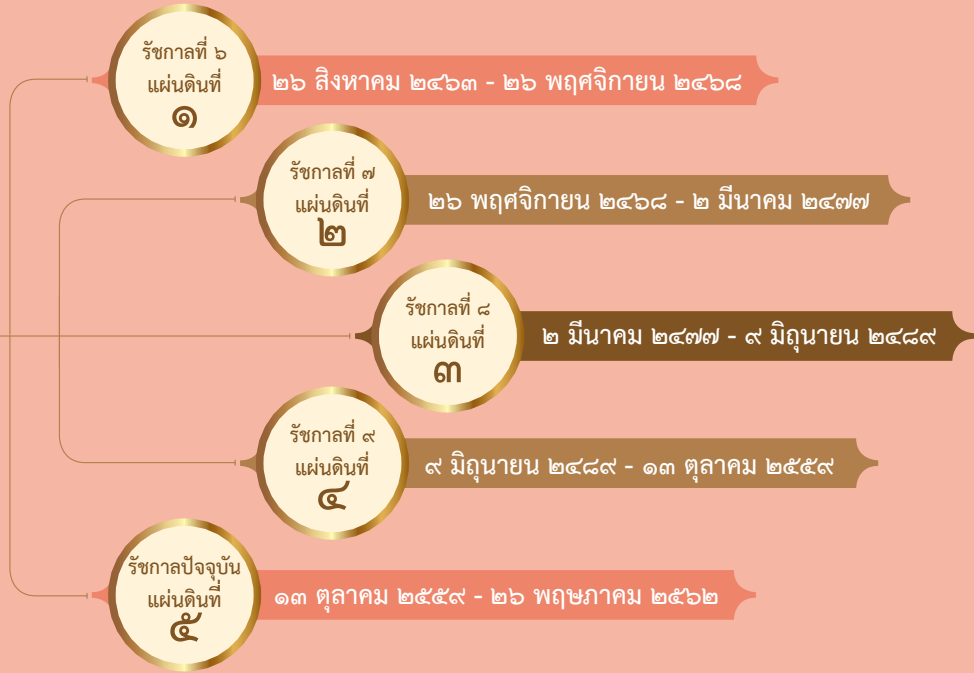
ทุกหน่วยงานที่อนุเคราะห์ข้อมูลและภาพ

ออกแบบและจัดพิมพ์

บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977) จำกัด

**บุรุษ
๕ แผ่นดิน**
(รัชกาลที่ ๖ - รัชกาลปัจจุบัน)

**นายกรัฐมนตรี
๓ สมัย**

**รัฐบุรุษ
ประธานองคมนตรี
๒ รัชกาล**

ผลงาน สำคัญ

มูลนิธิและกองทุนต่าง ๆ

ตั้งขึ้นตามเจตนารมณ์ในการประกอบคุณงามความดี เพื่อสืบสานปณิธาน “เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน” ของพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เพื่อเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สร้างสรรค์คนดี สังคมดี พัฒนาสังคม ส่งเสริมการศึกษาศิลปวัฒนธรรม และค่านิยมที่พึงงามในสังคม

๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔

มูลนิธิรักเมืองไทย

พ.ศ. ๒๕๒๖ - ๒๕๓๕

มูลนิธิส่งเสริมวัฒนธรรมไทย

๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖

มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์
(ปรับเปลี่ยนชื่อจากมูลนิธิส่งเสริมวัฒนธรรมไทย)

๒ สิงหาคม ๒๕๒๘

มูลนิธิเปรม ติณสูลานนท์
จังหวัดนครราชสีมา
ส่งเสริมพัฒนาการศึกษา ศิลปวัฒนธรรม
และกิจกรรมสาธารณประโยชน์
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สิงหาคม ๒๕๔๓

กองทุนส่งเสริมการศึกษาการสร้างสรรค์ศิลปะ

๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๓

ศูนย์สุขภาพผู้สูงอายุ ภาคใต้
และขยายไปยังภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคอีสาน ในปีต่อมา

พ.ศ. ๒๕๔๓

โครงการสาธิตการทำสวนยางพารา
มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์
(ภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็น ศูนย์เรียนรู้การเกษตร
มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์
เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๓)

พ.ศ. ๒๕๓๑

มูลนิธิพลเอก เปรม ติณสูลานนท์
ในสถาบันการศึกษาจังหวัดสงขลา ๑๘ สถาบัน และทั่วประเทศ

พ.ศ. ๒๕๔๓

มูลนิธิหอเกียรติยศ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์
(ปรับเปลี่ยนชื่อจากมูลนิธิค่ายเปรมติณสูลานนท์)

๓๐ พฤษภาคม ๒๕๔๖

มูลนิธิสวนประวัติศาสตร์ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์
(ปรับเปลี่ยนชื่อจากมูลนิธิ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ อุทยานประวัติศาสตร์)

๒๒ กรกฎาคม ๒๕๔๖

มูลนิธิพลเอก เปรม ติณสูลานนท์
กรมดุริยางค์ทหารบก เพื่อพัฒนาการดนตรี

พ.ศ. ๒๕๔๘

โครงการสานใจไทย สู่ใจใต้

พ.ศ. ๒๕๕๓

ศูนย์เรียนรู้การเกษตรมูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

๑ มิถุนายน ๒๕๕๙

ศูนย์ยุวพัฒน์มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๒

ศูนย์ผ่าตัดหัวใจ ๙๙ ปี รัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์
โรงพยาบาลสงขลานครินทร์
(โครงการสุดท้ายที่อนุญาตให้ใช้ชื่อ - นามสกุล ของท่านดำเนินการ)

เส้นทาง เกียรติยศ

๓
กุมภาพันธ์
๒๕๐๒

สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ

๔
กรกฎาคม
๒๕๑๑

สมาชิกวุฒิสภา

พ.ศ.
๒๕๑๕

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

๑
ตุลาคม
๒๕๑๖

รองแม่ทัพภาคที่ ๒

๑
ตุลาคม
๒๕๑๗

แม่ทัพภาคที่ ๒

๑
ตุลาคม
๒๕๒๐

ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก ปฏิบัติหน้าที่
รองผู้อำนวยการ ป้องกันการกระทำ
อันเป็นคอมมิวนิสต์ทั่วไปฝ่ายทหาร

๑๒
พฤศจิกายน
๒๕๒๐

รัฐมนตรีช่วยว่าการ
กระทรวงมหาดไทย

๑
ตุลาคม
๒๕๒๑

ผู้บัญชาการทหารบก

๒๔
พฤษภาคม
๒๕๒๒

รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงกลาโหม

๓
มีนาคม
๒๕๒๓

นายกรัฐมนตรี สมัยที่ ๑

๓๐
เมษายน
๒๕๒๖

นายกรัฐมนตรี สมัยที่ ๒

๕
สิงหาคม
๒๕๒๙

นายกรัฐมนตรี สมัยที่ ๓

๒๓
สิงหาคม
๒๕๓๑

องคมนตรี

๒๙
สิงหาคม
๒๕๓๑

รัฐบุรุษ

๔
กันยายน
๒๕๔๑

ประธานองคมนตรี
ในรัชกาลที่ ๙

๑๓
ตุลาคม
๒๕๕๙

ผู้สำเร็จราชการ
แทนพระองค์

๒
ธันวาคม
๒๕๕๙

ประธานองคมนตรี
ในรัชกาลปัจจุบัน

รัฐบาลโดยกระทรวงวัฒนธรรม

